

HIOA/bokselskap.no, 2013

Stein Riverton: *Storhertuginnen av speilsalen*

Teksten følger 1. utgave (1931) og er basert på skannet og ocr-lest fil fra Nasjonalbiblioteket/Bokhylla.no. Korrekturlest og tilrettelagt av HIOA-studentene Cecilie Odding, Tina Malen Hansen og Anne Karine Kant.

Teksten er lastet ned fra bokselskap.no

Oppdatert: 09.09.2013

Stein Riverton

Storhertuginnen av speilsalen

Kriminalroman

1931

□

[KAPITEL I. EN VILLA PÅ BYGDØ](#)

[KAPITEL II. KJELDSEN OG HATTEN](#)

[KAPITEL III. ENTRENØKLEN](#)

[KAPITEL IV. KRIMINALLÆGEN](#)

[KAPITEL V. TELEFONAPPARATET](#)

[KAPITEL VI. HAMMEL I BERLIN](#)

[KAPITEL VII. MORD](#)

[KAPITEL VIII. MANNEN I FREDRIKSTAD](#)

[KAPITEL IX. SKJULT SKRIFT](#)

[KAPITEL X. FRITZI](#)

[KAPITEL XI. VIVIANA](#)

[KAPITEL XII. VIVIANAS VENNER](#)

[KAPITEL XIII. JOSEPHINE BAKER ÅPNER](#)

[KAPITEL XIV. ET MØTE HOS VIVIANA](#)

[KAPITEL XV. KABINETTET PÅ SPEILEN](#)
[KAPITEL XVI. FRU DR. EBNER](#)
[KAPITEL XVII. ER HAMMEL DØD?](#)
[KAPITEL XVIII. W. W.](#)
[KAPITEL XIX. BAGASJEN BLEV HENTET](#)
[KAPITEL XX. PRIVATOPDAGEREN](#)
[KAPITEL XXI. ADVOKAT UDVEJ](#)
[KAPITEL XXII. ET MØTE MED HAMMEL](#)
[KAPITEL XXIII. VIVIANA TALER](#)
[KAPITEL XXIV. NYE GJESTER](#)
[KAPITEL XXV. LISELOTTE](#)
[KAPITEL XXVI. DEN DØDE PÅ VERANDAEN](#)
[KAPITEL XXVII. KLOKKEN 12](#)
[KAPITEL XXVIII. SPILLEREN](#)
[KAPITEL XXIX. «GRANDKONSULEN»](#)
[KAPITEL XXX. DEN NIENDE](#)
[KAPITEL XXXI. BRUMMEL](#)
[KAPITEL XXXII. DØDSDANSEN](#)
[KAPITEL XXXIII. FRITZI OG LOTTE](#)
[KAPITEL XXXIV. KJELDSEN VENTER](#)
[KAPITEL XXXV. DET RINGER FRA VILLAEN](#)
[KAPITEL XXXVI. FINGERAVTRYKKET](#)
[KAPITEL XXXVII. STATSADVOKATEN](#)

KAPITEL I. EN VILLA PÅ BYGDØ

[7]Det fremgikk av det senere politiforhør hvordan situasjonen hadde vært lørdag den 16de. Det var ved to-tiden om middagen. De eneste som da opholdt sig i villa «Bellavista» og dens umiddelbare nærhet, var enkefru Halvorsen og bilreparatøren Axel Axelson.

Først nogen ord om villaen:

Den ligger ute på Bygdø, ikke langt fra Frognerkilen. Det er en trebygning fra nittiårene, meget enkel, men ganske hyggelig. Fire værelser med kjøkken og pikeværelse i første etasje. Veranda. I annen etasje to værelser under skråtak. I

umiddelbar nærhet av hovedbygningen en liten garasje, av tre den også, og med bølgeblikk som tak. Til eiendommen hørte en have, ikke videre velstelt.

Hovedveien gikk forbi en fem hundre meter borte og fra hovedveien førte en smal bivei ned til eiendommen. Denne biveien var så lite benyttet, at der vokste gress inn i hjulsporene. Det kunde sees, at det var ensomme folk som bodde her.

Villaens eier var rentenist Hammel og fru Halvorsen var hans husholderske. Hammel hadde i denne tid vært bortreist i noen dager på en utenlandstripp. Enkefru Halvorsen leste påny igjennem et telegram [8] hun hadde fått om morgenen. Dette telegram la opslått på kjøkkenbenken og fru Halvorsen behandlet det med forsiktighet og engstelse, for gamle mennesker har ennå en viss fryktblandet respekt for telegrammer.

Det var fra Hammel og inneholdt forøvrig intet annet enn at han ventet å komme hjem på tirsdagen, og bad om å få sin bil eftersett.

Telegrammer dukker senere op i sakens akter og inneholder en politimesig bekreftelse på, at det er avsendt fra Berlin natt til lørdag klokken 12,15 – og sendt gjennom Hotell «Kaiserhof»s portier. Hammel bodde på «Kaiserhof».

Såsnart fru Halvorsen hadde mottatt telegrammet om morgenen telefonerte hun til det bilverksted, som hun visste at Hamel alltid benyttet. Og nu var altså Axel Axelson kommet for å gjøre istand bilen.

Imens hadde fru Halvorsen gått gjennom huset fra øverst til nederst, sånn som hun pleide. Hun hadde omhyggelig sett efter, at alle vinduer var lukket. Omsider hadde hun lagt sitt yttertøi frem på en stol i kjøkkenet. Det var en ørehatt efter moten i slutten av nittiårene, som hun hadde fornyet efter sin egen smak, og så var der en lang, mørk fløilskåpe med pomponger på ermene og bredt skulderslag, som man kan se på gamle billeder at kuskene i Wien bar. Så ropte hun ut gjennom kjøkkendøren:

– Kaffin er ferdig, Axelson.

– Nå kommer jeg, svarte Axelson. Han stengte garasjedøren og stod et øieblikk efter i kjøkkenet med garasjenøklen, en svær slamp av en nøkkel, i hånden.

[9]– Den henger vi her, sa fru Halvorsen og hengte nøklen på sin plass på veggen, på en spiker ved siden av saltkaret. Så drakk de to kaffe sammen og Axelson spurte om hun ikke følte sig ensom herute, når Hammel var borte.

– Ånei da, svarte hun, det er jeg så vant til, han farter alltid så meget omkring.

Så fortalte hun ham, at hun skulde være søndagen over hos sin søster, som hadde blomsterforretning på Seter.

– Det passer godt det, sa Axelson, for jeg skal nettop den vei for å se til noen biler derute og så kan jeg kjøre Dere til døra.

Litt etter forlot de huset. Da fru Halvorsen skulde stenge ytterdøren, var låsen vrien. Axelson tilbød sig å hjelpe hende. Men så fikk hun selv med en kraftanstrengelse vridd låsen i. Etterpå rusket hun ovenikjøpet i døren for å se, om den var stengt.

Alt dette har begge senere forklart for retten.

Axelson satte hende inn i bilen og tullet teppet om kring henne.

Det var en temmelig kald dag og overskyet. Idet Axelson satte sig ved rattet, så han op mot himmelen og mumlet:

– Tru om vi skal ha sne?

– Det kan godt være, svarte den gamle, jeg synes jeg kjenner det på gikta mi.

Så kjørte de. Axelson stanset ingen steder underveis. En halv times tid etter kunde han sette henne av ved søsterens bolig på Seter.

[10] Søsterens navn var frøken Isidora Peters. De var av god familie og når de var alene og sått og slabbererte ved kaffen, talte de alltid med stolthet om «vi Peterser».

Nu fremgår det av aktene, at alt hvad fru Halvorsen og Axelson har fortalt om sine foretagender hin lørdag ettermiddag stemmer. Det er riktig, at Axelson hadde andre arbeider å utrette derute pa Seter. Blandt annet hadde han noget arbeide å gjøre for selveste politilægen dr. Ebner. Det var også en liten bilreparasjon. Dr. Ebner mintes godt å ha sett ham i garasjen ved halv firetiden lørdag. Han hadde også vekslet noen likegyldige ord med ham.

Fru Halvorsen blev som hun hadde planlagt hos søsteren til mandag formiddag. De var hele tiden alene og hadde det meget hyggelig. Slike gamle søstre har så uendelig meget å snakke om, især om sin ungdom, sine forelskelser og sin familie. Isidora snakket også om sin forretning, blomsterforretningen. Den begynte å gå riktig godt nu. Det var et fremtidssted herute. Nye villaer blev stadig

bygget. Nu hadde der nettop igår vært et stort bryllup, som næsten hadde tømt hennes butikk.

Frøken Isidora regnet med stolthet op alle de fine av stedets familier, som hun hadde solgt blomster til. Ut på kvelden søndag var frøken Isidora gått ned på stasjonen for å se etter post i sin postboks. Da hun kom tilbake var hun ganske hvit over skuldrene.

– Det sner orntli ute, sa hun og rystet kappen sin.

[11]– Ja, det kjente jeg på gikta mi, svarte fru Halvorsen næsten triumferende over å få rett, – og det sa jeg også til Axelson.

Da de senere skulde gå og legge sig, tittet de ut et øieblikk. Det snedde fremdeles meget. Alle markene var hvite og luften stille, ganske vinterstille.

Så om måndag formiddag tok fru Halvorsen til byen med rutebilen. Veien var allerede nu så optråkket, at det var ikke vanskelig for bussen å komme frem. Den hadde også snelenker på hjulene.

Fru Halvorsen stanset i byen en times tid for å gjøre nogen innkjøp med Hammels nær forestående hjemkomst for øie. Klokken ett var hun hjemme. Da hun vek av fra hovedveien hadde hun vanskelig for å komme frem på grunn av sneen. Haven og den lille veien og alt sammen var dekket av et fint og aldeles uberørt snedekke. Sneen lå ganske jevn. Der hadde jo ikke vært nogen vind. Mens hun strevet sig fremover overveiet hun, om hun skulde bestille hjelp for å få sneen skuffet vekk. Det kanskje overgikk hennes gamle krefter å gjøre det selv.

Men da hun endelig stod fremme på trammen og skulde til å låse op døren, falt der en så stor forundring over henne, at hun måtte føre hånden mot hjertet, sånn banket det.

Døren var ulåst.

Og den var ikke alene ulåst. Den var ikke engang lukket helt til.

– Herre min skaper, mumlet hun og blev stående [12]fortenkt, hvordan var det nu på lørda'n. Og så husket hun ganske tydelig, at hun hadde låst døren. Hun husket også Axelsons bemerkning: – Skal jeg hjelpe Dere, fru Halvorsen?

Hun steg inn, litt vakkende i knærne. Hun så sig om i entreen. Nei, alt så ut til å være i orden. Der hang ennu Hammels kostbare kjørepels.

Så gikk hun gjennom etpar andre værelser og kom ut i kjøkkenet, som

uvilkårlig lå henne mest på sinne. Men alt var som da hun hadde forlatt det. Hun gikk tilbake inn i stuene igjen og åpnet dørene en etter en nølende og forsiktig, som om hun var redd for å finne noget fryktelig innenfor. Men der var ingenting å merke. Alt var urørt. Men værelsene var meget kolde.

Omsider kom hun frem til salongen, som var Hammels dagligstue, bibliotek og arbeidsværelse samtidig. Så snart hun hadde åpnet døren, fikk hun den samme hjerteklapp som ute på trammen. Det elektriske lys brente derinne, både taklyset og lyset på skrivebordet. De brune portiérer var trukket for vinduene. Hun vaklet inn i rummet og hennes engstelse steg i denne forferdelige stillhet.

Da så hun etpar urørlige føtter i herrestøvler som stakk ut over divankanten. Hun kunde ikke se noget annet enn føttene, for ellers var divanen skjult av en stor amerikansk lenestol. Og plutselig gikk det som en fryd gjennom henne:

– Skulde Hammel være kommet hjem kanskje? Var det ham som lå og sov der, trett etter reisen?

[13] Hvis ikke denne lykelige tanke var slått ned henne, hadde hun sikkert ikke hatt mot til å fordype sig mere i værelset. Men nu gikk hun helt frem til divanen.

Det var ikke Hammel.

Det var en fremmed mann som lå der. Til en begynnelse kunde hun ikke fatte noget som helst. Altsammen lå utenfor hennes begripelse. Hun måtte tenke sig om i avdelinger: Denne fremmede mann, som lå der stille og urørlig som om han sov men han sov jo ikke han var og så *det* fryktelige røde som lå størknet utover hans øre utover divankanten død, han var jo

Og plutselig skrek hun i.

Et annet menneske vilde kanskje i dette øieblikk ha vist mere åndsnærværelse. Men fru Halvorsen var jo bare en gammel dame, som hadde levet et langt og enkelt liv i fullstendig fred og uten rystelser. Det falt henne ikke inn, at hun kunde bruke telefonen, som stod der på bordet, og tilkalle politiet. Det eneste som stod henne i hodet var at hun måtte flykte, flykte straks og få fatt i folk.

I neste øieblikk stod hun ute i den snedekte have, hivende efter været. Hvor var nu det nærmeste hus? Hun kunde se det derborte på den annen side av veien. Det var villa «Rishaugen», som eides av advokat Udvej.

KAPITEL II. KJELDSEN OG HATTEN

[14] Mens den gamle kavet sig frem gjennom sneen klynket hun av redsel, hun gikk for livet som om hun hadde spøkelses eller mordere efter sig. Halvt avmektig kom hun inn på «Rishaugen» til advokat Udvej. Advokaten selv var ikke tilstede, men derimot hans frue, Harriet Udvej, som hadde sydamer hos sig i anledning det forestående kongejubileum.

Til å begynne med var det umulig å få nogen sammenhengende forklaring ut av fru Halvorsen. Det eneste forståelige var, at noget fryktelig måtte være hendt. Forvirringen slo også ned blandt de andre damer og fru Udvej grep i farten til et trøstens ord:

Ta det bare med ro, fru Halvorsen, sa hun inntrengende, De kan da skjønne, at det går over.

Men litt efter litt fikk damene av fru Halvorsens usammenhengende beretning en forestilling om hvad som var hendt: En fremmed mann på divanen lyset brente lå ganske stille måtte være død Hammei borte døren åpen sorte lakkstøvler med gamasjer ansiktet fryktelig blodig blod på divanen blod på gulvet mord

Det ufattelige i hendelsen og fremforalt ordet [15] «mord» gjorde nu damene aldeles konfuse. Fru Udvej kom straks på gråten:

– Hvad skal vi gjøre, sutret hun.

Idetsamme kom hun til å kaste et blick bort til det store bordet, hvor alt syarbeidet lå henstrødd, og med den ekte kvinnelige logikk, som på en uforståelig måte forbinder en ulykke med alle slags personlige forhold, tilføiet hun rent på gråten:

– Å så kjolen min da!

Men så lød der en stemme henne fra den åpne spisestuedør, kokkepikens stemme:

– Jeg syns dere skulde telefonere til politiet.

Ja politiet! Det var det forløsende ord. Fru Udvej gikk til telefonen, og da hun efter forskjellige feilringninger endelig hadde fått forbindelse med opdagelseskantoret, begynte hun å gjengi hendelsen, akkurat som fru Halvorsen,

usammenhengende og forvirret.

Men i den annen ende av tråden var der en nøktern og rolig stemme, som med sine spørsmål hurtig fikk lagt saken tilrette.

– Jeg har forbindelse med advokat Udvejs villa på Bygdø, sa stemmen, – meget vel. Og det er fruén jeg taler med? Og De har nettop fått besøk av husholdersken hos rentier Hammel? Huset på den andre siden av veien ja, jeg kjenner det. Hammel selv bortreist ja. En død mann på divanen, jaha, og med blodig ansikt. Det er godt. Hør nu, fru Udvej, husholdersken må ikke gå tilbake til villaen. Hun må bli hos Dem. Heller ikke De eller nogen annen må gå derover. De må heller ikke underrette nogen annen [16] om hvad der er hendt. Bli hvor De er. Er der andre mennesker hos Dem nu? Tre sydamer! Du store verden. Ja, lås døren og slipp ingen ut.

Nogen minutter efter var politiets bil allerede kommet og to civilklædte herrer trådte inn i advokat Udvejs villa.

Det var detektivene Krefting og Kjeldsen. Krefting, som var en yngre mann, medbragte nogen apparater i lærtasker. Kjeldsen var en mann mellem tredve og firti – egentlig uten markerte trekk, med et lyst overskjegg, meget lys i det hele tatt, nordisk blond, lyst messingfarvet hår i denne stive børsteform, som minner om vindblest marehalm på Jæderen. Hans øine var mer ubestemmelige, egentlig ikke blå, men dog lyse, like som isfarvede og med et hardt og koldt blikk.

Det lot ikke til, at Kjeldsen hadde noget hastverk med å komme ned i Hammels villa. Han spurte først fru Halvorsen:

– Så De nogen spor i sneen, da De kom hjem idag?

– Nei, svarte hun, den var helt jevn.

Det lyktes Kjeldsen ved den særlig beroligende måte han spurte på, å få fru Halvorsen til å forklare sig, så han kunde danne sig et billede av de rent ytre omstendigheter.

Det som særlig interesserte Kjeldsen var å få vite, hvad fru Halvorsen hadde gjort, før hun forlot villaen om lørdagen. Hun hadde bragt huset i orden, javel, men var det egentlig noget å bringe i orden, Hammel hadde jo ikke vært hjemme på flere dager. [17] Fru Halvorsen blev næsten forarget over å måtte forklare ham, at hun selvfølgelig hver eneste dag efterså værelsene.

–Og hvad salongen angår, spurte Kjeldsen, så var de brune portiérer trukket

for, da De gikk lørdag?

– Ja, for sånn vilde Hammel alltid ha det.

Hvorfor?

Fru Halvorsen rystet på hodet: – Jeg vet ikke. Han kom ofte sent hjem.

– Er De sikker på, at De ikke har sett den mannen før, som nu ligger på divanen?

– Ja, det må jeg da være. Dessuten kommer der meget sjelden fremmede hos oss.

– Men når Hammel kommer sent hjem om natten, hvorfor vil han da ha tildekte vinduer?

– Det vet jeg ikke, svarte fru Halvorsen, jeg sover om natten.

– Så kan jeg fortelle Dem det, sa Kjeldsen, det er fordi han ikke ønsker at nogen skal se hvem han kommer sammen med.

Fru Halvorsen blev høi av fortørnelse.

– Herr Hammel er en ytterst honnett mann, sa hun.

– Det mener jeg også naturligvis. La oss så gå over i villaen. De må følge med, fru Halvorsen, men dere andre må bli her.

Han vendte sig mot fru Udvej:

– Hold dere innen døre, mine damer, sa han, og gi ingen meddelelse om det som er forefalt. Vi ønsker å arbeide uforstyrret.

[18] Da de tre kom ned mot villaen, stanset Kjeldsen i nogen øieblikk for å betrakte terrenget. Der var ingen andre spor å se i sneen enn efter fru Halvorsens marsj frem og tilbake.

Kjeldsen sa: – Snefallet begynte igår aftes. Det som er foregått her, hvad det enn er, om det er mord eller selvmord, må altså være foregått mellem lørdag eftermiddag og søndag aften.

– Lyset som brenner i salongen gir jo også en antydning, svarte Krefting, la os si, at det som er foregått må være hendt efter mørkets frembrudd lørdag.

Kanskje har De rett, mumlet Kjeldsen, hvor mange lamper har De?

– Tolv.

– Det er godt. Vi får nok bruk for dem allesammen.

Kjeldsen så på sitt ur.

–Når kan han være her, tror De?

– Dr. Ebner, mener De. Om en halv times tid, tenker jeg. Han kunde ikke forlate en operasjon.

– Fru Halvorsen, sa Kjeldsen, De kan gå inn kjøkkenveien. Om vi vil Dem noget, så kaller vi.

Allerede da de to menn kom inn i entréen, begynte Kjeldsen sine iakttagelser. Innenfor entrédøren lå en matte av kautsjuk. Ellers var gulvet i entreen dekket av helt ny linoleum.

Fru Halvorsen hadde trukket adskillig sne med sig inn

Vi kunde få en fin kost å feie det vekk med, sa Kjeldsen, denne linoleumen er jo storartet. Vi må se på den siden. Kom, la oss gå her langs veggen. [19]Pass på terskelen, fortsatte han, da de åpnet døren til salongen, tre ikke på den.

Det var et underlig syn, som møtte dem derinne. Gjennom den åpne dør trengte det hvite vinterlys inn og blandet sig med det matte gule lys derinne, en ufyselig blanding av dødt og levende lys. Luften var koldere herinne enn i friluft, – som alltid i værelser som har stått lenge uopvarmet. Rummet var temmelig stort med to brede vinduer dekket av de brune portiérer. Rummet var ikke sælig elegant, men røbet dog en viss komfort. Der var adskillige bøker i reoler langs veggene, de fleste innbundet, inskripsjoner i gull glimret langs alle reolenes rader. Det mest karakteristiske ved møblementet var de store amerikanske lenestolen. Et mahogny skrivebord var plasert mellom de to vinduer. På skrivebordet rådet en slik pinlig orden, som bestandig røber at det blir lite benyttet. Der var et skrivestell av dansk porselen, fullstendig uten blekkflekker og en trekkpapirmappe med sjøgrønt papir, også fullstendig uten spor av skrifttegn. Enn videre en automatisk telefon med en telefonbok ved siden av. Kjeldsen gikk hen til divanen.

Divanen var dekket av et gulhvitt isbjørnskin. Den døde lå med sitt eget hode tett inntil isbjørnens. Kjeldsen blev stående en stund foroverbøiet og be trakte ham uten å berøre ham. Den døde var en mann på femogtredve år eller deromkring. Mørkhåret, uten skjegg. Det er kanskje nogen overdrivelse i den gjengse opfatning, at av den dødes trekk kan man lese hans sinnstilstand i hans siste levende øieblikke. Men det er dog [20]noget man kan se hos den som

plutselig rammes av døden. Et menneske som er slått ned etter en hard kamp for livet, viser i sitt ansikt kampens grumme trekk. En selvmorder har alltid det stivnet ulykkelige og determinerte over sig. Men denne manns ansikt røbet intet annet enn ro. En slags eftertenksom ro. Man kunde formelig se på ham, at da døden rammet ham sått han og tenkte på noget helt likegyldig, kanskje på sneværet utenfor.

Kulen hadde rammet ham i tinningen, hvorfra blodet var flytt utover isbjørnskinnet og ned på gulvteppet, et Axminsterteppet. Mannen var fullt påklædt. Han hadde endog sin vinterfrakke på. Frakken var glidd tilside utover divankanten, så foret syntes, silkefor. I det hele tatt var den døde elegant klædt, men diskret, som en gentleman. Hans høire hand hang ned, så fingertuppene nådde gulvteppet. På gulvet, i nærheten av den dødes hand, lå en revolver.

– Selvmord. Tydelig selvmord, sa Krefting.

Kjeldsen blev stående taus og tenke sig om en stund. Så sa han:

– Det ser sånn ut. Men det er da kuriøst at en fremmed mann trenger inn her i villaen, akkurat *her*, hvorfor? For å begå selvmord på et isbjørnskin. Se på det uttrykket i hans ansikt. Det ser iallfall ut som om han har skutt sig helt ubevisst.

Kjeldsen så sig granskende omkring i værelset. Så utbrøt han plutselig:

– Hvor fan er hatten hans.

KAPITEL III. ENTRENØKLEN

[21] Han gikk inn i det næste værelse og ropte på fru Halvorsen. Denne verdige dame var nu kommet såvidt til sig selv, at hun hadde funnet sin form: En lett fornærmet, avvisende holdning, som skulde bety forsiktighet.

Kjenner De alle Hammels hodeplagg? spurte Kjeldsen.

Jeg har vært her i tyve år, svarte fru Halvorsen.

Godt, la oss så se her i entreen. Her henger en skinnlue og to bløte hatter. Er det altsammen Hammels?

– Ja. Det har hengt her siden han reiste.

Da Kjeldsen kom tilbake til salongen var Krefting beskjeftiget med å pakke fotografigreier ut av lærvesken.

– Jeg kan ikke finne hatten hans, sa Kjeldsen, det er da utrolig at han skulde være kommet hit vinters dag uten hatt. La oss se hvem han er forresten.

Kjeldsen undersøkte den dødes lommer. Der fantes intet. Ingen tegnebok, ingen penger, ingen nøkler, – overhodet intet.

Kjeldsen kalte på Krefting og viste ham den dødes trøiekrave.

[22]– Skreddermerket er bortklippet, sa han. Det er virkelig en herre som har ønsket å bevare sin anonymitet. Men vent litt.

Han knappet den ene støvel op og trakk den av foten.

På innsiden leste han et firmamerke: Magazin des Westens, Berlin, sa Krefting.

Kjeldsen overveiet: Berlin, meget riktig, sa han. Det er der hvor Hammel har vært i det siste. Det er nødvendig å ha fatt i Hammel. Han skulde jo komme imorgen.

– Telegraferte han, ja.

Men vi kjenner denslags telegrammer fra folk som er ute og morer sig. Kaiserhof vi kunde telefonere et telegram til ham for sikkerhets skyld.

Kjeldsen nærmet sig telefonen. Plutselig stanset han og betraktet skrivebordet, hvor telefonen stod. Der lå også telefonboken henslengt.

Han kalté igjen på fru Halvorsen inne fra side værelset.

Da hun viste sig i døren, spurte han

Kan De huske, om De benyttet telefonen i lørdags?

– Ja, jeg telefonerte til min søster.

– Når var det?

Ved tolvtiden på da'n.

Kjeldsen pekte på telefonboken:

– Slo De da op efter nummeret i denne boken?

– Det behøvde jeg ikke. Tror De ikke jeg kjenner min søsters telefonnummer.

– Men pleier ikke telefonboken å henge der på knaggen egentlig?

[23]– Jo, alltid.

– Hvorfor ligger den så på bordet nu?

– Det vet jeg ikke. Det må jo være Dem som har tatt den ned.

– Det er ikke mig. Hør nu, fru Halvorsen. Er De sikker på, at telefonboken hang på knaggen, da De forlot huset lørdag?

– Det er jeg ganske sikker på. Jeg tørket støv herinne og hvis jeg da hadde sett boka liggende på bordet, så hadde jeg sikkert hengt den på knaggen. Altså hang den på knaggen.

Kjeldsen vinket henne av igjen.

– Altså hang den på knaggen, mumlet han etter tenksomt for sig selv. Skal vi stole på den kvinnelige dømmekraft? Det er nemlig et viktig punkt dette?

– Hvorfor? spurte Krefting. Han var nettop iferd med å sikte fotografiapparatet inn mot den dødes ansikt.

– Fordi det betyr, at noen må ha telefonert her frå i mellomtiden. Enten han som ligger der, eller. .

Kjeldsen tok en stor papirsaks, som lå på bordet, og klippet telefonledningen over.

– Her skal foreløbig ikke telefoneres mer, sa han.

Han bøiet sig ned over apparatet og betraktet omhyggelig tallskiven.

– Vi får se, mumlet han, når vi kommer ned i laboratoriet.

Idetsamme blaffet fotolampen.

– Nærmere! ropte Kjeldsen, ta etpar bilder helt innpå ansiktet.

[24]Han pekte på den dødes kinn, innved øret.

– Kan De ikke se noget merkelig her?

– Rentut sagt, svarte Krefting smilende, så ser det ut som om han ikke har vasket sig.

– Det er mastiks, sa Kjeldsen, rester av mastiks. Han har vært maskert.

Krefting tok flere bilder. Imens gikk Kjeldsen omkring i værelset og undersøkte alt. Det som særlig interesserte ham var kontaktene til lysledningen og så gulvet, gulvteppet, dørtersklene. Det var bemerkelsesverdig, at han ennå ikke hadde tatt opp revolveren, som lå ved den dødes hand. Plutselig sa han:

– Får jeg se på støvlene Deres, Krefting.

– Støvlene mine, værsgo! Krefting var forundret.

Kjeldsen gikk ut i sideværelset til fru Halvorsen.

- De kjenner vel godt Deres husbonds vaner, De, sa han.
 - Har jeg ikke sagt Dem, at jeg har vært her tyve år snart.
 - Hvor er skotøiet hans henne?
 - Det står altsammen i skapet oppe i soveværelset.
 - Bruker han alltid gummihæler på støvlene?
 - Gummihæler, sa fru Halvorsen stivt, det er vel bare kelnere som bruker det.
- lallfall har aldri jeg sett Hammel gå med gummihæler.

Da han kom tilbake til salongen, sa han til Krefthing:

- De må ta etpar bilder av denne dørtersklen også. Se der står et tydelig merke av en gummihæl. Og derute i entreen, se på den vidunderlige linoleumen vår, [25]der er flere merker av samme gummihæl, samme mønster. *De* har ikke gummihæler, Krefthing, jeg heller ikke, og (Kjeldsen pekte) den døde heller ikke. Jeg begynner å tvile på dette selvmordet, Krefthing. lallfall har ikke mannen vært alene her. En annen en har vært sammen med ham. En mann med gummihæler på støvlene.

Krefthing drev på med fotografering en stund ut over, mens Kjeldsen ventet. Så hørtes en bil oppe på veien og litt efter viste sig i døren dr. Ernst Ebner, den kjente medisinske sakkyndige på kriminalteknikkens område.

Dr. Ebner var kjent for sine spesialmetoder langt utenfor landets grenser. Han hadde således i nogen tid vært den kjente Lyon-spesialist, dr. Locards medhjelper.

Han var ennu en forholdsvis ung mann, med den greie, sportsmannsmessige fremtreden i sitt vesen, som tilhører den moderne lægetype. Dr. Ebner var ikke alene en kjent og anerkjent læge, men også en kjent mann i byens liv. Der fortaltes mange anekdoter om hans overordentlige sikkerhet og raskhet som kirurg. Han var ingen innesitter og viste sig gjerne ved danseteer og andre tilstelninger. Der var alltid friskt godthumør over ham.

- Hallo! Kjeldsen, ropte han, da han stod i døren, er der nogen interesse ved dette her?

Han slengte sin pels over en stol og gikk hen til den døde. Med særlig omhyggelighet studerte han skuddsåret.

- Kulen ligger inne i hjernekkaviteten, sa han.

[26] Han løftet revolveren fra gulvteppet og undersøkte magasinet.

– Ett skudd bare, sa han, men det har også vært tilstrekkelig.

Kjeldsen fant en liten gjenstand inne ved divanteppet.

– Det er hylsen. Spansk fabrikkat. Massefabrikat fra krigen. Ebner nikket:

– Jeg har sett det allerede, sa han, dårlige våben.

– Hva skal vi si om dette, Kjeldsen? Ikke nogen morsom affære! Sikkert selvmord.

Med Kjeldsens hjelp begynte dr. Ebner nu å undersøke den dodes klær.

Lægen blev synlig mere og mere forbauset eftersom han kom gjennom den dodes lommer. Han hadde ikke efterlatt sig det minste. Ikke den ringeste optegnelse.

– Det er forunderlig, sa Ebner, men det motsier jo egentlig ikke teorien om selvmord. Det er en mann som har villet forbli ukjent i døden.

– Men det er bare så underlig, at han akkurat skulde velge dette sted, nettopp dette hus, for sin gjerning, innvendte Kjeldsen. Hvordan er han kommet hit? Sannsynligvis er han kommet kjørende. Dess verre er der failt sne etterpå, så vi kan ikke se sporene efter vognen. Men hvis nogen annen har kjørt ham herut, kan det umulig bli vanskelig å få fatt i denne mann. Vi får så hurtig som mulig sette våre folk på jakt efter alle byens drosjebiler. Men det mystiske ved historien ophører ikke dermed

Kjeldsen fortsatte:

[27]– Hammels husholderske, som har vært her mange år, kjenner ham ikke, har aldri sett ham før. Han er en fremmed. Hvordan kan en slik fremmed mann finne på å gå inn i et hus sånn uten videre. Han må jo ha visst, at husholdersken tilfeldigvis var borte den dagen.

Den døde kan jo være en mann fra omegnen her. Han er jo taus og ikke istand til å presentere sig.

– Hvis han var en mann fra nabolaget, tror De så ikke, at husholdersken hadde gjenkjent ham?

– Muligens...

– Han har låst sig inn med en egen nøkkel, fortsatte Kjeldsen, og hvor i all verden har han fått denne nøkkel fra? Men ennå mere gåtefullt: Hvor er det blitt av denne nøkkel?

– Kan De ikke finne den?

– Nei, jeg kan ikke finne den. Hatten hans er også borte. Man må jo forutsette, at en såvidt vel klædt herre som denne ikke spaserer ut på landeveiene uten hatt midt på vinteren. Og helt umulig er det jo, at han er død utenfor og av andre er blitt slept herinn.

Dr. Ebner rystet på hodet.

– Utelukket, sa han. Men så er det husholdersken. Kanskje hun husker feil – og at hun i virkeligheten har glemt å låse ytterdøren lørdag.

Men da trådte husholdersken frem fra sideværelset. Hun var høireist og krenket.

– Om dere ikke tror på mitt ord, sa hun, så har jeg vidne.

KAPITEL IV. KRIMINALLÆGEN

[28]Kjeldsen fant å burde berolige fru Halvorsen.

– Det er ingen som tviler på, at De har talt sannhet, sa han. Gå bare inn til Dem selv. Vi skal nok kalle på Dem, når det er noget vi vil Dem.

Da hun var gått, bemerket han videre til dr. Ebner:

– De kjenner den slags enkle mennesker, doktor. Bare de skal vidne litt i en rettssak, så innbiller de sig, at de er anklagede eller at man iallfall tviler på deres ord, og så blir de krenket.

– Jeg kjenner dem, svarte han, og når de er vrede, så er det omtrent umulig å få nogen ordentlig mening ut av dem.

Dr. Ebner lå nu nede på gulvet og undersøkte blodet på gulvteppet med sin lupe. Plutselig blev han oppmerksom på en gjenstand som lå inne under divanen. Han karete den frem. Det viste sig å være en gullinnrammet lorgnett.

Dr. Ebner betraktet den nøiere. Han smilte.

– Såvidt jeg kan se, sa han, er det vindusglass. Det var en kostbar innfatning til verdiløse glass.

Kjeldsen tok lorgnetten og gikk ut til fru Halvorsen:

– Kjenner De den?

Hun rystet på hodet.

[29]– Bruker Hammel lorgnetter eller briller?

– Aldri. Ingen av delene.

Dr. Ebner hadde hørt replikkskiftet fra sideværel set og bemerket:

– Så må det jo være den døde der, som har båret disse latterlige lorgnetter.

– Jeg er virkelig av Deres mening, sa Kjeldsen, denne gang må det være ham.

Og ikke den annen.

– Hvilken annen?

– Hvis der *er* en annen, svarte Kjeldsen undvikende. Dr. Ebner ertet ham litt:

– Dere detektiver er nu aldri fornøid med den enkleste løsning.

– Nei, vi er ikke det.

– De mener, at der har vært en annen tilstede her?

– Jeg anser ikke det for utelukket.

– Men i hvilken egenskap?

Kjeldsen svarte ikke.

– Mord?

– Situasjonen her i værelset kan likeså godt forklares ved et mord som ved et selvmord.

– Men si mig da iallfall, hvorfor De nettop regner denne komiske lorgnetten til den dødes eiendom og ikke til hin mysteriøse annen som De fabler om.

– Fordi lorgnetten består av vindusglass i gullinnfatning.

– Det skulde ligne den ukjente døde, mener De? Et slags trekk av forfengeligheit? Det later til, at De allerede er blitt fortrolig med den dødes karakter.

– Jeg slutter bare efter en sannsynlighetsberegning, [30]svarte Kjeldsen.

Lorgnetten tilhører endel av en kostymering. Den døde, som ligger der har vært maskert.

Han viste doktoren sporene efter mastiksen i den dødes ansikt. Dr. Ebner syntes forbauset.

– Det later til at De har rett, sa han, og da begynner saken virkelig å se melodramatisk ut. Han har hatt falsk skjegg. Kanskje et langt falsk skjegg, som røverne på teatret. Hvor interessant. Men jeg kan ikke innse, at det synderlig kan

avkrefte min teori om selvmord.

– Vi har funnet lorgnetten, sa Kjeldsen, men hvor pokker er skjegget henne? Merkene i hans ansikt viser, at han må ha hatt det på umiddelbart før sin død. Han har ikke hatt anledning til å vaske sig engang. Kanskje skjegget har tatt samme vei som hatten.

– Men De glemmer, kjære Kjeldsen, den deilige vinter vi har fått allerede. Sneen dekker markene i halvannen fots høide. Vi kan ikke påta oss å skuffe vekk sneen over halve Bygdø for å lete etter en hatt og et løsskjegg.

– De mener altså, at han har kastet det fra sig, før han kom inn her?

– Hvorfor skulde han ikke det?

– La oss så se litt på Deres teori om selvmord, sa Kjeldsen, hvis den er rimeligere enn min, så gir jeg mig. Altså:

En mann har av en eller annen årsak besluttet å ta livet av sig. Intet er lettere enn å utføre en slik beslutning. Den kan utføres hvor som helst, i et jernbanetog, i et hotellværelse, i en park, i et bad

[31]– De synes allerede å regne med at det er en utlending, vi har med å gjøre.

– Jeg tør vedde på, at en skredder med omløp i hodet straks vil kunne avgjøre, at den dodes tøy og vinterfrakke er av utenlandsk opprinnelse. Dessuten synes De å glemme, at det eneste identifikasjonsmerke vi har på ham, er det lille stemplet i hans støvler: «Magazin des Westens, Berlin». Godt, for å nå sin hensikt å komme ut av det besværlige liv maskerer han sig.

– For ikke å bli gjenkjent ja.

– Gjenkjent? *Før* eller *etter* gjerningen? Hvorfor skal han maskere sig *før*.

Kan man se på en manns hederlige ansikt, at han akter å begå selvmord? Han er i besiddelse av våbnet. Så reiser han ut på Bygdø, for å opsøke en villa, hvor der tilfeldigvis ikke er nogen hjemme.

– Det kan han ha visst på forhånd.

– Det synes umulig etter fru Halvorsens forklaring. Men godt og vel, la oss forutsette det, for det gir den eneste løsning på, hvorledes han kunde bringe nøklen med sig. Han finner villaen og forinnen han går inn, kaster han fra sig ikke bare løsskjegget men også hatten sin. Hvorfor? Jeg søker alltid et motiv til de minste handlinger, men jeg kan ikke finne noget motiv til dette.

– De vet, Kjeldsen, innvendte dr. Ebner, at jeg i nogen tid har studert i kriminalasylene. Jeg kan forsikre Dem om, at hvis man bestandig skal søke efter motiv til de sinnssykes handlinger, så fikk man nok å gjøre.

[32]– At vi skulde ha en sinnssyks handling for oss, er naturligvis en løsning. Det er ikke nogen sjelden løsning, men jeg finner den alltid lettvinnt. La oss se nærmere på saken. Mannen har forinneren han, efter Deres teori altså, begikk sin fortvilede handling, omhyggelig fjernet alle de spor som kunde identifisere han. Dette tyder på en planmessighet, som slett ikke er sinnssykdom.

– Han har villet dø ukjent.

– De vakler, dr. Ebner, sa Kjeldsen, ironisk smilende. De forlater allerede tanken på sinnssykdom. Altså: selvmorderen låser sig inn i huset. Han må nu være aldeles sikker på, at han er alene her inne. Og hvor han har fått denne viden fra, er mig en gåte. Så tender han det elektriske lys, som De ser – det har ikke vært slukket siden – og så legger han sig ned på divanen og avfyrrer det drepende skudd mot sitt hode.

– I det store og hele, sa dr. Ebner, synes Deres fremstilling plausibel.

– Ja, det er nu Deres mening. Men fremstillingen gir mig ikke svar på alle de mange *hvorfor* som melder sig.

Dr. Ebner satte sig makelig til rette i en av de brede amerikanske lenestoler. Han så på sitt ur.

– Om fem minutter kommer ambulansen, sa han, jeg har således tid til å høre på Dem. Deres utlegninger lærer mig alltid et og annet om en rettssaks struktur.

Kjeldsen så på ham hurtig fra siden med sitt kolde, [33]blonde blikk. Der hersket alltid en viss spenning mellem politiets videnskapelige og menige styrker.

– Jeg har endnu ikke nogen egentlig teori ferdig, sa Kjeldsen, men der er dog visse punkter som kan få betydning for efterforskningen. Tilfellet i sig selv er så merkelig, at man ikke bør slå sig til tåls med én forklaring.

– Det er jo også derfor jeg hører på Dem.

– Jeg går ut fra at det er en fremmed mann som ligger der. Om ikke en utlending, så dog en fremmed. I den forstand, at han er fremmed for beboerne her og for nabolaget. lakttagelsesevnen hos en gammel kone som fru Halvorsen skal man ikke kimse ad. Slike ensomme damer har en forunderlig evne til å feste

sin oppmerksomhet på de minste småting, fordi de næsten ikke har noget annet å bestille. Og fru Halvorsen har ikke sett ham før.

Kjeldsen fortsatte:

– Den fremmede er blitt ført hit til villaen av en annen. Og denne annen er det som har hatt nøklen.

– Men, innvendte dr. Ebner, hvorledes kan det være mulig, i herr Hammels fravær.

– Ak, vi kjenner jo ikke Hammels bekjentskapskrets nøiere enda. Hammel er ungkar, han er levemann, han behøver ikke spare, han vil gjerne more sig. Det kan være en eller annen som han har gitt sin nøkkel i den hensikt at vedkommende kunde slippe uhindret inn i villaen.

– For eksempel en dame?

– Hvorfor ikke. Men la oss foreløbig kalle denne [34]person for X. Dame eller herre likegyldig. Altså X ledsager mannen der til villaen under et eller annet påskudd. Det kan gjelde en viktig samtale i enrum. Det kan også simpelthen gjelde et stevnemøte, hvilket jeg ikke tror.

Her har vi, fortsatte Kjeldsen, en slags forklaring på hvorfor den ulykkelige har maskert sig. Det er ledsageren, det mystiske X, som har ønsket det. Setter vi nu at det er en dame, så har denne dame ikke ønsket å bli sett sammen med mannen der. Vedkommende har vært redd for at det skulde sies: Ja, men vi så jo den døde, selvmorderen eller den drepte, sammen med Dem umiddelbart forut for hendelsen.

X har ikke villet det. X, han eller hun, har ønsket å bli sett sammen med en sortskjegget herre med gullrammede lorgnetter.

– Det lyder så snedig, sa dr. Ebner, at det kunde minne om kvinnelist.

KAPITEL V. TELEFONAPPARATET

[35]Dr. Ebner så litt utålmodig på sitt ur.

– Besynderlig at ikke ambulansen allerede er her, sa han, det må være sneen som legger hindringer i veien. Men så snart den kommer, kjører jeg like på laboratoriet med ham. Først og fremst gjelder det å få undersøkt skuddsåret.

– Meget riktig, bemerket Kjeldsen tørt, jeg mener også at den medisinske undersøkelse i høi grad kan støtte den rent detektivmessige.

– Den er avgjørende, kjære venn, svarte dr. Ebner og smilte lett overbærende. Hele den moderne kriminalogi baserer sig på lægevidenskapelige undersøkelser, det har jeg jo sagt Dem så mange ganger. Især hvor det gjelder å avgjøre om der foreligger et mord eller et selvmord. Og i dette tilfelle er undersøkelsen av særlig viktighet, da den avskutte kule sitter inne i hjernesubstansen. Det kan jo således vise sig, at kulen inne i hodet slett ikke passer til den revolveren der, eller hylsen som vi har funnet på gulvet.

– Men i så fall må De vel innrømme, at vi har et mord for oss?

– I så fall inntreder der en overveiende sannsynlighet [36]for denne hypotese. Men jeg tror jeg vil telefonere, og høre når ambulansen er avgått.

– Det er umulig, svarte Kjeldsen, som De ser har jeg skåret ledningen over.

Dr. Ebner kunde ikke skjule sin forbauselse.

– Har De? sa han. Hvorfor?

– Jeg ønsker foreløbig ikke at der skal telefoneres fra dette apparat.

Dr. Ebner reiste sig.

– Mysteriøst, mumlet han, dere detektiver søker alltid å komplisere affærene med en mengde uvedkommende småting. Anderledes med lægevidenskapen. Den simplifiserer. Den velger de store linjer og det er de som alltid fører frem.

Kjeldsen svarte:

– Det er ikke å komplisere saken, at jeg søker å finne enkelte småting som etter alle sannsynlighetsberegninger burde være her.

– De mener løsskjegget for eksempel? Hvorfor er det sannsynlig, at han er kommet hit med løsskjegg på? Disse spor av mastiks på hans kinner betyr egentlig ikke noenting.

– Men så hatten?

– Han kan være kommet fra et sted i nærheten i en lukket bil. Han kan være kommet barhodet. Sørg for å få fatt i chaufføren som kjørte ham. Vi har allikevel ikke så mange drosjebiler her i Oslo.

– Nå, privatbilene iberegnet, så har vi dog adskillige tusen biler her i byen.

– Privatbilene også, mener De det! Nåja, så se etter under sneen, så kanskje

De finner både hatten og [37]det dramatiske løsskjegget. Det vilde være noget for det moderne detektivarbeide – å skuffe vekk tre fot sne. Det er de nyeste metoder fra Berlin, ikke sant? Hvad er det man kaller detektivene der nede nu? Mekaniske menn!

– Hvilket bare er et uttrykk for at man arbeider metodisk, svarte Kjeldsen. De glemmer nøklen.

– Nøklen?

– Ja, naturligvis nøklen, som han og hans ledsager har låst sig inn med.

– Jeg tror heller at den gamle konen har glemt å låse døren da hun gikk i lørdags.

Men nu kom den gamle konen igjen frem i døren.

– Jeg har vidne, sa hun for annen gang, spisst og fornærmet, chaufføren Axel Axelson. Han låste døren for mig, for den gikk så trådt.

– Så kan De iallfall ikke avlegge ed på, at han virkelig har låst den, innvendte dr. Ebner, men der har De dog en chauffør, herr Kjeldsen, sørg for å få fatt i ham. Axel Axelson.

Kjeldsen svarte:

– Jeg tror allikevel De er for klok til ikke å forstå sammenhengen nu, den sannsynlige sammenheng. De folk som kom hit, han den tause der og den annen, har hatt nøkkel, og den annen har bragt nøklen med sig da han gikk. Det er også den annen som har tatt med sig løsskjegget og hatten. Hvorfor nettop hatten, mener De? De kan selv se at den døde mangler alle identifikasjonsmerker, endog skreddermerket i hans frakk er skåret bort. Man har bare glemt stroppene i støvlene, som har ført oss til et varehus i Berlin. [38]Naturligvis har der også vært identifikasjonsmerker i hatten, kanskje har den vært av et særlig fabrikat. Ialffall har den annen tatt den med sig, for at den ikke skulde tjene til dramaets opklaring.

– Mener De virkelig dette? spurte dr. Ebner likegyldig. – men nu hører jeg ambulansen der utenfor. Så begynner snart *mitt* arbeide. Er fotografen ferdig?

Krefting hadde allerede puttet apparatene ned i sine lærhylser.

– Alt er ferdig, sa han, hvis da ikke Kjeldsen ønsker noget mer.

– Jeg tror ikke det, men det er best De blir, jeg vil snakke litt med den gamle

husholdersken.

Ambulansens folk kom inn. Det var øvede karer og det tok ikke mange minuttene før de hadde fått den døde ut i vognen. Dr. Ebner kjørte med dem inn mot byen. Han tok fravel med detektivene med påfallende vennlighet, som om han derigjennem vilde be om undskyldning for sin sturske optreden.

– Jeg anmoder Dem bare om å ta vare på revolveren og hylsen, sa han, det er det eneste som har nogen videre verdi for mig. Jeg tenker De kan få et resultat i løpet av natten.

Da de var blitt alene, sa Kjeldsen:

– Såvidt jeg kan forstå er det ikke mer å gjøre for oss her. Vi har nu alt fotografert og opnotert. Men det er allikevel best å stenge værelset av, for at intet skal kunne røres her inne.

Han tendte sin cigar og sått en stund eftertenksom i lenestolen og stirret ned på det blodbesudlede gulvteppe.

[39]– Har De hørt om selvmorderklubben? spurte han plutselig.

Krefting smilte overrasket.

– Ja, det leser man jo regelmessig om i avisene. Men jeg har alltid oppfattet det som det rene romantøv.

– Kriminalhistorien byr på mange romantiske kjensgjerninger, svarte Kjeldsen, og man bør egentlig aldri sette det eventyrlige ut av betraktning.

– Tror De virkelig på noget slikt her?

Kjeldsen svarte ikke direkte på spørsmålet, men sa:

– Hvis man regnet med et slikt eventyr her, så hadde man en fin-fin forklaring egentlig. Vennen som hjelper den annen med å komme ut av det vanskelige liv.

– Eller veninden.

– Nåja, eller veninden. Dermed vilde alt være forklart: Stillheten hvormed det hele er foregått. Den merkelige mangel på motiv. Den uhyggelige omsorg hvormed sporene er fjernet.

– Hvorfor forela De ikke dr. Ebner denne teori?

Kjeldsen så næsten skalkaktig smilende på sin yngre kollega, – en næsten makabar munterhet i denne situasjon.

- Hvorfor vil De ikke ha rede på noget annet vedrørende min samtale med dr. Ebner? spurte han.
 - Hva da?
 - Ja, for eksempel, hvorfor jeg ikke fortalte dr. Ebner, at jeg hadde funnet spor etter gummihæler på linoleumsteppet og på terskelen.
 - Nuvel, hvorfor fortalte De ikke det.
 - Fordi jeg nødig vilde gi dr. Ebner ytterligere [40]vann på møllen. Han hakker jo bestandig på oss, fordi vi beskjeftiger oss med småting, mener han. Egentlig kan jeg godt like dr. Ebner. Vet De, at jeg i dette øieblikk er i ferd med å opta en av hans metoder?
 - Hvorledes?
 - Ved den måten jeg stiller Dem spørsmå på, kjære Krefting. Dr. Ebner har en egen bevist måte å spørre på. Hans spørsmål kan mangen gang synes helt amatørmessige, for ikke å si tåpelige. Men han spør slik for å få visse svar frem. Det er en slags skjult krysseksaminasjon. Av mine svar har han nu dannet sig et bilde av i hvilken retning mine undersøkelser går. Derigjennem når han i sin bevissthet klarere frem til andre mulige hypoteser eller får allerede fremkastede hypoteser hurtigere avlivet. Som sagt, jeg liker ham i grunnen, men han irriterer meg med sin evige videnskapelighet. Vi menige kan også våre saker, Krefting. Kan De skaffe meg et stykke grovt innpakningspapir hos husholdersken.
- Krefting skaffet papiret og Kjeldsen pakket omhyggelig telefonapparatet inn.
- Vi må se å komme avsted, sa han. De er forundret over at jeg tar med meg telefonen?
 - Ja, unektelig.
 - Det er for å få rede på hvem som har telefonert. En av de to, den døde eller hans ledsager har telefonert. Der har vi sporet, Krefting, det første spor.

KAPITEL VI. HAMMEL I BERLIN

[41]Allerede ved nitiden på kvelden var Krefting ferdig med sine fotografier. De satt alle omhyggelig innklebet i en mappe, som hadde følgende betegnelse på omslaget: *Affæren Hammels villa*. Der var ialt tyve forskjellige fotografier.

Kjeldsen kom inn til ham for å se på dem. Han studerte lenge de fotos som reproduserte fotsporene, især sporene av gummihælen. Han nevnte et navn: Golden.

– Golden, sa han, dette må være noget for ham.

– Mener De den nye mann i kriminalavdelingen? spurte Krefting.

– Det er en rask fyr, en terrier; når han først biter sig fast i noget, så slipper han det ikke gjerne. Jeg har hatt ham gående i hele dag på spor efter automobilen.

– Har han funnet den?

– Nei.

– Det var pokker til terrier!

– Men han har konstatert at det ikke er nogen drosjebil som har bragt de ukjente mennesker ut til Hammels villa. Og det er nettop et punkt av viktighet. En privatbil altså. Vi kommer straks op i en annen sfære.

[42]– De kan jo også være kommet til fots, innvendte Krefting.

– Har tenkt på det også. Men det er usannsynlig. Det er noget så hemmelighetsfullt ved denne maskeringen, at det bestemt tyder på at de for all del har villet være usett og ukjent. Nei, vi må nok foreløbig regne med en bil, en lukket bil.

– Vi får avertere i avisene, om nogen har lagt merke til en slik bil i nærheten av Hammels villa.

– Hm. Slike offentlige meddelelser i avisene. De skremmer mer enn de gjør nytte. Dessuten er der jo en livlig biltrafikk nettop i det strøk. Og nettop lørdag kvelden og søndag, som det her kan være tale om.

– Men bilen må ha holdt stille på veien.

– Hvem pokker legger merke til slike holdende biler lenger. Den kan jo ha stått på en sidevei. Og etterpå er den forbannede sneen kommet og har ut visket alle spor. Jeg vil nødigg være poetisk, Krefting, men synes ikke også De, at det er noget skjebneaktig i dette, at like efter forbrytelsen kommer denne sneen som et forsyn fra Vårherre og skjuler alle spor. Måskje er det skjebnens vilje at gåten ikke skal opdages.

Han så spørrende på Krefting og tilla smilende:

– Men vi skal vite å beseire skjebnen, hvem det så er som betjener den.

Det var som om der lå en skjult trusel i disse ord og Krefting blev opmerksom.

– Denne lille Golden, denne terrier, fortsatte Kjeldsen, har gitt mig en liten opplysning som kanskje kan forfølges. [43] Han har utspurt de drosjechauffører som har passert Bygdøveien forbi Hammels villa lørdag kveld og søndag. Ingen har lagt merke til noget særlig. De har strøket forbi biler i hundrevis uten å ha festet sig ved det. Men så er det én som har noget å fortelle. Men det er så bitte lite. Ja, så usannsynlig lite, Krefting, men jeg elsker allikevel slike småting. Svake ildfunger inne i mørket. De varsler allikevel flammekasteren. Hør nu, hvor ubetydelig det hele er: En av drosjechaufførene har fortalt Golden at han natt til søndag klokken to møtte en toseter på Bygdøveien. En lukket. Den kom fra byen. Den hadde sterke lamper, og så snart drosjen signalerte, saktet den farten og skrudde lampene helt ned for ikke å blende. Derved blev drosjechaufføren istand til å iaktta toseteren nøiere i lyset fra sine egne lamper. Han la da merke til at toseteren var usedvanlig sølete. Den kommer langveisfra, tenkte chaufføren, idet han for forbi. Ja, det er det. hele, Krefting, det er sannelig ikke meget. En lukket toseter som er kommet langveisfra. Men klokken to om natten.

Kjeldsen satt og støttet hodet med albuen på bordet. Krefting syslet med nummereringen og beskrivelsen av sine fotografier og hørte efter. Han kjente sin kollega og visste, at nettop når Kjeldsen satt slik og snakket likesom i halvsøvne, var han sterkest optatt av å gruble på problemet og prøvende sette de forskjellige ledd sammen.

– Og, fortsatte Kjeldsen, bilen var allerede kommet inn på veien, den skulde til Bygdø. Altså hørte [44] den hjemme der. Eller hadde besøk der. Nu er der jo ikke så forferdelig mange bileiere på Bygdø allikevel. Og av disse bileiere er det kanskje få, som har lukkede tosetere. Det tok min venn terrieren nøiaktig en time å få rede på at det ikke er mer enn fem lukkede tosetere som hører hjemme på Bygdø. Og ingen av dem var ute den natt. Dessuten har han undersøkt temmelig nøiaktig rundt i hjemmene på Bygdø, om nogen har mottatt et besøk av en slik bil den natt. Men nei, ingen. Altså har vi en lystreise for oss, kanskje et elskende par som har villet foreta en tur «Bygdø rundt». Men her kommer det usannsynlige i veien igjen. Er det nogen mening i efter en lang, sølet skvalpetur å foreta en slik

romantisk avstikker? Chaufføren sverger på at den var oversprøytet med søle. Natt til søndag hadde vi pent stille vær i Oslo, som alltid foran et tungt snefall. Tørre gater og veier. Men derimot forteller Meteorologisk instituttⁿⁱ mig, at oppgjennom Vestsverige og delvis Østfold var der snesludd natt til søndag. Men da blir det jo sannsynlig, at toseteren er kommet den vei. Og hvis vi ser bort fra den romantiske rundtur på Bygdø, fordi den er usannsynlig, ja, så er det jo ikke noget annet tilbake enn at toseteren er vår bil, det er den bil som bragte den mystiske reisende til Hammels villa. Men alt dette er jo bare hypoteser, utbrøt plutselig Kjeldsen, idet han likesom våknet op av en døs.

Foreløbig vet vi intet annet, fortsatte han, enn at en sølet toseter har passert Bygdøveien, hvor hundre andre biler også har passert, men uten å være sølete. [45]Så får vi se hvad vi kan få ut av dette ved hjelp av meteorologien. Og ved å ta i betraktning at Bygdø dog er et temmelig innskrenket område med gjennemsiktige forhold.

Kjeldsen pekte på fotografiet av gummihælen.

– Har De flere kopier? spurte han.

– Ja, to til.

– Godt. Imorgen tidlig kommer Terrieren inn til Dem. La ham få de to kopiene. Så får vi se hvad han kan bringe ut av det. Det er jo en utallighet av fabrikata av disse gummihæler. Hvis vi finner, hvor støvlen er kjøpt, så kan det kanskje gi oss et spor.

– Og kanskje sporet leder helt til «Magazin des Westens», Berlin, sa Krefting.

– Kanskje...

Ved å høre navnet Berlin blev Kjeldsen igjen eftertenksom.

– Jeg kan ikke la være med å regne med Hammel, sa han.

– Skjønt han jo var i Berlin i den tid forbrytelsen foregikk.

– Han reiste fra Berlin søndag formiddag og var i Kjøbenhavn klokken fem igåreftermiddag. I øieblikket sitter han på Industrikaféen og superer med to unge damer, frøknene Irene Hansen og Valborg Jensen. Han har telegrafert til sin husholderske at hans hjemkomst er blitt forsinket et døgn. Kanskje er de to unge damer skyld i denne forsinkelse.

Kjeldsen sukket beklagende (men det var en hyklersk beklagelse) og fortsatte:

– Det er virkelig trist at vi kriminalbetjenter blir [46]nødt til å blande oss op i private forhold. Vi må bite hodet av all skam. Begrepet diskresjon, som dog er en æressak for enhver gentleman, eksisterer ikke for oss. Det er nettopp dette som gjør at vi ofte føler oss mindreverdige i vart arbeide, ikke sant?

– Nei.

– De er så ung. Ungdommen er hårdhudet . . . Men det har alltid vært min trøst i den slags situasjoner, at vi handler under nødvendighetens lov. Hvis jeg i affæren Hammel hadde fulgt mine naturlige instinkter og iaktatt diskresjon, så hadde jeg måttet finne mig i den karakteristikk av Hammel, som hans hederlige gamle husholderske har gitt oss: Helt igjennem en ordensmann, en bra mann, en edruelig mann, en korrekt mann, en mann uten tvetydige bekjenskaper, en helt igjennem ærbar mann. Med en slik beskrivelse av et menneske kan man jo ikke komme nogen vei.

– Hvorledes er da hans virkelige billede? spurte Krefting.

– Nja, det er litt vanskelig å fastslå og er heller ikke nødvendig. Men i de store trekk tør jeg nok si, at det er det stikk motsatte av husholderskens skjønmmaleri. Jeg har i eftermiddag hatt forbindelse med et par av mine venner i Berlinerpolitiet. Hvor kan turister som kommer til Berlin være så naive å tro, at deres leben und treiben forblir skjult for alles øine. Hvis man vil ha rede på enkeltheter, behøver man bare å trykke på en knapp i en viss bygning på Alexanderplatz, som er Berlinerpolitiets hovedkvarter. Jeg tør nok si, at Hammel har moret sig godt [47]i Berlin. Dog på en måte som slett ikke vedkommer politiet. Men vi er nødt til å vite noget om det, vi må vite alt om den mann i hvis hus dramaet er fore gått. Hvorledes har hans situasjon vært under dramaets forskjellige faser?

Jo, mens dramaet forberedes, mens den lukkede toseter arbeider sig op gjennem snesluddet langs den svenske vestkyst danser Hammel te-tango på «Kaiserhof» med skuespillerinnen Fritzi Brehmer. Regner vi at dramaet er utspilt i villaen mellem to og tre natten til søndag, da finner vi at på samme tid har Hammel i Berlin sammen med Fritzi besøkt en meget kjent og distingvert nattklubb i Budapesterstrasse. Vi må vite noget om denne Fritzi. Begrepet skuespillerinne sier intet, da hun aldri har vært ansatt ved noget teater. For øieblikket arbeider man på Alexanderplatz med dette navn. Navnet er blitt

stukket inn i «Meldwesen», den største identifikasjonsorganisasjon i verden. Alene bokstaven S råder over åtti værelser: Imorgen når navnet et gått gjennom hele maskineriet, vet jeg meget om Fritzi Brehmer.

Men så, etterat dramaet er foregått og mens sneen, denne forbannede sneen la sig tett og stille over alle spor, – hvor har så Hammel vært og hvad har han foretatt sig?

KAPITEL VII. MORD

[48]– Hammel kom til Kjøbenhavn med Berlinekspressen ved femtiden om eftermiddagen, fortsatte Kjeldsen. Han tok inn på Paladshotellet. Samtidig var det fuktige vær trukket opover landet fra kysten, og da temperaturen i løpet av natten var falt, hadde det regnblandede sølevær forandret sig til et tungt snefall. Fra nu er det at sporene utslettes i Oslo.

Hammel blir bare en halv times tid på Paladshotellet, formodentlig bare for å vaske reisestøvet av sig. Så går han ut i byen.

– Det er da ikke så urimelig. Kjøbenhavn er en munter by, innvendte Krefting.

– Jeg sier heller ikke noget om det. Men jeg bare konstaterer at han har hatt en meget munter uke i Berlin også. Rent menneskelig sett skulde han være trett nu. Men akkurat nu setter han i med et opløp som er helt påfallende. Hammels person er godt kjent i Kjøbenhavn, så det har ikke vært vanskelig å følge ham. Det har vært en ustanselig vandring fra bodega til bodega, fra restaurant til restaurant. Champagnen har flytt i strømmer. Han er kommet sammen med de urimeligste mennesker. En del av natten tilbragte han i danseklubben Adlon. Så forsvant han med sitt damebekjentskap i en av Vesterbros sidegater. [49]Hvad tror De frøken Halvorsen vilde si til alt dette? Tidlig om morgenen er han i badeanstalten og tar russisk bad. Hotellbudet bringer rent tøy ned til ham. Han sover en time og er så straks på farten igjen. Klokken tolv er han en av de første som innfinner sig til frokosten i Krogs fiskestue. Det går løs med østers og champagne og telefonen raser for å tilkalle hans venner. Han har ensomhetsskrek.

– Han reparerer, sa Krefting, det er fremdeles meget naturlig.

– Det gir ikke et treffende bilde, svarte Kjeldsen, han er for nervøs, han gir sig ingen rist eller ro. Han jager gjennom byen, forlater sine gjester, tilkaller nye, drikker umåtelig, men uten å bli påfallende beruset. Ut på kvelden har han truffet sine damebekjentskaper fra natten i forveien. Nu sitter de tre ved et luksuøst aftensmåltid på Industrikaféen. Nei, jeg skal si Dem hvilken rolle han spiller? Der er flere å velge imellem. For det første svindleren, som forstår at han har politiet i hælene og som nervøst søker å få den ytterste potens av liv ut av sine siste timer.

– Hammel svindler? spurte Krefting.

– Nei, det er utelukket. Jeg har undersøkt hans forhold i bankene her. Hammel er meget velhavende. Så har vi den annen rolle: Mannen som under et bestemt tidsrum viser sig offentlig på en temmelig opsiktsvekkende måte, for å ha sitt alibi i orden. Heller ikke denne rolle passer riktig på Hammel. Men hans ville fart i de siste døgn får en [50]viss psykologisk forklaring, når man forutsetter at han vet hvad som er foregått eller skal foregå i hans hjem i Oslo. Han jager omkring, pisket av onde syner.

– De regner med Hammel som medskyldig?

– Medskyldig eller ikke. Eftersom dramaet er foregått i hans hus, må jeg da for pokker regne med ham som vedviter iallfall. Og nettop så vilt ubalansert optrer en mann som er vitende om at et uhyggelig drama fullbyrdes, uten å kunne hindre det, eller *ville* hindre det.

Det ringte i telefonen. Der blev kalt på Kjeldsen.

Så snart Kjeldsen hadde mottatt beskjeden, reiste han sig heftig og drev nogen tid frem og tilbake på gulvet.

– Der røk lenken, sa han plutselig.

– Var det Golden, som telefonerte?

– Ja. Fra tollvakten ved Kornsjø har vi fått oppgitt de tosetere, som i de siste døgn, inntil lørdags kvelden, har passert grensen. Det har vært en halv snes stykker. Terrieren har vært på spor etter hver enkelt og nu forteller han mig i telefonen, at ingen av dem kan det være tale om. Vår toseter kan ikke være kommet over grensen. Det var som pokker, jeg hadde regnet med, at den var kommet fra utlandet.

Kjeldsen gikk inn på sitt eget kontor. Han tilkalte to av sine kolleger. Hele

kriminalavdelingen kjente forlengst sakens hovedpunkter.

Kjeldsen forklarte:

[51]– Utenlandstoget kommer til Oslo klokken ni om kvelden. Etter Kornsjø stanser det ved Halden, Sarpsborg, Fredrikstad og Moss. Jeg vil ha rede på om der fra toget lørdag kveld på en eller annen av disse mellomstasjoner er gått av en tysker eller annen utlending. Få rede på, hvem der fra sydgående tog er tatt inn på hotellene i det hele tatt og hvor de senere er dradd hen. Få rede på, om der fra disse byer lørdag ettermiddag er blitt bortleid en toseter.

Han så på sitt ur:

– Det er ikke sent ennå. Jeg kan ha beskjed innen midnatt.

Så snart opdagerne var gått, kalte Kjeldsen på ny i hustelefonen: Identifikasjonsavdelingen. Er De ferdig, Holm? Godt, kom her ned.

Holm viste sig straks etter, iført en blå arbeidskittel. Han hadde et par nyfremkalte, ennå fuktige fotografier i hånden.

Kjeldsen så oppmerksomt på dem under lyset. Fotografiene fremviste ikke noget annet enn noen skyggeaktige ringer. Kjeldsen så op mot sin kollega med øine som funklet av fryd.

– Det lyktes altså, sa han.

– Ikke meget, svarte Holm, men det vi har fått frem, kan vi takke mikroapparatet for.

– Det er tre av trykk-knappene vi har fått frem.

– Ja. I allfall den ene er temmelig tydelig, som De ser, den andre mindre tydelig og den tredje helt utydelig. Avtrykk fra de andre knappene har det ikke vært oss mulig å finne. Det er pekefingerens avtrykk vi har.

[52]– Og analysen? spurte Kjeldsen.

– Den kjemiske analysen gir Dem rett i Deres antagelse, svarte Holm, der har vært spor av mastiks på fingertuppen, som har innstillet telefonnummeret.

Kjeldsen var atter i lokaltelefonen. Han dirigerte bevegelsene som en troppefører ved en kommandopost. Denne gang var det Krefting som tilkaltes.

– Jeg har et særlig arbeide for Dem, sa Kjeldsen, han var blitt ivrig og i påfallende godt humør, jeg vet ingen som passer så godt for det granskende stuearbeide, som Dem, Krefting. Terrieren er fantastisk flink til å løpe om og

snuse i fri luft. Men De er avdelingens stille gransker og vitenskapsmann.

Krefting smilte.

– Etter Deres vennlige tone å dømme forestår der mig sikkert et langt studium. Nuvel, jeg er alltid rede. Kan hele natten gjøre det?

– Kanskje Krefting, kanskje hele natten. Men det er av ytterste viktighet å få denne gåte løst. Det er et slags kryptogram. Det må nettop være noget for Dem. Jeg kan nu forklare Dem, hvorfor jeg tok med telefonapparatet der ute fra Hammels villa. Som De vet har en av de to, enten han som blev drept eller den annen, telefonert fra villaen i løpet av natten. Jeg tok med apparatet, fordi jeg vilde forsøke om det var mulig å finne fingeravtrykk på den automatiske nummerskive. Det var naturligvis en uhyre liten chance, men jeg regnet med at en eller annen av de ti fingrer kanskje hadde vært i forbindelse med blodet eller mastiksen.

[53]– Og det viste sig å være riktig, innskjøt Holm, den kjemiske analyse gir mastiks.

– Vi har her, sa Kjeldsen, mikrofotografier av tre fingeravtrykk, eller rettere sagt av det samme fingeravtrykk i tre eksemplarer. Det ene er temmelig tydelig, det andre mindre tydelig, det tredje slett. Går vi ut fra en simpel sannsynlighetsberegning, representerer det tydeligste merke det første trykk på nummerskiven, altså tallet 5. Det næst tydeligste blir da tallet 2 og det næsten usynlige tallet 4. Vi har da 524. Men for å telefonere i den automatiske telefon vet De, må man anslå fem tall. Nu har vi de tre første i temmelig sikker rekkefølge. Det gjelder for Dem, kjære Krefting på grunnlag av de tre første tall å finne de to siste. Ikke sant, et særdeles interessant kryptogram.

Krefting så litt konsternert ut.

– De har jo hele telefonkatalogen for Dem, trøstet Kjeldsen. Det gjelder å finne telefonnummer som begynner med 524. Hvis det viser sig at 52497 for eksempel er statsministerens telefon, så kan De trøstlig sløife det og gå videre. Eller hvis 52483 er politimesterens telefon, så bør De også sløife dette og gå videre. Men det kan jo hende at for eksempel 52401 er et hotellnummer eller en drosjeholdeplass. Da noter dette. Det er den slags telefonnummer vi har bruk for. De forstår hvad jeg mener.

Krefting innvendte:

– Men hvis nu de tre fotograferte talls rekkefølge ikke er den riktige, men at for eksempel de to utydelige skal bytte plass, da står jeg overfor en [54]sannsynlighetsberegning som når kosmiske dimensjoner.

– Hvorfor regne med de verste muligheter, Krefting, men isåfall blir dog triumfen så meget større for Dem. De er jo matematiker. Tenk på Leverrier som ved sannsynlighetsberegninger løste Neptunbanens gåte.

Krefting tok et papir og noterte tallet 524.

– Godt, sa han, jeg skal forsøke. Så gikk han.

Der forløp nu et par timer og midnattstimen var passert. Så kom dr. Ebner. Elegant som sedvanlig, næsten lapset. Han sank ned i lenestolen. Han syntes å være meget trett.

Han åpnet sin portefølje og lette blandt papirene. Kjeldsen stod like overfor ham, taus, og ventet. Omsider spurte han:

Hvad er resultatet av obduksjonen?

– Mord, svarte dr. Ebner.

KAPITEL VIII. MANNEN I FREDRIKSTAD

[55]Dr. Ebner tendte en cigarett og drog tilfreds noen drag.

– Jeg kunde ikke få noen bil, sa han, og har spasert i sneslapset helt fra hospitalet. Jeg har i flere timer lengtet etter en hvilende røk. Undskylder De et øieblikk.

Kjeldsen tok imens det papir dr. Ebner hadde lagt foran ham på bordet. Papiret inneholdt bare en liten tegnet figur og slett ikke noget skriftlig. Kjeldsen så spørrende på rettslægen.

– Ja, hvad finner De ut av tegnet, Kjeldsen, forbinder De noget med det.

– Det er et tegn som brukes i ordbøkene, svarte Kjeldsen, især i de tyske, for å antyde at det omhandlede ord eller uttrykk er maritimt. Tegnet skal da formodentlig forestille et ratt. Dessuten finnes tegnet i lasaronenes og løsdrivernes hemmelige meddelelser. Man kan se det på grindstolpene hist og her. Det betyr da at her «fåes mat».

– Det er det eneste merke vi har funnet på den døde, forklarte dr. Ebner. Det

er en tatovering på [56]den venstre underarm, like ved albuen. Jeg har ellers aldri i hele min praksis sett et påklædt lik som i den grad manglet kjennetegn. Med undtagelse av støvlene og denne tatovering foreligger der intet som helst.

– Men mordantagelsen er sikker?

– Ja. Til å begynne med syntes det som om min oprinnelige hypotese om et selvmord skulde gå igjennom. Men undersøkelsen av skuddkanalen gjennom hodet gav som endelig resultat, at der måtte foreligge et mord. Jeg gikk over til mine to kollegers anskuelser, sa kjennelsen er enstemmig. Skuddretningen er sånn, at offeret ikke engang har sett revolveren bli hevet. Det har vært et stygt bakhold. Og der har vi jo også forklaringen på offerets rolige og sorgløse ansiktsuttrykk. Han har ikke ant noeget om det hele. En skjønn død, isannhet!

– Underklærne, spurte Kjeldsen.

– De vil finne alt forklart i det medisinske eksposé. Undertøiet er av temmelig dyrbar art. Det er engelsk tekstil, men savner som sagt ethvert fabrikkmerke. Skjorten er sannsynligvis også engelsk: En hvit, bløt mansjettskjorte, som i kraven bare inneholder merket «Extra superior», intet annet. Slipset var som De selv så, en liten blåprikket, sort selvbinder. Som inntrykk av offerets påklædning, må man hefte sig ved begrepet gentleman. Men mens støvlene viser mot Berlin, viser tekstilen mot London. Så Deres Berlinteorier støttes iallfall ikke av lægesynet, Kjeldsen. Forøvrig innrømmer lægeerklæringen, at fabrikkmerkene, både på yttertøiet og undertøiet, kan [57]være fjernet. Men her må jo kriminalundersøkelsen fortsette. Har De ellers funnet spor av betydning.

– *Spor*, gjentok Kjeldsen og rystet på hodet. Det vi har er så ytterst fint, så vagt og ubetydelig, at jeg våger ikke å sette det i forbindelse med begrepet spor. Vi har likesom noen små napp hist og her, men de glipper igjen. Det er jo først og fremst bilen som interesserer oss. Det må ha vært en lukket toseter.

– Virkelig. Da kanskje De kjenner nummeret også.

– Akknei, det hele er bare halve eller hele gjetninger. Vi hadde grunn til å tro at bilen måtte være kommet fra Sverige om natten. Men det tak glapp.

– Hvordan pokker kan De vite at bilen *ikke* er kommet fra Sverige?

– Det er ingen som har sett den. Den må jo eventuelt ha passert grensetollen. Men jeg vil allikevel ikke forlate den tanke, at iallfall den drepte er kommet fra Tyskland, der kan vi finne en sammenheng med Hammels opphold i Tyskland. Det

må jo være en sammenheng mellom dette Tysklandsophold og den mystiske inntrengen i hans villa.

– Kanskje har De sett Dem blind på disse støvlene. Hva om De nu tar helt feil med hensyn til dem. De mener at kjennetegnene på de andre klæsplagg er fjernet for at ikke den drepte skal kunne identifiseres. Og at vedkommende har glemte støvlestroppene. Det motsatte kan likegodt være tilfelle.

Dr. Ebner satt og vippet med foten og så på Kjeldsen næsten drilleaktig gjennom tobakksrøken.

– Kanskje morderen har glemte støvlestroppene med [58]vilje, sa han, kanskje har det vært hans hensikt nettop å lede politiet på villspor med dette fabrikkmerke, som peker mot Berlin.

– Det kan ikke benektes, svarte Kjeldsen, at støvlene er derfra og at den drepte må ha kjøpt dem der. De er helt nye. Det kan ikke være mange dager siden han har vært i Berlin. Hallo!

Det var igjen lokaltelefonen. Det var fra en av de to agenter som Kjeldsen hadde satt i bevegelse for å eksaminere hotellene i Østfoldbyene.

Kjeldsen hørte på meldingen i telefonen og sa så:

– Godt kom her inn med notatene.

Agenten kunde bringe følgende opplysninger:

– Den norske passkontrollen ved Kornsjø har nu rukket å konferere med sine svenske kolleger. Derigjennem har de fått sine egne iakttagelser verifisert. Man tør nu gå ut fra som sikkert, at der med hurtigtoget lørdag kveld over Kornsjø har passert ialt syv tyske pass.

– Tre av dem tilhørte tyske sjømenn som skulde til Bergen for å remplasere besetningen på en tysk damper som ligger og laster der. Vi har telefonert til vedkommende megler i Bergen. Det forholder sig riktig. Sjøfolkene er allerede kommet dit og er gått om bord.

Så var der en tysk bladmann med toget, en med arbeider i «Berliner Tageblatt», dr. Hornstein. Han er kommet til Norge for å skrive om kongejubileet. Han tok inn på Grand Hotel lørdag kveld.

Kjeldsen noterte navnet og spurte:

– Når?

[59]– Umiddelbart efter utenlandstogets ankomst. Jeg har undersøkt på hotellet. Dr. Hornstein spiste til aftens i speilsalen og gikk siden op på sitt værelse. Han var slett ikke ute av hotellet den kveld. Søndag sått han på sitt værelse og arbeidet med skrivemaskinen til klokken ett, da han kjørte til frokost hos pressechefen i Utenriksdepartementet. Pressechefen, herr Vidnes, bekrefter dette. Dr. Hornstein forlot ham klokken fem. Han gikk da til te i det tyske gesandtskap. Han kom tilbake til hotellet klokken syv for å klæ sig om til teatret. Han hadde på forhånd latt hotellets portier bestille én billett til Nasjonalteatret. Etter forestillingen superte han igjen alene i Speilsalen og gikk forholdsvis tidlig til ro.

– Der har vi fire, sa Kjeldsen, og de må alle settes ut av spillet. Men vi har tre igjen.

– To av dem kan jeg følge til Halden, sa agenten. Det var to tyske forretningsmenn, de eneste reisende som overhodet tok inn på noget hotell i Halden lørdag kveld. De hadde vært i Gøteborg i et par dager og kom til Halden sammen med en svensk herre, et medlem av Gøtaverkens direksjon. De skulde underhandle med skibsreder Kaarbø i Halden om en skibsbygning. De tre herrer bor ennu der nede og har såvidt det kan konstateres ikke i denne tid vært utenfor byens grenser.

Dr. Ebner, som med stor interesse hadde lyttet til agentens beretning, sa henvendt til Kjeldsen:

– De bør undersøke om skibsreder Kaarbø er i besiddelse av en toseters bil.

Det var ikke mulig å høre på tonefallet om lægen [60]spøkte, og det var også med fullkommen alvor at Kjeldsen svarte:

– Naturligvis. Det skal bli undersøkt.

– Så har vi den siste, fortsatte politiagenten, ham har jeg sporet til Fredrikstad.

– Kanskje også denne herre var den eneste gjest i Fredrikstads hotellverden? spurte dr. Ebner.

– Ja, svarte agenten, den eneste utlending som kom.

– Jeg må si, at vi har en imponerende kontinental trafikk i vårt sydøstre hjørne, sa dr. Ebner leende, men det letter undersøkelsen, Kjeldsen, tenk om det hadde vært i Berlin med de tusener av fremmede reisende.

Lægen synes ikke å kunne fastholde sin interesse lenger over Kjeldsens metoder. Han tok fra bordet den mappe fotografier som Krefting hadde etterlatt og som bar titelen «Affæren Hammels villa». Dr. Ebner begynte likegyldig å bla i den.

Imidlertid fortsatte politiagenten:

– Hotellbudene som møter op ved togene er fullkommen pålitelige med hensyn til iakttagelse og hukommelse. De har jo ikke noget annet å beskjeftige sig med enn reisende som kommer og går. Jeg har talt med mannen på «Schulz Hotell». Der var ingen hotellgjester med utenlandstoget lørdag for Fredrikstads vedkommende, uten en eneste – og det var vår syvende tysker. Det viste sig, at han heller ikke blev nogen egentlig hotellgjest. Han steg av toget uten nogen annen bagasje enn en liten håndveske. Han tok en drosje og kjørte til «Schulz».

[61] Han kunde vel være en mann på en femogtredve år, mørk, glattbarbert, meget velklædt. Da han kom til hotellet gikk han direkte inn i spisesalen efter å ha skilt sig av med sin hatt og frakk i garderoben. Håndvesken tok han med sig og plaserte den på stolen ved siden av sin egen inne i spisesalen. Han talte tysk. Man spurte ham om han ønsket et værelse, men han svarte at det kunde han ennu ikke si. Da han hadde spist, forøvrig med god appetitt, spurte han om byen hadde nogen vakre punkter eller

- Neppe nu i mørke kvelden, blev der svart ham. andre severdigheter.
- Men kirken da? spurte han, har dere ikke en vakker kirke?
- Å jo.

Han fikk rede på, hvor kirken lå, og så sa han, at han vilde gå en tur og se på den vakre kirken. Er det ikke måneskinn i aften? spurte han. Ikke det! Nå det er det samme, jeg går allikevel for å se på den vakre kirken. Muligens kommer jeg tilbake og bestiller et værelse. Dermed tok han sin veske og gikk og senere har ingen sett ham.

Kjeldsen hadde opmerksomt lyttet til politiagentens fremstilling, mens han nu og da gjorde notater. Nu sa han hurtig:

- *Det er vår mann!*

[62] Dr. Ebner syntes å ha overhørt Kjeldsens siste avgjørende bemerkning. Han slengte mappen med fotografiene tilbake på sin plass og sa:

– Det er sannelig et godt arbeide Krefting har gjort der. Glimrende fotografier. Jeg kan bedømme det, for jeg er selv amatør i kunsten. Jeg ser at De har fotografert spor etter gummistøvler også. Det visste jeg virkelig ikke at der fantes.

– Å, vi tok det med blandt andre småting.

– Det er slett ikke småting. Mønstret sees jo også ganske tydelig. Men nu bortfaller jo muligheten, at en dame var med. Det er tydelig spor etter herresko dette.

– Vi må først få rede på om sporene er gamle. Det må Hammel kunne forklare oss, når han nu endelig engang kommer hjem fra sin lange rangei.

Dr. Ebner reiste sig og knappet sin frakke.

– Morderen kan komme til å henge fast på den gummien, sa han,

– Hvis vi finner hans sko, svarte Kjeldsen.

– Det er naturligvis viktig at denne enkelthet ikke kommer ut, så han kan få anledning til å skille sig av med skoene.

[63]– Det skal ikke komme ut, svarte Kjeldsen.

Mens dr. Ebner stod og knappet sine hansker, betraktet han oppmerksomt den politiagenten, som hadde bragt meldingen om hotellene i Østfold.

– Jeg hørte såvidt efter, sa han. En mann uten annen bagasje enn en liten håndveske som kommer med utenlandstoget, som spiser aftens på hotellet og derpå forsvinner ute i byen, var det ikke så?

– Jo.

– Og det er *Deres* mann, sier De herr Kjeldsen, hvorledes?

– Fordi det er den eneste, som *kan* være vår mann. Som vi kan få inn i våre kombinasjoner. Har De noget ytterligere signalement av ham? spurte han agenten.

– Hotellbudet hjalp på ham frakken, da han gikk, og han erindrer meget bestemt, at det var en svart, silkeforet frakke.

Dr. Ebner og Kjeldsen vekslet blikk. Det var den samme slags frakk, som den

døde i Hammels villa bar.

– Dessuten så hotellbudet, fortsatte agenten, at der inni frakken var et sjølvskjold med inngraverte initialer. Men hvad disse var hadde han ikke lagt merke til. Kanskje var det et W. På hodet bar han en brun reiselue, en sixpence.

– Og det er ganske sikkert, at mannen ikke kan være tatt inn på noget annet hotell?

– Ganske iskkert. Vi har undersøkt overalt.

– Hvad får De så ut av alt dette, Kjeldsen? spurte dr. Ebner.

[64]– Jeg får igjen den lille bilen til å passe inn i kombinasjonen og det er meget viktig. Går vi ut fra at mannen med håndvesken er den myrdede, da får vi følgende billede:

Han er kommet fra Berlin. Han skal ha et møte i Oslo, Men av en eller annen årsak er det blitt besluttet at hans ankomst til Oslo må foregå i den dypeste hemmelighetsfullhet. Han har fått beskjed om å stige av i Fredrikstad, men ikke ta noget hotell der. Den mann som har sått stevne med ham i Oslo, har avtalt å møtes med ham i Fredrikstad og derfra kjøre ham inn til hovedstaden i sin bil. Se nu har vi forklaringen både på bilen og sølen, for sluddværet var natt til lørdag rukknet et godt stykke op i Østfold.

– Men hvorfor ventet han så ikke mannen på hotellet i Fredrikstad?

– Her kommer jeg igjen til den hypotese at mordet må være planlagt med den grusomste omhyggelighet.

– Ganske sikkert – i det øieblikk det er et mord.

– Morderen har ikke villet la sig se. Heller ikke i Fredrikstad. Derfor har han ikke villet møte mannen fra Berlin ved hotellet, med derimot ved kirken. Den ligger inne i en stor park, som er meget mørk om kvelden. Alt er sannsynlighetsberegninger, men hvis de treffer inn, står vi overfor en i minutiøse enkeltheter planlagt forbrytelse. Morderen har under ingen omstendigheter villet la sig se sammen med en mann av det signalement som mannen fra Berlin.

[65]– Det kunde også tyde på at morderen er en kjent mann, sa dr. Ebner.

– Kanskje en meget kjent mann, hvis person man almindeligvis legger merke til.

– Og nu, sa Ebner, går han rundt med rolige nerver og mener, at han har

handlet så fiffig at han kan være fullstendig sikker. Og i virkeligheten er man allerede på spor etter ham. Skjult og snikende nærmer man sig mer og mer. Man vet allerede, hvor fra hans offer er kommet. Man vet hvor morderen har truffet sitt offer og man kan næsten identifisere den vogn han har kjørt med. Jeg synes der er noget grusomt også i forfølgelsen. Hvem vet hvilke motiver morderen kan ha hatt?

Kjeldsen spurte plutselig:

– Ja, kan De nevne mig et motiv? De er jo læge og psykiatriker. Med et motiv hadde jeg halve gåten opklart.

– Dr. Ebner rystet bare på hodet.

– Det er blitt sent nu, sa han, går De med et stykke på vei?

Også Kjeldsen tok sitt yttertøi på sig, der var ikke mer å gjøre i natten. Men han blev stående litt og tenke sig om.

– Det er denne vesken, sa han, en liten håndveske som eneste bagasje fra Berlin.

– Det var ikke engang en veske, innskjøt politi agenten, det var en slags rummelig portefølje av lær med lærhåndtak.

– Godt. Bagasjen kan være innskrevet som reisegods. [66]Inatt er det for sent. Imorgen tidlig vil vi undersøke både her og i Fredrikstad.

Like før de skulde gå, kom en ny betjent inn og avgav hviskende en beskjed til Kjeldsen.

– I dette øieblikk, sa han, sitter Hammel igjen ved spillebordet i en hemmelig klubb i Kjøbenhavn.

De to politimenn var kommet ut i den lange kolde korridor.

– Han vil more sig, sa dr. Ebner.

– Eller døve sine nerver, svarte Kjeldsen. Utenfor var det frosset på under den klare vinterhimmel. Dr. Ebner slo den brede kappekrave op over ørene . . .

Tidlig neste dag fikk Kjeldsen et anfall av slett lune. Han følte sig som en spiller som ser stikket bli tatt vekk for sine øine. Så snart jernbanens kontor for reisegods åpnet stod en av hans folk der for å få rede på, om nogen bagasje fra utlandet var blitt liggende uavhentet.

Og hvad kunde så denne mann melde Kjeldsen?

Jo, at der efter utenlandstogets ankomst lørdag kveld var blitt innlevert en tung bagasjekoffert av lær, påskrevet Berlin, Stettiner Bahnhof. Den var blitt liggende uavhentet til mandag ettermiddag.

Som Kjeldsen senere sa til dr. Ebner:

– Det kan være at forholdet er helt normalt og at den tilhører en Berlinreisende som er undsluppet passrevisjonens oppmerksomhet. Vi averterer nu efter eieren i alle bladene, så får vi se om der kommer svar. Vår første tanke, at det muligens kunde være dr. Hornsteins koffert, viste sig å være feilaktig. Han [67]lot sin bagasje hente av Grand Hotels personale allerede lørdag. Efter den beskrivelse jernbanens folk gir av kofferten, lot det til at den var meget verdifull, en slik svær okselærs koffert, som vel kan koste et halvt tusen kroner. Den var ny. Adresse? Nei, der var ingen adresse på den. Men betjeningen mener at den hadde et initial, kanskje et dobbelt W, men er ikke sikker på det. Våre offentlige funksjonærer lider jo av kronisk mangel på nysgjerrighet! utbrøt Kjeldsen i sin ergrelse.

– Eieren melder sig nok efter avertissementet, mente dr. Ebner.

– Vet De hvorfor jeg nettop ikke tror det? Mannen som hentet kofferten, var ikke tysker. Han talte iallfall helt feilfritt norsk med østlandsk tone. Det kan bærerene som hjalp ham ut med kofferten bevidne. Han kjørte bort med kofferten i en toseters bil. Bæreren kunde meddele mig nummeret endog. Slike folk husker jo gjerne alt som angår biler og mekanikk.

– Men så har De jo bare å finne eieren av dette bilnummer, mente dr. Ebner.

– Jo takk, nummeret er falskt. Det eksisterer slett ikke i politiets lister. Det er derfor jeg tviler på at der kommer noget resultat av vår avertering. Det er morderen som har vært og hentet den dreptes eiendeler like for nesen av oss. Tenke sig hvad vi kunde ha funnet ved å gjennemsøke den kofferten!

– Jeg finner det ikke så galt allikevel, mente dr. Ebner, for nu har De jo et signal av morderen også. Hvis det er ham. Han er da sett av flere.

Kjeldsen rystet utålmodig på hodet.

[68]– Jeg har et signalement, utbrøt han, men jeg kan ikke bruke det. Signalementet minner om Gogols beskrivelse av sin helt i «Døde Sjele»: Han er hverken lang eller kort, tykk eller mager, mørk eller lys, kortsagt et ganske almindelig menneske . . . Således er også signelementet av mannen med

toseteren, en helt almindelig figur, en gjennomsnittsform av de fleste mennesker, en skygge som glir ubemerket gjennom mengden. Ved den levende, jeg begynner å tro, at også dette er en maske.

– Men senere på dagen fikk Kjeldsen noen trøst. Da kom nemlig Golden, den lille terrier, tilsyne med resultatet av undersøkelsene vedrørende gummisålen.

Han hadde hurtig fått konstatert, at det ikke var noget almindelig mønster. Ikke av de kjente masse artikler. Det tilhørte et bestemt engelsk fabrikat, som kun blev ført i et par av byens forretninger, en luksusvare. Begge forretninger hadde fått partiet sendende i februar iår. Den ene forretning hadde forlengst utsolgt sitt parti. Den annen satt inne med tre par. I disse måneder var der her i byen solgt ialt en femogtredve par. Selvfølgelig var det umulig å vite, hvem som hadde vært kjøpere til disse.

Men i Kjeldsens tanker begynte morderens skikkelse nu å anta en slags form, utydelig og utvasket likesom skjult skrift. Det måtte være en mann til hørende byens bedre kretser, sportsinteressert og moderne med sans for en viss eleganse i klædrakt og fremtreden.

Og så kom Krefthing med de første telefonnumrene.

KAPITEL X. FRITZI

[69]– Krefthing hadde gjennomgått en lang rekke nummer, som begyndte med tallene 524. Der var ennu en hel mengde igjen, men han mente, at han hadde foreløbig nok til å kunne gjøre et forsøk.

Foreløbig blev de telefoner lagt til side, som til hørte kjente forretninger og kontorer. Det var ikke rimelig, at der blev telefonert til slike steder sent på natten.

Så var der et lite pensjonat i Holbergs gate, som hadde telefon nr. 52437. En hurtig undersøkelse på stedet gav intet resultat. Telefonen stod inne på kontoret og der hadde ikke vært nogen opringning natt til søndag.

Således gjennomgikk man nummer efter nummer. Det blev en pussig spredt hopping omkring i Oslos forskjellige befolkningslag, – tilfeldig som selve telefonkatalogen. Embedsmenn, forretningsmenn, politimenn, kunstnere, billettkontorer, statsrådets forværelse, Nasjinalgalleriet, bodegaer (bodegaer er lukket om natten), Mogens Thorsens stiftelse, advokater, en skøitekonge,

Blindeinstituttet –

– Plutselig fikk Kjeldsen en idé.

– La oss se på damene, sa han.

[70] Så blev de «kvinnelige telefonnummer» gjennomgått. Og nu kom en ny rekke likeså tilfeldig som den annen. Kjeldsen og Krefting stod sammen bøid over listen, og Krefting fulgte den nedefter med pekefingeren. Ved hvert nummer rystet han på hodet: Dødt signal, som ikke gav nogen kombinasjon ... det neste . . . det neste

Så med en gang stanset hans finger ved et navn. Også Krefting blev nu opmerksom på dette. Der stod: Viviana Udvej, og så adressen.

– Husker De navnet? spurte Kjeldsen.

– Ja, nu husker jeg det. Det foresvevet mig også, at jeg hadde hørt det før, da jeg skrev det ned. Advokat Udvej, det er jo ham som bor i det lille hus like overfor Hammels villa. Men det må jo være en annen dame enn den fru Udvej, som vi traff. Adressen er jo en helt annen.

– Viviana er heller ikke den samme som De har truffet, sa lille Golden, jeg kjenner Viviana, halve byen kjenner henne forresten, I engere kretser går hun under det elskverdige tilnavn «Storhertuginnen av Speilsalen».

– Det forekommer mig også at jeg har hørt hennes navn, bemerket Kjeldsen, var det ikke i forbindelse med noen slags excentricitet?

– Hun er vanvittig excentrisk. Og vanvittig elegant. Første gang gjorde hun sig berømt som kanalsvømmerske.

– Ja, var det ikke det jeg visste. Men jeg har nu aldri interessert mig for kunstneriske eller sportslige ekstravagansen Har hun virkelig svømmet over Kanalen?

[71]– Nei, langt fra. Men hun påstod hun vilde gjøre det. Og så kaltes hun for kanalsvømmerske. Det skal jo aldri mer til her hjemme. Hun er advokat Udvejs fraskilte frue. Det påstås at han skilte sig fra henne på grunn av hennes vanvittige pengeforbruk. Det påstås også at han elsker henne fremdeles.

Kjeldsen stod og grundet:

– Advokat Udvej, som er Hammels nærmeste nabo . . . den ekstravagante Viviana, som er Udvejs fraskilte frue ... og hele det foreliggende drama, som er

mystisk og ekstravagant i høieste grad ... og så telefonnummeret til Viviana, som stemmer med de tre tall 524. Var det ikke også noget med India i forbindelse med denne Viviana?

– Jo, hun vilde også bestige Himalaya og så kaltes hun straks for Himalayabetvingersken Viviana. Men hun kom ikke lenger enn til Konstantinopel. Hun reiste med en levende leopard som skjødehund og jernbanene bestemte, at hun enten måtte opgi leoparden eller opgi Himalaya. Så opgav hun Himalaya. Det påståes, at hun også hadde planer om å gå med en Zeppelin som blindpassasjer. Den første kvinnelige blindpassasjer med Zeppelin, det er noget, ikke sant?

– Vi må ha fatt i henne, sa Kjeldsen, hun er naturligvis en slik selskapsdukke som plaprer om løst og fast, bare hun får et passende selskap. For mitt eget vedkommende må jeg innrømme min klossethet i så henseende. Hvem pokker skal vi finne?

– Dr. Ebner, foreslo Krefting, han er jo moteløve.

[72]Kjeldsen stod og tygget på det litt. Halvt ubevisst følte han motvilje mot å gi dr. Ebner altfor stort spillerum i denne sak. Kanskje ante han konkurrenten i ham, den heldigere konkurrent: Den videnskapelig skolede detektiv. Han fikk ikke anledning til å treffe noen avgjørelse straks, for nu blev han kalt til langlinjen, der var oppringning fra København. Mens han var borte stod de andre og forhandlet om advokat Udvej. Man blev enig om at Terrieren også skulde overta ham. Det gjaldt å få rede på hvad advokat Udvej hadde foretatt sig fra lørdag kveld og utover. På denne uventede måte var nu Hammels nærmeste nabo kommet med i spillet. Foreløbig kunde detektivene arbeide i fred for offentlighetens oppmerksomhet. Der var ennu ikke utgått annen meddelelse enn at der forelå et formodet selvmord. Men man var forberedt på å måtte melde kulør ut på kvelden, og da vilde man ha hele pressekobbelet på sig. Foreløbig gjaldt det å benytte de fredelige timer godt.

Kjeldsen kom tilbake fra Københavntelefonen. Det var noget forsert over hans bevegelser som kunde tyde på at noget særlig var hendt. Og inntrykket blev straks bekreftet.

– Hammel er reist plutselig fra København idag morges, sa han, – han har vært ute og moret sig til klokken tre inatt. Spilt hasard. Drukket champagne.

Egentlig skulde han ikke ha reist fra Kjøbenhavn før ikveld, men da han kom tilbake til hotellet lå der et telegram og ventet på ham.

Så snart han hadde lest dette telegram, besluttet [73]han sig til å reise med det tidlige morgentog. Vi vet bestemt at det var på grunn av telegrammet. Nattportieren fulgte ham op på værelset med en siste slengpjolter og så ham lese telegrammet. Det syntes å gjøre et sterkt inntrykk på ham. Han begynte straks å pakke sine koffertes.

Og hvad stod der i telegrammet, mine herrer? Det vet vi nu. Vår mann i Kjøbenhavn har sannelig vært flink. Han fant telegrammet istykkerrevet i værelsets papirkurv. Han satte bitene sammen igjen og kunde lese telegrammet op for mig i telefonen. Teksten er tydelig nok og består bare av de tre bok staver S. O. S. – altså faresignalet! Men underskriften, mine herrer, underskriften er – Viviana.

Politimennene mottok denne meddelelse med en viss bevegelse. Her hadde man igjen en ny kontakt. Nu var der allerede en rekke punkter som kommuniserte med hverandre, men foreløbig var det ikke mulig å finne nogen ledende sammenheng. Kun blev det mer og mer tydelig, at den stadig fraværende Hammel begynte å skride stadig mer inn i mordets uhyggelige tryllekrets.

Da Kjeldsen var blitt alene med Krefting, gjorde også han opmerksom på disse kontakter.

– Vi har dem foran oss, sa han, likesom en mystisk skrift vi ikke kan lese. Vi mangler nøklen. Krefting pekte på noen papirer, som Kjeldsen holdt i hånden, og sa:

– Der er sikkert mer.

– Ja, det er der også, svarte Kjeldsen. Jeg har fått telegram fra Berlinerpolitiet. Fritzi Brehmer, [74]den dame som Hammel har turet rundt med i Berlin, vet vi nu adskillig mer om enn før. Hennes navn er gått gjennom Meldwesens maskineri og det er i sannhet en merkelig rikdom på detaljer som er fremkommet. Det viser sig riktig hvad vi antok, at titelen skuespillerinne bare er et løst dekke for hennes egentlige geskjeft, som tilhører det aller letteste Berlinerliv. Hele hennes signalement, også hennes fingeravtrykk finnes i Meldwesen. Jeg har fått telegrafert fingeravtrykkene efter Jørgensens telegrafmetode. Signalementetskontoret har dem nu til undersøkelse. Kanskje vi

kan finne dem her også.

Men det som for oss er det mest interessante ved hele signalementet, fortsatte Kjeldsen, er en bestemt detalj som det inneholder. Fritzi Brehmer har på høire arm en liten tatovering. Den beskrives i Berlin telegrammet som et kors omgitt av en ring. Altså den samme tatovering som er funnet på den myrdede i Hammels villa.

– Her har vi kontakten igjen! Det er bare fordømt, at vi ikke kan lese tegnene. Forøvrig melder telegrammet, at Fritzi er forsvunnet. Men et par døgn fravær betyr vel ikke så meget for slike muntre piker. Berlin ber om nærmere opplysninger om hvad vi hol der på med. Det må være Fritzis skyld.

Kjeldsen så på sitt ur.

– Nu er klokken tolv, sa han, jeg forutsetter at «Storhertuginnen av Speilsalen» er stått op nu. Jeg vil avlegge hennes høihet et besøk.

KAPITEL XI. VIVIANA

[75]Utenfor hennes dør var det et messingskilt med navnet *Madame Viviana* – naturligvis, en dame av Vivianas excentricitet kunde ikke kalle sig rett og slett Viviana Udvej, det vilde da være altfor provinsielt. Viviana bodde i en aksjeleilighet i et av de moderne nybyggerstrøk, hun var en av de første i byen som bodde funksjonalistisk.

Da Kjeldsen ringte på og døren efter temmelig lang ventetid åpnedes, kom der ikke ut en pyntelig liten tjenestejente som sedvanlig, men derimot en sjokoladebrun mulattpike, iført en besynderlig brodert kjole som kunde vært et slags kvinnelig livré. Hun var meget blid og med et smil ... en liten Josephine Baker. Oui, madame var hjemme.

– Kjeldsen sendte sitt kort inn og litt efter kom mulattinnen tilbake og bad ham følge sig. Entreen frembød for Kjeldsen så uløselige mysterier av knagger, hyller og stativer, at han var helt fornøid da det lille eksotiske vesen skilte ham av med hatten og yttertøiet.

Han blev ført inn i salongen, også et besynderlig utstyrt værelse, høist moderne og ikke uten en viss kultivert smak, hvilket ikke undlot å gjøre et behagelig [76]inntrykk, selv på Kjeldsen. Så meget kunde han iallfall forstå, at alt

var temmelig kostbart her inne, alene maleriene måtte representere en betydelig verdi. Det var ikke moderne malerkunst. Viviana syntes formodentlig det allerede var for banalt med moderne malerkunst, det var gamle mestere fra den romantiske periode.

– Mulatten, som Kjeldsen forlengst i tankene kalte Josephine Baker, trakk skyvedøren til side og madame kom inn. Først nysgjerrig kokett med hodet foran, speidende som om hun var bange for å ha fått en farlig bjørn i huset, men da Kjeldsen jo så meget skikkelig ut gikk hun ungpikeaktig frimodig hen til ham og hilste på ham med stort skjelmeri ... Å, dette evige skjelmeri, tenkte Kjeldsen og grudde sig, allerede ved frokost, puh! Radiatoren stod også på full stim, så det var temmelig varmt i værelset.

Viviana var allerede tydelig bemalt. Og nu kjente han henne jo. Han hadde sett henne noen ganger tidligere, kanskje i teatret, kanskje ved danseteen på Bristol, men han hadde virkelig ikke husket henne før nu, så lite interesserte han sig for byens lette fornøielsesliv, hvor hun hørte hjemme. Å studere dette liv var en oppgave som han gjerne overlot til andre, først og fremst til dr. Ebner, som beveget sig i fornøielsene som fisken i vannet.

Viviana satte sig like over for ham, tett ved ham, likesom for å kunne tilfredsstille sin nysgjerrighet ved å betrakte ham særdeles nøie. Hun var iført en folderik og sterkt brodert japansk kimono og sine [77]nervøst vippende føtter hadde hun stukket i greske tøfler med store pomponger på snutene.

– Ser De virkelig sånn ut, sa hun grundende, det er meget interessant.

Kjeldsen svarte:

– Jeg er kommet for å forelegge Dem et par spørsmål. Tillat mig derfor -

Viviana virret utålmodig med sitt hode, som var frisert i store, tungt hengende krøller, ikke ulikt en gulvskubb. Hun la diskret handflaten over hans munn og svarte:

– Ikke så hurtig, ikke så hurtig, la mig først få se på Dem mere. Der står på Deres kort at De er inspektør ved opdagelsespolitiet, altså detektiv.

Hun så igjen oppmerksomt på ham fra øverst til nederst og sukket hørbart og kanskje noget skuffet.

– Detektiv, gjentok hun drømmende, det er før ste gang jeg ser en sånn en, men jeg har lest om detektiver og sværmet for detektiver. Svermet til vanvidd.

Kjeldsen tenkte her: Det er som jeg fryktet, en dukke som det blir umulig å få et fornuftig ord av. Hadde jeg bare sendt en annen – Ebner eller en annen . . .

Høit sa han:

– Og hvordan finner De at virkeligheten svarer til Deres drømmer?

Han syntes selv spørsmålet var formfullendt, likesom i en roman.

Viviana smilte atter uhyre skjelsk og så på ham igjen. Kjeldsen fortsatte:

[78]– Hvorledes er det man populært forestiller sig detektiven: En høi og muskuløs skikkelse, fremforalt umåtelig elegant, ikke sant? Klædt efter nyeste londonnerfasong, en ren filmgreve, noget i retning av Valentino.

– Neinei, protesterte Viviana, det er meget kjekkere med Dem!

Valentinotypen er for banal, uff! Nettop sånn som De må detektiven være, *min* detektiv! –

Det begynte å løpe Kjeldsen koldt nedover ryggen.

– De ser ut som en landmann, fortsatte Viviana strålende, eller en landbrukskandidat, hvor originalt! Og noget så uhyre gammelmodig som det svære urkjedet Deres over brystet der. Og slipsnålen, la mig se, en liten hestesko av gull. De bærer slipsnål som virkelig *forestiller* noget, en hestesko, det er vidunderlig! Vet De, at hvis jeg nu skulde innstudere en moderne detektiv på teatret, så vilde jeg gjøre ham akkurat som Dem. Det vilde være det eneste moderne, altså – helt forskjellig fra dr. Nicola-typen. *Bruker De lorgnetter også!*

Viviana hevet begge armene i været av overraskelse og blottet dermed armene og skuldrene.

Gjennom en merkelig ideassosiasjon kom Kjeldsen til å tenke på tatoveringen. Men Vivianas hud var uten merker.

– Og *ikke* monokkel! ropte hun, det er guddommelig!

– Jeg er virkelig litt nærsynt, svarte Kjeldsen tørt og tok et etui op av lommen.

Men da Viviana fikk se dette læretuiet, gav hun sig helt over:

[79]– Brilller! ropte hun, og med stålrammer!

– Nei, av nikkell, svarte Kjeldsen, idet han spente brillene på sig.

– Kan De flyve? spurte hun.

– Slett ikke, svarte Kjeldsen, og jeg kan temmelig dårlig styre en bil. Jeg har ikke nogen interesse for sport og er slett ikke nogen fremragende revolverskytter.

Jeg er altså langt fra noen romanfigur, fru Viviana.

– Men det er jo enestående. Verdens merkeligste detektiv. Jeg må gjøre et selskap på Dem alene. De kan altså ikke treffe et ess på tyve meters avstand?

Kjeldsen lo:

Nei gudbevaremigvel, det skulde da være ved et tilfelle.

– Vil De ha en cocktail, herr detektiv.

– Gjerne, svarte Kjeldsen og tørket pannen med lommetørklæet.

Viviana gav et par slag med en treklubbe på en gongong, og som om det var et avtalt signal kom snart etter Josephine Baker inn med to cocktails. I bunnen på hver av dem lå et kirsebær.

– Nu tror De naturligvis, sa Viviana, at jeg skulde nøie mig med å spise kirsebæret. Det skulde være så excentrisk, ikke sant?

– Hun hevet glasset og skålte med ham.

– Det vilde være synd på et så utmerket brygg, herr Kjeldsen, dessuten er det min frokost. løvrig måtte Kjeldsen gi henne rett, det var en excellent cocktail, oplivende og ildfull uten å føles sterk.

[80] Viviana lenet sig tilbake i sin veldige, polstrede lenestol, den minnet om en gammeldags karosse, – og sa så litt trett:

– Hva var det egentlig, herr detektiv, De ønsket å vite?

– Har De en god hukommelse? spurte Kjeldsen.

– Åja, jeg husker alt som det morer mig å erindre.

– Altså, hvor var De lørdag aften?

– Lørdag! Idag er det tirsdag, la mig nu se. Jo, jeg var på kino. Og jeg moret mig. Jeg morer mig alltid på kino, fordi det skal være så fint å kjede sig der.

– Men etterpå? spurte Kjeldsen.

– Etterpå superte jeg i Speilsalen.

– Med hvem?

Viviana svarte ikke straks, men rakte hånden ut etter cigarettskålen.

Kjeldsen gav henne den og tendte.

– For et spørsmål, svarte hun, det må da være lett for en detektiv å få rede på det. Spør på hotellet. Jeg har alltid lest, at politi og hotellfolk arbeider sammen.

– Med hvem superte De? gjentok Kjeldsen utålmodig.
– Rittmester Birgersen og maleren Grønland, kjenner De dem? Klokken ett var jeg hjemme her i min leilighet . . .

Efter en pause tilføyde hun smilende:

– Alene. . .
– Og så gikk De kanskje til sengs.
– Nei. Jeg satte mig til å legge kabaler. Akkurat [81]som en gammel kone. Jeg spiller ikke bridge. Alle moderne damer spiller bridge, og nettop fordi alle andre gjør det, avskyr jeg det. Jeg finner det langt mer chic å sitte ved bordet ut over natten som en gammel heks og legge kabaler.

– Blev det sent?
– Å, hvorfor skulde jeg gå tidlig til sengs. Jeg elsker de ensomme og stille nattetimer. Vi De ikke røke?

Kjeldsen tendte også en cigarett.

– De har telefonnummer 52434,sa han.

KAPITEL XII. VIVIANAS VENNER

[82]Hun reiste sig halvt op i lenestolen og så forundret på ham.

– Vet De også *det*, sa hun, hvor det er søtt av Dem.

– Plutselig spurte Kjeldsen:

– Hvem var det som telefonerte til Dem lørdag natt?

Hun svarte ikke straks, men lenet sig tilbake og laget lykninger av cigaretttrøken, store ringer som lenge svirret omkring i værelset. Så sa hun bebreidende:

– Uff da!

– De behøver naturligvis ikke å svare, sa Kjeldsen, men jeg forstår riktignok ikke, hvorfor De vil vegre Dem ved å svare på et så likegyldig spørsmål.

– Kjære menneske, sa Viviana, hvorledes skal jeg kunne huske det. Her telefonerer så mange. Enkelte telefonerer flere ganger. Lørdag natt . . . Kanskje var det ingen.

– Eller kanskje var det Deres forhenværende mann, advokat Udvej? spurte

Kjeldsen.

Viviana trakk sig noget forskremt helt op i stolen og Josephine Baker støttet henne med puter.

[83]Kjeldsen merket, at samtalen begynte at interessere henne. Bak hennes halvlukkede øienlokk var der kommet noget nysgjerrig i hennes blikk.

– Nei, svarte hun, *ham* var det iallfall ikke.

Og hun gjentok:

– Kanskje var det ingen.

Pause.

– Så sa Kjeldsen:

– De kjenner godseier Hammel?

– *Ham* var det nu slett ikke!

– Nei, det vet jeg.

– Hvorfor vet De det?

– Han er bortreist fortiden.

– Det er en forbausende viden De har om mine venner, sa hun.

– Men han vender tilbake ikveld.

– Virkelig?

– Det vet De da også, fru Viviana.

– Hvorledes skulde jeg vite det?

– De har jo selv telegrafert efter ham til Palace Hotel i Kjøbenhavn.– S. O. S.

– Det er det berømte faresignal. Hvem kan vel undlate å følge en slik kallelse fra en så smukk og interessant dame. Si mig opriktig, fru Viviana, hvad er det for en fare som truer Dem?

Kjeldsen så nu tydelig at det var lykkes ham å trengje igjennem hennes tomme skall av koketteri. Hun forsøkte å skjule enviss uro bak forsert munterhet.

– Den fare som truer er virkelig meget alvorlig, svarte hun, – jeg begynner nemlig å kjede mig *forferdelig*.

[84]Kjeldsen lot sig ikke narre. Han var plutselig blitt overbevist om at Viviana nu var blitt forskrekket og at hun søkte å skjule noget for ham.

– La mig se Deres kabalkort, sa han.

– De ligger der henne. Vil De kanskje forsøke «Idioten»?

Viviana pekte på et gammelt renessansebord, hvor der mellom to høie romerske lysestaker, lå henslengt en mengde småting, pretiosa, slike som damer svermer for å samle på. Der lå også kabalkortene, temmelig slitte, slik som virkelige kabalkort skal være, – nye kort er aldri så hemmelighetsfullt givende som de gamle.

Kjeldsen betraktet kortene en stund og la dem så fra sig.

– Jeg tror på en *del* av hvad De sier, kun en del, sa han.

– De er virkelig meget galant.

– Kjære fru Viviana, la oss ikke spille tiden med talemåter. Det er jo min forretning å spørre. Det er sikkert riktig, at De lørdag kveld kom hjem fra Speilsalen i Grand Hotel klokken ett, at De blev sittende oppe alene og at De la kabaler. Men det var ikke så meget for å spekulere i skjebnens mysterier som for å fordrive tiden, *mens De ventet på nogen*. De ventet på et besøk eller en telefonbeskjed. Er det ikke riktig?

– Nei, jeg ventet slett ikke på nogen ting.

– Jeg er tilbøielig til å tro, at De ventet på telefonen og at der blev ringt til Dem henimot klokken to om natten.

– Det er meget mulig at der blev telefonert. Det [85]er endog sannsynlig. Men jeg husker ikke noget særlig om det. Forøvrig vil jeg be Dem om en ting: Nu skal De ikke være landbrukskandidat længer.

– Jeg forstår Dem ikke riktig.

Viviana hadde fått sin tidligere sikkerhet igjen. Hun la sig tilbake i karossen og lot de greske tøffelsnuter vippe muntert. Hennes tone blev igjen fortrolig, næsten beskyttende og hun gav med gongongen signal om en ny cocktail, – som også kom.

– Herr landbrukskandidat, gjentok hun, skål! Når jeg fortsetter med å kalle Dem således, er det fordi De representerer en viss slags enfoldighet, som vi gjerne henlegger til den enkle landlige bondesans, skjønt det kanskje er urettferdig.

– De må da kunne forstå en stilling som min, fortsatte hun. Her sitter De og vil true mig til å huske en særlig telefonopringning for flere dager siden. Se der

henne er min telefon. Apparatet er i sig selv et kunstverk, som De ser. Innlagt med gull og elfenben. Hvis De kjente noget til mitt liv, men De er jo uvidende på visse områder som de fleste moderne detektiver, måtte De forundre Dem over at apparatet ikke har gitt lyd fra sig sålenge De har vært her.

Men akk, min herre, mine venner vet, at det slett ikke kan nytte noget med telefonen før klokken 2 – for på den tid, da bodegaene begynner. Men da kimer det også i ett kjøp.

Sånn er det også henved klokken to om natten, hvis mine venner vet. at jeg er [86]hjemme. De store restauranter stenger, og så vil mine venner at jeg skal være hjemme. De ønsker å fortsette som det heter. Det er jo en lidenskap hos våre landsmenn, at de bestandig vil løpe linen ut. De har en sykkelig redsel for å bringe noget til avslutning. Å gå sin vei, når leken er god, ligger ikke for dem. De skal slikke den siste mulighet tilbunns.

Og hvad så, min herre? Jo, så telefonerer først den ene: Hei, Viviana, kan vi komme? Vi har en kurv champagne med! Det må være en av de rike som De nok forstår, og disse rike er ofte nokså triste og åndelig sett ytterst enkelt organisert, så det hender næsten bestandig. at jeg svarer: Takk, jeg har champagne nok i isskapet mitt og jeg kjeder mig aldri når jeg er alene.

Men så – litt efter ringer en av mine fattige, men mere begavede venner, en kunstmaler kanskje, eller en dikter og spør: Har du noget whisky i huset, Viviana, kan vi komme op?

– Eller også, ja undskyld, herr landbruksminister, er det min forhenværende mann som ringer og sier han må tale med mig, det er så skrekkelig viktig. Så forferdelig, så avgjørende viktig. Men det er aldri viktig. Det er bare noget sentimentalt, lett alkoholisert tøv.

Kjeldsen spurte:

– Og så avslår De å motta ham?

– Som regel ja.

– Har De hørt eventyret om fårehyrden og ulven, fru Viviana? Det var engang en gjetergutt som narret folk med å rope på hjelp: Ulven, ulven er her! Når folk kom løpende til lo han bare av dem. Men [87]så en dag kom virkelig ulven, da var det ingen som gad høre på hans skrik og han blev sønderrevet.

– Og hvilken betydning har denne fabel, herr politimann.

– Det er blott en lignelse, svarte Kjeldsen, sett at Deres forhenværende mann virkelig lørdag natt hadde en forferdelig alvorlig meddelelse til Dem, en meddelelse som kunde gjelde liv eller død – og så, at De allikevel avslo å tale med ham. Ja, De forstår, dette er bare en lignelse.

– Viviana blev sittende taus en stund og stirre på ham. Til en begynnelse var det bare den ytterste grad av forbauselse som preget hennes ansigt, men så kom der noget annet i minespillet, en skygge av angst, likesom om hun plutselig hadde oppdaget at hun beveget sig på farlig terreng og måtte være forsiktig.

– Lørdag natt, mumlet hun, lørdag natt . . . men har jeg da ikke sagt Dem, at han slett ikke telefonerte til mig lørdag natt?

– Javisst, det har De jo allerede sagt.

– Detektiven så virkelig helt stupid ut som han sått der med sine gammelmannsbriller og skulde smile undskyldende. Men der gikk allikevel en svak kuldegysen gjennom Viviana og for å komme bort fra det pinlige punkt fortsatte hun sin livsbekjennelse:

– Det kan også være en annen som telefonerer, sa hun næsten hviskende, den som i øieblikket er den *ene*. Og nu må De ikke rødme, herr biskop – for han spør simpelthen således: Er du alene, Viviana, jeg kommer! Og neppe har han fått svar, før der kommer en annen oppringning fra nogen lystige venner som roper: [88] Vil du med til Drammen, Viviana, der er karneval og heisan i handelslosjen og her utenfor står en Mercedes!

Men det hender også, – Viviana sukket og fikk tydelige filmtårer i øienhårene, – at jeg er trett en aften og stenger telefonen av. Og da er det ingen som kommer frem, Ingen.

– Ikke engang den ene?

Viviana rystet på gulvskrubbkrøllene:

– Nei . . . Ingen! Kanskje har jeg vært rettⁿ² lørdag kveld. Jeg husker ikke. Det er mig umulig å huske dette . . . Men nu har De iallfall fått et inntrykk av mitt liv. Så De må forstå hvor vanskelig det er for mig å huske hver liten detalj så mange dager efter. Er De forferdet over mig?

KAPITEL XIII. JOSEPHINE BAKER ÅPNER

[89]Kjeldsen så lenge og alvorlig på henne gjennom sine nikkellrammede briller, han pillet forlegent ved sitt gullurkjede og han syntes egentlig faderlig bedrøvet på hennes vegne. Det var virkelig noget livsfjernt, næsten legpredikantaktig over Kjeldsen nu – og de svømmende brilleglass skjulte hans egentlige blikk. Han spurte:

– Hvordan er det med Hammel? Hører han til Deres rike, Deres lystige eller Deres åndrike venner?

Det undgikk ikke Kjeldsens oppmerksomhet, at navnet Hammel påny berørte henne pinlig. Hun røbet det med en bevegelse av uvilje. Det var som om hun plutselig igjen blev minnet om noget ubehagelig. Hun gjorde en grimase.

– Kanskje litt av hvert, sa hun.

– Kanskje allikevel mest til de *rike*, mente Kjeldsen.

Hun gjespet:

– Godt, la oss si det!

– Kjenner De hans villa på Bygdø?

– Uff, det gjør kjedelige huset! utbrøt Viviana, kan De forstå at et menneske orker å bo slik. Midt i denne blanding av engelsk klubbstyre og greier fra en [90]arveauksjon. Ja, jeg kan forstå, at en pensjonær i et pensjonat på Holbergs plass kan bo slik. Men et menneske, nei.

Hun rystet atter ivrig på lokkene.

– Har De ofte vært derute i villaen?

– Gud nei!

Plutselig lo hun høit:

– De vil kanskje ha det til at jeg har vært derute i villaen den besynderlige natt til lørdag. Hva er det egentlig for noget forferdelig med denne lørdagsnatten?

Kjeldsen blev klar over: Enten er hun en meget god skuespillerinne eller også vet hun intet. Tross han var en herdet politimann kunde han ikke undgå å berøres av den underlige motsetning, som her viste sine makabre trekk, kokottens lekende og lettsindige passiar og så dramaet derute i villaen, hvis utstyr hun fant så lite chic. Om han nu reiste sig og sa til henne: Viviana, ta Dem sammen, De er innblandet i et grufullt mord! Men han sa det ikke. Han lot henne fortsette

uanfektet. Der var alltid en mulighet for at han i hennes uryddige passiar kunde lete sig frem til et eller annet spor.

– Jeg avskyr, sa Viviana, at Hammel er bange for sin husholderske, et urgammelt skaberakk, et såkalt gammelt familiesmykke. Men skaberakket sover godt om natten, tilføiet hun leende.

– Finner De ikke også, at Hammel er meget av et dobbeltmenneske? spurte Kjeldsen. I det ytre ønsker han å gi inntrykk av den sterkeste borgerlighet. I virkeligheten er han en bohemnatur, som gjerne vil [91]more sig, når det kan skje uten å vekke oppmerksomhet.

Viviana reiste sig plutselig helt op i karossen og utbrøt næsten begeistret:

– Han er *vanvittig* til å rangle! Når det faller ham inn. Og da er han morsom. Ellers ikke.

Dermed falt hun tilbake i putene igjen.

– Nåja, bemerket Kjeldsen, det er jo iøvrig en gammel god borgerlig praksis han hengir sig til, når han reiser utenlands for å slå sig løs.

– Berlin, sa Viviana kort og fornærmet.

– Riktig, Berlin. Man kan sannelig more sig godt i Berlin. Kjenner De en liten berlinerinne som heter Fritzi Brehmer?

– Hvad har hun nu gjort igjen den lille tåpe?

– Intet særlig.

– Ranglet med Hammel?

– Ja.

– At han gider! Hun har venner som plukker ham.

– Det må være tillatt. Når folk kaster sig i sjøen, må de finne sig i å bli våte.

Men si mig opriktig, fru Viviana, kan De tenke Dem, at Hammel under sine eskapader til utlandet kan føre et så . . . *dristig* liv, at han også kan føle sin personlige sikkerhet truet?

– Åja, han kan være ganske kritikkløs med det selskap han velger.

– Nu tenker De ikke bare på den lille Brehmer?

– Akknei, hvor vil De hen? Det er spill jeg tenker på. Hammels lidenskap for spill har ofte ført ham op i de merkeligste situasjoner.

[92]Hun forsøkte igjen med et skjelsk blikk og sa rent ut:

– Han er ikke bestandig morsom å reise med.

– Men kan det tenkes, fortsatte Kjeldsen, idet han la særlig vekt på ordene, at Hammel kan komme opp i slike vanskeligheter at han for å kunne avvikle dem var istand til å begå en forbrytelse?

Lyden av dette ene ord «forbrytelse» strøk like som en mørk skygge gjennom luften.

Kjeldsen, som hele tiden med stor oppmerksomhet hadde studert Vivianas ansikt, så nu, at kokottens malte leber begynte å størkne som om de bleknet innenfra.

Hun hadde med den ytterste likegyldighet talt om villaen på Bygdø. Kjeldsen tenkte: Hun er allikevel ingen god skuespillerinne. Hun aner ingenting om dramaet derute. Men nu plutselig blir hun beveget ved å høre ordet *forbrytelse*.

Viviana spurte nølende:

– Hva slags forbrytelse tror De Hammel kunde være istand til?

[93]Kjeldsen overveiet svaret: Nu var det jo slik, at Hammel umulig direkte kunde beskyldes for mordet på den hemmelighetsfulle tysker i villaen. Alibiet var i orden. Kjeldsen svarte derfor:

– Der kan bli tale om *medskyldighet* i en meget alvorlig forbrytelse.

Nu så han tydelig, at Vivianas rødbelagte leber falmet mer og mer.

– Medskyldig . . . mumlet hun, men den virkelig skyldige må det vel bli verst for, ikke sant?

Kjeldsen overveiet igjen: Hun taler ganske bestemt om en forbrytelse, men hvilken?

– Ikke alltid, svarte han. Der kan jo bli tale om uansvarlighet og forledelse.

Viviana utbrøt plutselig ivrig:

– Ja, ikke sant, *uansvarlighet* et menneske som er så oprevet at det ikke vet hvad det gjør . .

Såvidt Kjeldsens politierfaring slo til, skulde Viviana nu være på grensen til å røbe noget som hun visste. I slike øieblikk gjaldt det bestandig å stille et uventet spørsmål om en gjenstand som tilsynelatende ikke hadde nogen forbindelse med den foreliggende sak. Men som allikevel røbet, at man satt inne med en faretruende viden.

Kjeldsen pusset sine briller med et uhyre blått- og rødprirket lommetørklæ. Og mens Vivianas nysgjerrighet synlig antok stadig mere nervøse former, satte han høitidelig brillene på nesen og sa:

– Moderne damer har ofte en fin iakttagelsesevne. De har sartere sanser enn vi mannfolk. De reagerer hurtigere for inntrykk. Jeg vet at mange damer er meget kritisk likeoverfor herrenes vaner og klæde drakt. Er det ikke slik for eksempel, at mange damer finner det rent ut sagt grusomt at enkelte herrer beveger sig på gummisåler eller med gummihæler?

– Det er heslig, sa Viviana avgjørende.

Kjeldsen konstaterte at hun følte sig lettet ved at samtalen var kommet inn i et annet gjenge.

Viviana fortsatte:

– Jeg kan ikke fordra denne lydløse gang. Det er likesom en ape kommer tassende bak en.

[94]Hun grøsset og så sig uvilkarlig om.

– Jeg tenker på Deres store bekjentskapskrets, sa Kjeldsen, alle de rike, de åndrike og de fattige. De husker sikkert en eller annen som har den forferdelige vane å gå med gummihæler.

Hun svarte straks:

– Jeg vet ingen annen enn Hannibal.

– Hannibal, hvem er det?

– Udvej, advokaten, – min forhenværende mann. Jeg kan forsikre Dem om, at hvis jeg hadde vært gift med ham nu, så hadde jeg øieblikkelig søkt skilsmisse med ham nettop på grunn av gummiskoene.

– Advokat Udvej, mumlet Kjeldsen eftertenksomt, han som *ikke* ringte til Dem lørdag natt?

– Nei, han ringte ikke, hvasket Viviana næsten åndeløst.

– Advokat Udvej bor også i en villa ute på Bygdø?

– Ja, ja.

– Og Udvejs villa ligger likeoverfor Hammels villa. Udvej er Hammels nærmeste nabo, ikke sant?

– Det er riktig, nu husker jeg det.

Vivianas stemme blev klynkende, som om hun var på gråten:

– Hvad er det, spurte hun, som er foregått i den forferdelige villa lørdag natt?

– Det vet vi ikke ennu, svarte Kjeldsen.

I det samme hørtes entréklokken.

Viviana ropte på Josephine Baker. Da mulattinnen kom gav hun først beskjed om tre nye cocktails.

[95]– Det er en venn av mig, som kommer, sa hun, han har et særlig signal.

– Kanskje den *ene*? spurte Kjeldsen.

– Tror De?

Hun gav Josephine ordre til å lukke gjesten ind.

Og den nye gjest som kom var politilægen, dr. Ebner.

KAPITEL XIV. ET MØTE HOS VIVIANA

[96]Egentlig var de to menn gjensidig like forundret over møtet. Og begge hadde bruk for sin selvbeherskelse for å skjule denne forundring. Men de var også begge opøvet i denslags overraskelser.

Dr. Ebner hilste hjertelig på Kjeldsen som sa:

– Jeg trodde De var på sykehuset på denne tid.

– Nettop ferdig med en vanskelig operasjon, svarte lægen muntert, den gikk godt.

Han gned sig fornøid i hendene:

– Og nu trenger jeg en av Vivianas berømte forfriskende drinks.

Han tilføiet forklarende idet han så betydningsfullt over mot Kjeldsen:

– Jeg syntes det var for tidlig å gå inn på baren.

Dette kunde høres ut som en undskyldning for besøket og Kjeldsen oppfattet det også sånn. Han smilte. Men det var et meget talende smil, – omtrent som vilde han si: Hvorfor behøver han vel å undskylde sig med sitt besøk hos Viviana. Jeg kjenner jo godt til at dr. Ebner fører en tilværelse som ikke alltid er borgerlig belyst.

Men plutselig blev Viviana opmerksom på at hun [97]kanskje kunde ha begått en blunder ved å føre de to sammen.

Hennes fortvilelse var et yndig komediespill. Hun så forknytt fra den ene til den annen og vred sine hender.

– Hvad *har* jeg gjort! utbrøt hun. Nu først faller det mig inn, at herrene jo er kolleger! Gud, hvor *har* jeg dog vært indiskret. Er det virkelig så at møtet er ubehagelig for mine herrer? Tilgiv min tankeløshet.

Kjeldsen grundet: Hun spiller allikevel temmelig godt komedie. Hun later som om hun er fortvilet. Men i virkeligheten gøtter hun sig over møtet. Og det gir henne også en velkommen anledning til å komme bort fra en anstrengende og kanskje ubehagelig konversasjon.

Selvfølgelig forsikret begge herrene, at møtet ingenlunde var ubehagelig. Tvertimot. Det var for begge en fornøielig overraskelse.

For å besegle det gledelige ved overraskelsen, skålte de med hverandre og berømmet sterkt Vivianas mesterskap med hensyn til cocktail.

– Jeg for min del, forklarte Kjeldsen, har tillatt mig dette besøk i embeds medfør.

Dr. Ebner gjorde en avvergende håndbevegelse.

– Nu står vi her begge to og undskylder oss, sa han. Det er overflødig. Jeg vil si Dem opriktig, at det interesserer mig slett ikke det aller ringeste, hvorfor De er her.

Et øieblikk moret det Kjeldsen å tenke sig den mulighet [98]at dr. Ebner trodde at han gikk ham i bedene hos Viviana. Og det lot til, at Viviana hadde det samme besynderlige innfall. Det er alltid kvinners svermeri å se rivaler møtes.

Hun blandet sig plutselig i diskusjonen. Hennes tone var litt furten. sånn påtatt fornærmet som kan klæ helt unge damer så yndig.

– Han har spurt og gravet, så det har vært ganske utrolig, forklarte hun nu dr. Ebner, tenk han vil ha rede på hvor lenge jeg er oppe om natten!

– Men det behøver De jo ikke svare på, Viviana, sa dr. Ebner

– Hvorfor skulde han ikke få vite det? Det er det jo så mange som vet.

Dette siste tilla hun med et meget fint smil

– Nåja, det blir naturligvis som De ønsker, sa dr. Ebner.

– Især har han interessert sig for, hvorledes jeg tilbragte lørdagen, tenk det!

Dr. Ebner kastet et hurtig blikk over på Kjeldsen og spurte plutselig alvorlig:

– Lørdag *kveld* kanskje?

Kjeldsen svarte ikke, men Viviana kastet inn:

– Nettop lørdag kveld gjaldt det. Han vilde ha rede på, om jeg hadde vært på teater eller kino. Om jeg hadde supert og med hvem. Om jeg hadde vært alene her i mitt hjem etterpå. Om noen hadde telefonert...

Dr. Ebner hørte i stigende forbauselse på dette og en grimase av ubehag gled over hans ansikt.

– Det var da et besynderlig forhør, bemerket [99]han, kunde De virkelig svare på alt dette, Viviana, husket De det alt sammen.

– Næsten alt.

– Vi blev avbrutt, da De kom, forklarte Kjeldsen.

– Da ber jeg om undskyldning for at jeg forstyrret seansen. Men fortsett bare, jeg kan lese en avis imens.

Viviana hoppet op fra sin stol og – pekte simpelthen nese av begge to. Hvilken gestus skulde være ment som noget uendelig inntagende av en så smukk og excentrisk dame.

– Men nu har jeg ikke tid! utbrøt hun, jeg må inn og klæ meg om. Herrene må ha mig undskyldt så lenge.

Da hun allerede var i døren, vendte hun sig om og spurte:

– Vi går vel på Speilsalen etterpå?

– Gjerne, svarte dr. Ebner.

Da de to herrer var blitt alene, tillot dr. Ebner sig å betrakte sin kollega meget nøie, især festet han sig ved stålbrillene, kravatnålen og det massive urkjede.

– Gubbevars, hvordan er det De ser ut, sa han.

– Ikke sant, borgerlig tillitvekkende, svarte Kjeldsen.

– Det kommer an på omgivelsene. Borgerlig, sikkert. Men, (han viste med en håndbevegelse på værelset de satt i) men kanskje ikke tillitvekkende akkurat i disse omgivelser.

Kjeldsen svarte ikke. Det blev en liten pause. Dr. Ebner følte stillheten ubehagelig. Han gjorde en irritert bevegelse og spurte plutselig:

[100]– Er det Bygdøaffæren som har bragt Dem hit?

– Ja

– Hvordan i allverden får De Virginia blandet op i den historie? Undskyld mig, men jeg finder det noget fantastisk.

– Advokat Udvej har gummihæler på skoene, sorte Kjeldsen.

Dr. Ebner smilte av dette underlige svar. Kjeldsen fortsatte uanfektet:

– Og han bor like i nærheten av Hammels villa.

Dr. Ebner rystet på hodet og mumlet:

– Temmelig løst . . . temmelig løst det hele.

– Hammel er en venn av Viviana, sa Kjeldsen, og sannsynligvis også av Udvej.

– Men også jeg er en venn av Viviana, som De forstår.

– Men De bruker ikke gummihæler på skoene.

Dr. Ebner lo:

– Nei, det kan De kanskje ha rett i. Altså videre.

– Udvej er nu og da sammen med sin forhenværende hustru. Han telefonerer ofte til henne. Kanskje har han også telefonert til henne lørdag kveld etter klokken tolv. Men hun nekter det.

– *Nekter*, bemerket dr. Ebner og trakk øienbrynene i været, *benekter* mener De naturligvis. Men hvilken betydning for saken kan da denne helt private omstendighet ha. De synes å legge særlig vekt på denne telefonopringning.

– Ja, det har betydning.

– Og nettop for lørdagsnattens vedkommende.

– Nettop ja.

[101]Dr. Ebner forandret med ett tone og blev helt vennlig.

– Hvad synes De ellers om Viviana, spurte han. Er det vanskelig å få henne til å forklare sig?

– I begynnelsen fant jeg henne avskyelig. Kokett. Dukkeaktig. Tåpelig. Jeg satt her og angret på, at jeg var gått selv og ikke isteden hadde fått en annen til det, for eksempel Dem.

– De mener altså, at jeg har lettere for å tale med et slikt kokett vesen?

– Ja

– Takk, det er kanskje riktig, sa Ebner og lo, jeg finner at De virker stadig mer borgerlig tillitvekkende. Men det var altså i begynnelsen at konversasjonen gikk så trådt. Og senere?

– Senere gikk det bedre. Senere, da hun begynte å røbe sig.

Dr. Ebner fløitet svakt ut i luften.

– Viviana røbe sig, mumlet han tvilende, hm...

– Men det er ganske sikkert at hun allikevel skjuler noget. Hun er overordentlig redd for noget. Og det er dette hun er redd for, som hun søker å skjule.

– Jeg kjenner Viviana temmelig godt. Hun er et meget komplisert vesen. Hun elsker å bluffe. Og hun er slu. Og fremforalt elsker hun sensasjoner. Hvis det kunde lykkes henne å bli blandet op i en eller annen opsiktsvekkende forbrytelse, vilde hun være henrykt. Kanskje drømmer hun allerede om de toaletter hun skal optre i for skranken.

– Ak, hvad betyr alt dette, svarte Kjeldsen, det [102]er bare Deres moderne kombinasjoner igjen. Psykoanalyse, heter det ikke så? Men jeg har mitt praktiske blikk.

– Godt. Sett at Viviana skjuler noget. En dame som Viviana har mange hemmeligheter. Men hvordan pokker får De forbindelse mellem denne dames hemmeligheter og Bygdødramaet?

Kjeldsen tenkte sig om. Han vilde forklare det ved et eksempel.

– Har De radio? spurte han.

KAPITEL XV. KABINETTET PÅ SPEILEN

[103]Dr. Ebner truet til ham med fingeren.

– Pass dem! Nu skrider De kanskje selv inn i analysen.

– Nei langt fra. Jeg vil bare tydeliggjøre hvad jeg mener. Når De i radio søker efter en eller annen utsendelse, som De ønsker forbindelse med, merker De alltid uro og gnistren, når De kommer i forbindelse med den bestemte bølgelengde. Sånn er det også med Viviana. Hver gang samtalen kommer inn på Hammel eller Udvej eller hin famøse telefon lørdag natt, eller annet som kan ha kontakt med

Bygdødramaet, blir hennes øine store av forundring og forskrekkelse.

Dr. Ebner vilde svare, men blev hindret deri av Vivianas stemme dypt inne fra leiligheten.

– Doktor! Doktor! ropte hun så sterkt som om hun skulde være i livsfare.

Men dr. Ebner blev allikevel rolig sittende. Han slo bare asken av sin cigarett og lyttet. Og så lød Vivianas stemme igjen:

– Har De bilen Deres med, doktor?

– Nei, jeg har ikke! ropte Ebner tilbake, idet han så smilende på Kjeldsen – og så hvisket han:

[104]– Man skulde tro hun var iferd med å drukne i badekaret.

– Så telefoner efter en annen! befalte videre Vivianas stemme innenfra.

Og straks efter tilføiet hun:

– Deres kollega, landbruksministeren, blir naturligvis med!

– Landbruksministeren, det må være Dem, sa dr. Ebner muntert, blir De med på Grand til en liten frokost-middag? Kanskje kommer min frue og med.

Kjeldsen takket:

– Jeg går gjerne med. Jo, det er mig som er landbruksministeren. I løpet av min samtale med Viviana har jeg vært landbrukskandidat også. Men også biskop.

– Det er igjen Deres borgerlige utseende, sa dr. Ebner, han gikk hen til telefonen og ringte en drosjestasjon op.

Han opgav i telefonen madame Vivianas adresse, men før han fikk nevnt hennes telefonnummer, sa Kjeldsen rapt:

– Det er nr. 52434.

– De synes virkelig å interessere Dem sterkt for dette telefonnummer.

– Ja.

– Men man kan jo lære det utenat i telefonkatalogen. Det står der.

– Ja. Det står i katalogen. Derfra har jeg det.

. . . Da de tre kjørte op ved Grand Hotel i Rosenkrantzgaten, løp en avisgutt med middagsavisene til.

[105]Dr. Ebner kjøpte dem og kastet et blikk på første side. Derefter så han med signalerende øine på Kjeldsen som forstod.

Hemmeligheten var ikke sperret lenger. Pressen hadde fått fatt i nyheten. Dr. Ebner puttet avisen i lommen.

I garderoben sa Ebner til Viviana

– La oss ikke gå inn i baren nu. Jeg kan se på alle frakkene her, at det er stimende fullt der inne. La oss heller ta det store kabinettet.

Da selskapet kom inn i kabinettet, var det ikke riktig varmt der og Viviana syntes hun frøs litt. Hun så virkelig litt tynn og blek ut i ansiktet, hvilket kanskje klødde henne.

Der blev båret en elektrisk varmeovn inn og hun satte sig tett op til den.

– Det er besynderlig, sa hun, at det skulde være så besatt i baren nu så tidlig på dagen og midt i uken.

– Det kan være et tilfelle, svarte dr. Ebner. Oslos publikum minner litt om rottefangeren i Hameln. Plutselig driver alle viljeløse med hvor to eller tre går foran.

– Eller kanskje har byen fått noget ekstra å snakke om, sa Viviana. La mig se bladene. Jeg har forstått på Deres øine, doktor, at der må være særlige nyheter.

– De må meget gjerne se, sa dr. Ebner og la den ene av middagsavisene foran henne.

Midt på første side stod den svære overskrift om det mystiske likfund i Hammels villa.

[106] Hun leste bare overskriften. Så rystet hun hutrende sine skuldre.

– Kommer Deres frue, doktor? spurte hun

– Muligens. Men ikke før om en halv times tid.

– Så venter vi, sa hun. Men kall på hovmesteren. Jeg må ha noget for denne frosten, som plutselig har grepet mig. Det er også et nederdrettig vær i høst. Jeg skulde ønske jeg var langt herfra.

Kjeldsen hadde imens gjort sig et ærend ut i telefonen. Da han hadde fått forbindelse med opdagelseskontoret, kalte han på Krefting.

En besynderlig samtale utspant sig nu mellem de to.

– Jeg sitter i øieblikket på Grand, forklarte Kjeldsen. I det store kabinettet til venstre ved inngangen fra Rosenkrantzgaten. Jeg har bruk for en kelner som kan hjelpe til ved serveringen.

– Men De vet jo at jeg er ganske ubehjelpelig i den branchen, innvendte Krefting, jeg gjør bare dumheter og blir skjelt ut.

– Det er heller ikke Dem jeg vil ha. Hvem er til stede?

– Krefting nevnte et par navn og tilføide:

– Og så er det den nye fra Trondheim. Han som er kommet fra underofficersskolen.

– Utmerket, han er sikkert god. Det er nettopp fortreffelig at han er ny og ukjent. Send ham straks her ned. Han skal henvende sig til hovmesteren, som jeg allerede har gitt signal. Alt er i orden. Hvor er Terrieren?

– Han spiller biljard med advokat Udvej i øieblikket.

[107]– Nytt om Hammel?

– Han er på toget fremdeles. For litt siden passerte han Gøteborg. Men avisene med nyheten når ham ikke før på Kornsjø.

Kjeldsen vendte tilbake til kabinettet. Underveis stanset han et øieblikk og tenkte etter: Det var allikevel en slags bevegelse i dramaet. Det var likesom dets aktører nærmet sig hinannen. Lengst borte var foreløbig Hammel. Men han suste fremover med 90 kilometers fart.

Da han trådte inn i kabinettet, satt dr. Ebner med vinkartet i hånden og spøkte med Viviana.

Hun forsøkte smilende å more sig over hans innfall. Men smilet frøs bort på hennes ansikt.

Kjeldsen tok plass ved bordet som om intet skulde være på ferde. Viviana stirret på ham med virkelig forskrekkelse.

Hans ro, hans stupide provinsielle utseende med de evige stålbriller virket nu næsten skremmende på henne.

Han var ikke lenger en underholdende avveksling i hennes omgangskrets. Han var blitt til noget skjebnesvangert alvorlig og uavvendelig.

Dr. Ebner satt og regnet op champagnemerker, – en lang liste, årgang efter årgang.

– Vi må ha champagne på denne dag, sa han, Viviana har rett. Det er en trist og ufyselig høstdag. Hvorfor skal vi ikke gjøre oss tilværelsen hyggeligere. Vi dekker for vinduene og tender de store kandelabrer. Så kan vi innbille oss at det

er julaften. Hallo, hovmester!

[108] Viviana krøp dypere inn i sin pelskrave, så forskremt på Kjeldsen og sa nølende:

Avisen skriver at det sannsynligvis er et mord, men at det også kan være et selvmord.

– Det kan ikke være noget selvmord, svarte Kjeldsen, det er et mord.

Viviana fortsatte usikkert og næsten hviskende:

– Og det er i anledning dette . . . mord De har stillet meg alle disse spørsmål?

– Ja

– Å Gud, hvor redde som!

– Hvorfor det! De glemmer hvor mordet er foregått.

– I Hammels villa.

– Javel. Og siden Hammel selv notorisk har vært borte den hele tid, har vi være nødt til å søke opplysninger om ham hos alle hans venner.

– Naturligvis, sånn er det Viviana, trøstet dr. Ebner. Det gjelder ikke Dem alene. Det gjelder alle. Tror De virkelig nogen vil mistenke Dem for å begå et mord!

– Virkelig ikke det? spurte hun med skjelvende stemme.

Det var likesom noget skuffet over hennes tone

– Neimen Viviana! utbrøt dr. Ebner forskrekket.

Kjeldsen tenkte på den sensasjonshungrende Himalayabestigerske og innskjøt rolig:

– Hvorfor i all verden kan ikke morderen like så godt være en smukk dame?

En smukk dame har ikke vanskelig for å få sitt offer ut på en nattlig kjøretur til et forlatt hus. Morderen i Hammels [109]villa må nødvendigvis ha kjent til at villaen stod ubebodd lørdag kveld.

– Fru Halvorsen, innskjøt dr. Ebner, hvor plaserer De henne?

– Morderen må også ha kjent til at fru Halvorsen lørdag gikk bort fra villaen.

Dessuten må morderen – han eller hun – ha vært i besiddelse av Hammels nøkler.

– Nøklerne! utbrøt Viviana høyt og forskrekket.

KAPITEL XVI. FRU DR. EBNER

[110]Nøklene! Det var besynderlig hvorledes Viviana rykket til. Det gav et formelig sett i henne. Nervene hennes reagerte voldsomt, hver gang en ting blev nevnt som kunde ha forbindelse med mordet.

Plutselig spurte hun:

- Skal jeg også i forhør, i et virkelig forhør?
- Muligens.
- Skal jeg vise mig for skranken i en mordaffære? Hvor fryktelig!

Det var noget virkelig beveget, men samtidig også noget drømmende over hennes trekk.

Kanskje tanken på å møte ved skranken allikevel ikke forskrekket henne så meget. Det var kanskje meget mer mordsakens veldige sensasjon som gav henne det drømmende svermeri i øinene.

Kjeldsen tenkte på dette og måtte atter forundre sig over den moderne kvinnes psyke.

Vivianas frostbrytninger var gått over og hun kastet pelskraven tilbake på stolryggen. Hun så på dr. Ebner:

- Champagne, sa hun.

Det lot til, at hun hadde fått sin livlige, skøieraktige form igjen. Den stigende varme i kabinettet lot en fin rødme trenge frem i hennes ansikt.

[111]– Sånn skal De være! utbrøt dr. Ebner begeistret, la ikke det dumme mord få makt over Deres humør.

Han bladde påny i vinlisten, som egentlig ikke var nogen liste, den var stor som en bok.

Forskjellige merker blev foreslått, også av Kjeldsen, men Viviana refuserte. Plutselig forlangte hun: Jouet Perrier, – og tilla:

- Den rødlige champagnen. Den som likesom er lett farvet med nogen dråper blod.
- Fullkommen som De ønsker, svarte dr. Ebner og gav hovmesteren sin bestilling.

Dr. Ebner vilde late som ingenting, men Kjeldsen kunde se på ham at Vivianas lystighet berørte ham ille. Dr. Ebner hadde vanskelig for å undertrykke sin ergrelse. Kanskje følte han også sin stilling noget tvunget ved Kjeldsens nærvær.

Champagnen blev bragt og skjenket i glassene.

I dens perlende dyp var der virkelig en svak tone av rosa, men flyvende lett som en anelse bare av blodets farve.

Ennu mens tjeneren skjenket i, grep dr. Ebner om glasset for å drikke, men glasset dirret i hans hand og støtte med en klirrende lyd mot den nærstående tallerken.

Kjeldsen festet sig ved dette og undret sig: Dr. Ebner nervøs! Var han ikke også blitt litt blek? En smule blek her ved tinningene?

Kriminallægen selv følte sig tydeligvis irritert over fenomenet og lot irritasjonen gå ut over den temmelig uskyldige tjener.

– Hvordan er det De serverer, klodrian, sa han. [112] De må ikke skjenke videre, når jeg allerede har grepet glasset.

Også etterat tjeneren var gått ut av kabinettet, fortsatte dr. Ebner på en påfallende måte å gi avløp for sin ergrelse.

– Det er da besynderlig, sa han, at store etablissementer vil nøie sig med den slags klodrianer.

– Var han virkeiig saa klosset? spurte Kjeldsen og smilte ertende, jeg synes ikke . . .

Dr. Ebner tørket sig med servietten over pannen.

– Her begynner å bli varmt allerede, sa han, vi må få vekk den maskinen.

Men så behersket han sig plutselig og løftet smilende sitt glass.

– Undskyld min utidighet, kjære Viviana, sa han, men den slags småting ergrer mig alltid. Og jeg som hadde planlagt en elegant liten frokost idag. Jeg har allerede signalert efter østers.

Han blev samtidig opmerksom på at Kjeldsen så på ham gjennom sine stålbriller med en viss underfundighet.

– Hvorfor stirrer De slik på mig, Kjeldsen? spurte han.

– Jeg forundrer mig over å se Dem nervøs og ubalansert. Den store

kriminallæge og berømte operatør, hvis stenro aldri forlater ham.

Dr. Ebner svarte spøkefullt:

– Rivningen mellom politiets praksis og dets videnskap skal ikke utdypes. Jeg gir Dem ikke triumfen, Kjeldsen, jeg er ikke nervøs.

Kjeldsen trakk i sitt svære gull urkjede.

[113]– Akkurat nu må jeg telefonere, sa han, De undskylder mig nok et øieblikk?

Han gikk gjennom Speilsalen ut i vestibylen. Underveis passerte han den unge tjener som dr. Ebner hadde kalt en klodrian. Der gikk signaler mellom de to, men usynlige for alle andre. I Speilsalen var der ikke mange mennesker, frokosten var forbi og tjenerne i ferd med å rydde op.

Fra vestibylen gikk Kjeldsen inn i leseværelset, hvor han lette efter en bestemt avis, tilsynelatende. Endelig lot det ti] at han hadde funnet den. Men i det samme kom den unge tjener fra kabinettet hen til ham.

Tjeneren rakte ham den opslåtte vinbok og blev stående og vente på ordre. Kjeldsen bladde frem og tilbake, som om han var i villrede, hvorefter han likesom spurte tjeneren om råd vedrørende vinene.

Det var selvfølgelig ingen som festet sig ved dette i et hotell helt sedvanlige optrin.

Men det var ikke viner der blev talt om.

Kjeldsen spurte:

– Hvad nu? Men fort!

Tjenerens svar: – Så snart De var gått stilte jeg mig hen mellem draperiene på en plass som jeg tidligere hadde utsett mig. Jeg kunde derfra intet se.

– Det var heller ikke viktig. Men hørte De noget?

Tjeneren: – Damen sa til herren hviskende og i stor hast: De må hjelpe mig.

– Og herren?

[114]Tjeneren: – Herren svarte: Hjelpe Dem, Viviana. Ja, gjerne. Men med hvad?

– Og damen?

– Damen svarte: De må hjelpe mig med å redde Hannibal.

– Og hvad svarte herren til det?

Tjeneren: – Han gjentok tre ganger: Redde Hannibal . . . redde Hannibal, Viviana, redde Hannibal ... Så blev herren aldeles taus og jeg hadde inntrykk av at han satt og grublet. Mer kunde jeg ikke gjøre. Jeg måtte springe vekk, for i det samme kom gjester forbi.

Kjeldsen lot som om han gav tjeneren en ordre og tjeneren fjernet sig med vinkartet.

Kjeldsen blev stående en stund og stirre åndsfraværende i sin avis. Han mumlet halvhøit for sig selv – og det kunde høres ut som om han mumlende leste noget i den tyske avis:

– Redde Hannibal . . . Hannibal, det er advokat Udvej . . . Marinen med gummiskoene . . . Han som bor like over for Hammels villa . . . Redde Hannibal . . .

Så vendte han tilbake til kabinettet. Her var imidlertid en ny person kommet til stede.

Kjeldsen blev førestillet for fru dr. Ebner, – det var hun som var kommet. Han husket å ha sett henne en gang tidligere, da hun hadde møtt sin mann utenfor Rikshospitalet.

Fru Ebner var en type helt ulik Viviana (som var en slags «babygutt» efter det siste skrik). Fru Ebner var en av disse mørke skjønnheter, som fikk en til [115]å tenke på sigøineravstamning. Hun virket næsten robust og hennes hennafarvede hår gjorde henne ennu mer fremmedartet. Hennes øine var mørke, funklende, kolde. Hun var av den slags fruentimmer, hvis voldsomme lidenskap og voldsomme vilje gjorde menn til slaver.

Hun var diskret elegant klædt, men det var dog ikke noget borgerlig over henne, – tvertimot noget bohemaktig. Hun kunde gjelde for å være sangerinne eller en stor varietéstjerne. At hun oprinnelig var utlending fremgikk også av hennes sprog. Hun talte norsk med dialekt og med innstukne fremmede ord, også svenske, hennes stemme var ikke skjønn.

KAPITEL XVII. ER HAMMEL DØD?

[116]Hun het Liselotte. Min kone Liselotte, presenterte doktoren med en

forunderlig stolthet.

Da hun hadde hilst på Kjeidsen, sa hun i sitt merkelige blandingsprog:

– Jasså, det er Dem som fantiserar over mordet på Bygdø. Jeg tør vedde på, at det inte alls er noget mord. Naturligvis er det et selvmord. Dette med mord er bare sensasjon og tåpelighet. Og så litt stormannsgalskap, tror De ikke?

– Stormannsgalskap? spurte Kjeidsen, hvorledes vil De forklare dette merkelige uttrykk?

– Det er staden som er stormannsgal, sjelførståendlich! Denne elendige, lille fillestaden, den vil partout ha et interessant mord som andre storbyer. Og derfor skal detta enkle selvmordet vara et mord.

Hun fuktet sine leber med champagnen, men skjøv så glasset fra sig.

– En djevlig champanj, sa hun med sin grove stemme.

Og dr. Ebner smilte henrykt, som om han riktig nød hennes naturlighet.

Kjeidsen tenkte i sitt stille sinn, at her hadde dokren ikke meget å si. Det forekom ham pussig, at en [117]kold og usentimental kriminallæge kunde forandre sig så plutselig under en viljesterk kvinnes innflytelse.

Og fru Liselotte fortsatte sin kritikk:

– Ni skulle anvende kvinner mer i kriminalpolisen. Kvinnen har virkelighetssans. Hun er alltid aktuell i sin spekulasjon og bryr sig ikke om gamle sjabloner. Og kvinnans fantasi går aldri over i metafysisk grubbel som ofte forstyrrer mannens kombinasjonsførma.

– Hvordan mener De da, at dramaet er foregått? spurte Kjeidsen.

– Ganske naturlig, svarte hun, en stakkars olycklig, som er gået ut på kvelden for å ta ende på sitt usla liv. Han behøver jo slett ikke å være kommet til villaen på natten. Hvorfor inte tidligere på kvelden og flere timer før snøen begynte å falle. Han har forstået at villaen var ubebodd, fordi det var mørkt i fönsterne allerede så tidlig på kvelden. Så har han naturligvis tenkt: Her er et passende stelle for mig til å gjøre det der, som jeg har foresatt mig å gjøre. Og så har han öppnat dörren. Hvafals, en sånn der entrédörr på landet er det vel ikke nogen konst å öppna. Han har villet være ukjent, det er vel menskligt, derfor har han på forhånd fjernet alt som kunde røbe ham. Det er sund logikk.

– Dette er også Deres manns logikk, sa Kjeidsen.

– Ja, han er vel heller ikke nogen fantast, svarte fru Liselotte.

Dr. Ebner så igjen på sin hustru og smilte ømt, som om han moret sig over hennes djervhet. Viviana [118] hadde sittet ganske taus. Nu og da kastet hun et forskremt blikk på lægen.

Kjeldsen henvendte sig påny til Liselotte.

– De synes ikke å være opmerksom på, sa han, at vi har funnet spor i leiligheten, som beviser at den drepte ikke har vært alene.

– Kanskje var det en dam, som var tilsammens med ham.

– Nei, det var ingen dame. Det var en mann. *Det var morderen.* Og vi har konstatert, at det har vært en mann med gummihæler på støvlene.

Liselotte hadde albuene på bordet og hvilte hendene under haken. Ved Kjeldsens ord vendte hun langsomt ansiktet mot ham og så på ham med halvt lukkede øine.

– Har ni verkligt? spurte hun.

Viviana var imens blitt stadig mer nervøs og forsøkte å berolige sig med champagne, men kom derved i en tilstand av forsert lystighet, som virket pinlig. Det var i det hele tatt en besynderlig frokost, med uekte, opjaget stemning. Alle de nærværende satt og stred med sine egne grublerier og en viss atmosfære av fiendtlighet bredte sig blandt dem.

Det skulde heller ikke hjelpe på harmonien, at begge damene var så særpregede, kanskje kunstig særpregede, og så forskjellige: Viviana nervøst flagrende, excentrisk, hyperelegant og halvfull – og Liselotte mørk, tateraktig og frekk. Kjeldsen begynte å bli utålmodig og han gjorde sitt til å påskynde frokostens avslutning. Der blev ganske vagt hen i været foreslått kaffe i baren, men det vakte ingen gjenklang. [119] Kjeldsen hadde presserende forretninger, som ventet ham.

Mens herskapet var i ferd med å ta tøiet på ute i garderoben, kom en herre gående alene inn fra Rosenkrantzgaten – og Viviana kastet sig straks imot ham i ivrig samtale. Herren fikk knapt anledning til å nikke en hilsen til dr. Ebner, og Ebner svarte: Mor'n, Udvej!

Kjeldsen så på den nyankomne gjennom det store garderobespeil. Dette var altså advokat Udvej. Ikke egentlig nogen usympatisk fyr, tenkte Kjeldsen. Udvej så litt blek ut. Kanskje kom det av at han allerede, tidlig på dagen, hadde drukket

en del. Kjeldsen syntes han i Udvej kunde gjenkjenne den typen, som søker å skjule en stille fyll ved iakttagelse av et overmål av stivhet og korrekthet.

Viviana hadde skjøvet Udvej helt hen mot et av hjørnene i hallen. Her blev de stående og hviske ivrig sammen. Det syntes som om Udvej ikke riktig kunde opfatte hvad hun mente, for han spurte gjentagne ganger og hun forklarte atter innstendig og rusket ham ivrig i ermet.

Endelig trakk han øienbrynene i været, likesom om et lys var gått op for ham, – således som folk gjerne gjør, når det endelig går op for dem at de forstår ikke ett dugg.

Kjeldsen la med tilfredshet merke til at den unge kelneren hele tiden vimset omkring dem, beskjeftiget med et eller annet. Men både Viviana og Udvej var så optatt av sin samtale at de slett ikke la merke til hans nærvær.

[120]Omsider syntes Viviana å ha fattet en beslutning, som hun meddelte Udvej, og denne lot til å samtykke umåtelig ivrig, kanskje for å få slutt på hele optrinnet.

Viviana bad garderobebetjenten telefonere efter en drosje. Og derpå tok hun Udvej under armen og gikk. Hun hilste til sitt selskap på den forsert lystige måte, som hun mente skulde bety sorgløshet. Hun vinket med hånden, således som lystige sjøgaster pleier å signalere til hinannen og ropte: På gjensyn! Her går jeg med min mann!

Dette skulde formentlig være en vits på det evige gjentatte motiv om fraskilte og påny forenede. Men vitsen gjorde ikke spor inntrykk. Den var blitt for gammeldags, og kanskje kunde trekløveret Ebner-Viviana-Liselotte gjelde som en kombinasjon på det samme motiv. Det var vel ingen som tvilte på, at Viviana var meget intim med dr. Ebner. Isåfall var det selskap som således skiltes ved den store restaurant et typisk eksempel på byens ofte litt innviklede ekteskapelige liv, – således som dette gjerne demonstreres på de mondene bodegaer.

Da Kjeldsen kom op på opdagelsesavdelingen, var den unge «kelneren» der allerede, men naturligvis i sin daglige klædesdrakt. Det som nu interesserte Kjeldsen å få vite var, hvad advokat Udvej og Viviana hadde talt så ivrig sammen om.

Det var ikke lykkes for detektiven å få rede på gangen i deres samtale. Det hadde vært for vanskelig å lytte. De hadde hvisket sammen hele tiden og Viviana

hadde vist megen nervøsitet.

[121] Den unge detektiv, «kelneren», forklarte, at de hadde talt sammen om skotøi. Der var tale om et par sko med gummisåler eller gummihæler. Den unge mann var fullstendig desorientert over dette samtaleemne. Men det moret Kjeldsen å høre. Han hadde med hensikt bragt denne lille omstendighet ved eftersøkelsen på bane under frokosten, nettop for å se hvorledes Viviana reagerte. Hun måtte jo huske at han hadde talt om det samme oppe i hennes leilighet. Og hvorledes reagerte hun? Hun lot fullstendig som ingenting. Men det var en så påfallende, en så forstenet likegyldighet, at den røbet henne. Viviana visste noget bestemt med hensyn til mordet, det blev Kjeldsen mer og mer overbevisst om – men hvad?

– Og så Udvej, spurte Kjeldsen, hvordan tok han nu Vivianas inntrengende henvendelser.

Den unge politimann som hadde lyttet, svarte:

– Til å begynne med oppfattet Udvej slett intet, men viste et stupid ansikt. (Det hadde jo også Kjeldsen iaktatt i speilet.) Men så var det han plutselig oppfattet, at der var tale om noget med Hammel. Dette navn blev nevnt gjentagende og en gang hørte detektiven at Udvej spurte. Men hvad er det du sier, Viviana, er Hammel død?

Hvad Viviana svarte til dette, kunde detektiven ikke opfatte. Det hele var således ganske usammenhengende og likegyldig, gjentok detektiven.

Men Kjeldsen syntes ikke dette. Han spurte:

– Er De ganske sikker på at Hammels navn blev nevnt i den forbindelse?

[122]– Ja, svarte detektiven, slik var spørsmålet: Er Hammel død?

Kjeldsen: – Altså, spørsmålet gjaldt ikke, om nogen var død hos eller i forbindelse med Hammel?

Detektiven: – Nei, direkte og tydelig: Er Hammel død?

KAPITEL XVIII. W. W.

Kjeldsen gikk grundende hen til det store, rundbuede vindu og så ut på torvet. Klokken var nu vel fire. For to timer siden, tenkte han, var Hammel levende nok

i allfall, da satt han på ekspresstoget fra Gøteborg. Kjeldsen tenkte høit. Halvt for sig selv og halvt henvendt til detektiven sa han:

– Hammel død, hm ... Det høres ut som noget sludder, men det er slikt usammenhengende sludder som ofte kaster lys både over situasjoner og mennesker. Og det er slikt som ofte kan redde et menneske fra en forferdelig anklage. Eller dømme det.

Den unge politimann gjorde oppmerksom på, at han også hadde fått anledning til å bemerke nummeret på den drosjebilen som Viviana og Udvej kjørte bort med.

Kjeldsen skrev nummeret op med blåblyant i hjørnet på sin trekkpapirmappe.

– Skjønt jeg anser det for unødvendig, sa han. Terrieren har hugget sig fast i Udvej idag, og jeg tror ikke han slipper ham. løvrig er det ikke umulig, at de er reist til Bygdø, til Udvejs villa. Huset er fullt av sydamer, for fru Udvej skal på slottsball. D. v. s. Udvejs nuværende kone. Udvej kommer selv [124] med sin forhenværende. Og selv er han lett stiv av formiddagsportvin. Nåja, den slags møter er jo ikke usedvanlige i vår tid. Men kanskje fru Udvej nr. 2 blir forundret, når hun hører hvilket ærend herr Udvej og fru Udvej nr. 1 har.

– Hvilket ærend skulde vel det være? spurte detektiven.

– Formodentlig å hente et par gamle støvler, sa Kjeldsen, idet han gjespente kastet sig ned i lenestolen. Han følte sig litt trett etter frokosten.

Men Kjeldsen hadde dog denne gang tatt feil. Udvej og Viviana kjørte ikke som han hadde antatt til Bygdø. Deres bil stanset utenfor et hus i Fredrik Stangs gate. Drosjen blev betalt og kjørte tilbake igjen.

De to blev stående og samtale litt på fortauet, som om de var usikre på, hvad de nu skulde foreta sig. Så gikk de sammen inn i huset.

Alt dette var det slett ikke vanskelig å konstatere for Terrieren, som hadde fulgt efter i en annen bil. I byens overtrafikerte gater er det lett å skygge dem som man ønsker å forfølge uten å vekke oppmerksomhet. Det var heller ikke vanskelig for den forfølgende detektiv å få rede på hvor paret hadde gått hen. De hadde ringt på i annen etasje og var blitt sloppet inn. Detektiven passerte litt efter entrédøren. Der stod på messingskiltet William Whistler. Et engelsk navn, tenkte detektiven, vi fjerner oss fra Germany . . .

Det kan være, at samtalen der inne varte en halvtimes tid. Så kom de to ut igjen, spaserte langsomt nedover gaten i ivrig samtale. Det lot ikke til å være [125]nogen disharmoni eller uenighet, de rådslo. Ved nærmeste holdeplass tok de hver sin sporvogn, Udvej mot Bygdø og Viviana inn til byen.

Detektiven telefonerte fra en nærliggende kiosk til politikammeret, og etter å ha vekslet noen ord med Kjeldsen, vendte han tilbake til huset i Fredrik Stangs gate og ringte på hos William Whistler. Mannen med det engelskklingende navn lukket ham selv inn.

Uten å spørre om hans ærend, som om han hadde ventet hans ankomst, førte han ham inn i sin salong. Detektiven forstod at han var kommet i en velhavende manns bolig. Den temmelig store stue var møblert med en ganske særpreget smak. Alle møblene var forferdelig store og tunge, veldige gamle skap stod langs vegene, midt på gulvet et uhyre bord med en massiv plate utskåret i et eneste stykke, høiryggede amerikanske lenestoler som gynget på brede meier, om det så var bokreolen, så inneholdt den noen kjempemessige folianter, som sannsynligvis var satt der bare for å være i stil med det øvrige utstyr.

Men en underlig motsetning til alt dette massive, storstilede og ruvende, var eieren selv, en vever liten skikkelse, adskillig under middels høyde, men late, litt affekterte bevegelser. Han var meget elegant, London style, og det gjorde inntrykk på den enkle politimann at William Whistler bar armband, foruten andre smykker, en tynn gullkjede med briljanter i låsen. Han kunde gjelde som en gigolo fra et av de mondene europeiske dansebad, men der var noget visst selvsikkert og gentlemanlike over hans opptreden som usannsynliggjorde noget slikt.

[126]Han bød politimannen ta plass. Selv satte han sig nonchalant over et av det veldige bords hjørner og lot benene dingle.

- Hvad ønsker De? spurte han.
- Jeg ønsker et par opplysninger av Dem? Behøver jeg å si Dem mit navn?
- Nei.
- De er jo privatdetektiv, ikke sant?
- Den elegante unge mann nikked.
- Hvorfor står ikke Deres metier på entrédøren?

Herr Whistler svarte ikke straks. Han tok en shagpipe ut av et etui og tendte den. Politimannen lignet vikelig en terrier i dette øieblikk, med de klare gnistrende brune øine. Han så med en slags frydefull nysgjerrighet på situasjonen. Endelig var det lyktes ham å få forbindelse med en virkelig detektiv, med selve privatdetektiven, som hadde beskjeftiget ham så voldsomt i hans ungdom. Da han selv kom inn i opdagerkorpset var det tørre, og i grunnen kjedelige arbeide der, en stor skuffelse for ham. Men nu stod han overfor den riktige. Om det så var mr. Whistler ansiktsfarve, så var den gråblek, næsten sykkelig som av mange netters grubling og kanskje lastefull hang til kunstige oplivningsmidler. Også hans stemme hadde denne dvelende klang som tydet på underfundig viden. Og så shagpipen. Og så det engelske navn . . . Kanskje het han Hansen i virkeligheten. Men luksusen i værelset var riktig. Politimannen så sig om igjen. Jo, det måtte han innrømme. Han var i en rikmanns bolig.

[127] Endelig hadde privatdetektiven William Whistler fått anledning til med eftertanke å nyte de første drag av pipen.

– Hvorfor jeg ikke har mitt metier på døren, gjentok han, det skal jeg si Dem. Jeg er amatør. Jeg ønsker ikke noget renn her av likegyldige men nesker med likegyldige opgaver. Men da De kom var det noget som sa mig, at De kunde stille mig overfor et problem som vilde interessere mig.

Politimannen stirret på ham. Var det mulig? Den fullstendige detektivnovelle. Akkurat slike ord som begeistret ham i hans ungdom. Og akkurat så kantet formet som i en dårlig oversettelse. Det var underbart.

– Altså hvad ønsker De? spurte privatdetektiven påny.

Detektiven svarte:

Jeg er kommet for å få opplysninger om et par bestemte personer, en dame og en herre.

Det er mulig jeg ikke kan gi Dem disse opplysninger, svarte privatdetektiven.

– Tvertimot, det mener jeg De kan, sa detektiven.

– Hvad begrunner De denne mening på?

– Fordi det gjelder personer som nettop har avlagt Dem et besøk.

– Hvem?

– Advokat Udvej og hans forhenværende kone Viviana.

– Privatdetektiven tok noen lange drag av shagpipen. Så sa han:

[128]– Det er riktig. Disse mennesker var her nettop. De har fulgt etter dem kanskje?

– Ja

– Jeg takker for Deres opriktighet. Kan vi ikke så straks bli enige om at De er fra politiet. De behøver ikke å si meg Deres navn. Men De er opdager, ikke sant?

– Hvorfor skulde jeg egentlig nekte det? spurte detektiven sig selv, det er jo uten betydning.

– Javel, svarte han, jeg er fra opdagelseskontoret.

– Det kunde jeg forstå straks, da jeg så Dem i entrédøren, sa privatopdageren.

– Hvorledes det? spurte detektiven.

Privatdetektiven tok shagpipen ut av munnen og forberedte svaret med en håndbevegelse, en litt slapp og likesom overbærende håndbevegelse som dog fikk hans armband til å gnistre i briljantlåsen.

– Det er alltid noget eget over den faste opdager, sa han, som adskiller ham fra andre mennesker. Kanskje derfor, at opdageren søker bevisst å være så lite avstikkende som mulig. Derved blir han unaturlig, kunstlet. Han har ikke kultur nok til å overvinne denne unatur. Og dessuten er der i hans optreden noget visst pågående, noget selvbevisst, som han ikke kan skjule og som preger hans optreden også ved så enkle anledninger som når han skal avlegge en visitt: Det er bevisstheten om at han er politimann.

Detektiven så på den annen med virkelige terrier øine. Privatopdageren smilte og ventet.

[129]– Hører Udvej til Deres venner? spurte detektiven.

– Det kan jeg ikke si. Og hvis De spurte Udvej, så vilde han svare bestemt nei.

– Hvorfor kom han så hit?

– I et forretningsanliggende.

– Men dette anliggende kan kanskje ha interesse for politiet?

– Neppe. Men det er iallfall noget jeg må ta stilling til først.

– Har De lest middagsaviserne idag?

– De mener om jeg har lest om mordet på Bygdø. Ja, jeg har. Det er jo

foregått i nærheten av Udvejs bolig. I Hammels villa. Og Hammel er Udvejs og Vivianas nære venn. Jeg kan så godt forstå, min herre, at De er ute og spør.

Detektiven syntes den annens novellesmil blev stadig mere utålrig. Plutselig så privatopdageren på sitt ur og spurte:

– Kan jeg treffe Kjeldsen i de nærmeste ti minutter?

KAPITEL XIX. BAGASJEN BLEV HENTET

[130]– Skulde jeg ikke være god nok, sa Terrieren. Så må det være viktige opplysninger De har anledning til å gi.

– Ikke akkurat sånn å forstå, svarte opdageren, men jeg må ha en tillatelse av politiet, som jeg vanskelig kan få av andre enn Kjeldsen.

– Godt. Det skal være hurtig arrangert. Detektiven gikk i telefonen og kalte politiet. Kjeldsen var der ennu. Da han hørte hvad det dreiet sig om, ropte han hurtig inn i telefonen:

– Ja, naturligvis, ta ham med straks.

Kjeldsen mottok privatopdageren med en slags forsiktig vennlighet og bød ham plass ved sitt bord. Kjeldsen sått og fingret ved et maskinskrevet kvart ark, som i kanten bar spor av å ha vært innheftet i en journal.

William Whistler pekte på dette ark og sa:

– Der har De sikkert mine personalia. Hvad har så politiet fått vite om mig?

Kjeldsen nikket: – Ikke meget utover hvad jeg visste før. Men jeg vilde se, om der var kommet noget nytt til, derfor hentet jeg journalbladet. De [131]driver en litt hemmelighetsfull forretning, min herre. Privatopdager! – Kjeldsen vred på ordet. – Og dog skal De jo være en formuende mann. At De gider!

– Jeg arbeider av personlig interesse, svarte Whistler.

Kjeldsen rystet på hodet.

– Jeg kan ikke erindre nogen affære, som De har arbeidet med. Enn mindre løst.

– De fleste saker kommer ikke til offentlighetens kunnskap, innvendte Whistler.

– Nåja, jeg forstår, det er den slags affærer privatopdagerne beskjeftiger sig

med. Lysskye ting, ikke sant. Tjener De godt på dette, herr Whistler?

Kjeldsen hadde reist sig og begynte å drive frem og tilbake på gulvet, å måtte samarbeide med privatopdagere ergret ham bestandig.

Whistler smilte litt over det uforskammede i Kjeldsens tone og svarte:

– De vet jo, at jeg har formue. Jeg behøver slett ikke å tjene penger. Jeg dyrker mine interesser.

Kjeldsen stanset like overfor privatopdageren, satte henderne i siden og så med en smule forakt på hans dandyaktige påklædning. Sa sa han:

– Hvad vilde Viviana og Udvej hos Dem i efter middag? Det er jo ikke Deres venner. Hvad var det for en forretning?

– Rent privat, svarte Whistler.

– Nå, altså en av Deres hemmelige saker, som «ikke kommer til offentlighetens kunnskap».

– Jeg skal si Dem, hvorfor De er nysgjerrig, sa [132]Whistler, på en eller annen måte er det lykkes Dem å sette Udvej og Viviana i forbindelse med mordet på Bygdø.

– Kan hende, innrømmet Kjeldsen, Udvej bor jo i nærheten. Det er jo først og fremst naboene som må vite noget. Altså, hvad vilde paret hos Dem?

– Besøket gjaldt slett ikke Bygdø-mordet. Men anledningen var i sig selv meget viktig.

– Viviana virket en del eksaltert, ikke sant?

– Hun hadde drukket champagne, fortalte hun mig. Sammen med Dem. Og cocktails.

Det var slett ikke som nogen slags spydighet Whistler fremkastet dette. Han sått og duppet spaserstokkens elfenbenskule mot sin hake og så nærmest åndsfraværende ut.

– Og Udvej selv, sa Kjeldsen, var litt blek og stiv av undertrykt drukkenskap. Formodentlig portvin.

– Og biljardspill. Med Dem, sa Whistler og svinget spaserstokken mot Terrieren, som ikke lot til å høre bemerkningen, han var altfor optatt av avisenes beretninger om likfunnet på Bygdø.

Kjeldsen gikk utålmodig tilbake til sin plass:

– Ja, siden besøket ikke har hatt noen forbindelse med den sak jeg holder på med, så har vi vel ikke noe mere å snakke med hverandre om.

Privatopdageren ble allikevel sittende. Det lot til at han grublet over en kombinasjon. Han svarte langsomt og halvt for sig selv:

– Noen forbindelse med mordet på [133]Bygdø ... Udvej og Viviana, nei jeg kan ikke tenke det.

– Og ellers har besøket ikke noen interesse for oss i politiet? spurte Kjeldsen.

– Jeg vil ikke håpe det, svarte Whistler.

– Hva var det De ønsket å be mig om?

– Om å få se den drepte.

– Aha, endelig! utbrøt Kjeldsen og lenet sig fremover bordet. Er det for å tilfredsstille en almindelig nysgjerrighet?

– Nei.

– Mener De, at De muligens kan gi visse opplysninger?

– Kanskje.

– Liket kan De foreløpig ikke få se. Men De kan få se meget nøiaktige fotografier av den døde således som vi fant ham.

– Også det er jeg Dem forbunden for.

– Men så skal De pinedø også fortelle mig hvad De begrunner Deres ønske med.

– Gjerne. Den drepte er fra Berlin, ikke sant?

– Jo.

– Og han er kommet med utenlandstoget lørdag kveld?

– Vi har grunn til å tro det.

– Men steget av underveis, for eksempel i en av Smålandsbyene?

Det gav et sett i Kjeldsen, og Terrieren derhenne ved vinduet la langsomt avisen tilbake. Politiet hadde hittil ikke offentliggjort detaljer over efterforskningen, [134]og antagelsen om at den myrdede kunde være steget av ved en mellomstasjon, kjente ingen til uten de innviede ved selve politiet.

– Er det en antagelse De selv er kommet til, herr Whistler?

– Ja.

- Og hvad grunner De den på?
- Derpå, at mannen jo slett ikke kom frem til hovedstaden.
- Hvordan satan kan De vite det?

William Whistler trakk øienbrynene i været, hvilket skulde markere den ytterste forbauselse og svarte:

- Fordi jeg jo selv var dernede for å møte ham. Og han kom ikke.
- Men De visste at han skulde komme?
- Ellers går man ikke på stasjonen for å møte, herr Kjeldsen. Man hadde telegrafert til mig fra Berlin, at han var avreist med ekspressen nordpå og at jeg skulde møte ham på stasjonen. Men som sagt, han kom ikke.
- De kan altså fortelle oss hvem mannen er?

William Whistler smilte litt ertende:

– De mangler enhver ledetråd i så henseende, ikke sant? Der er ikke funnet det minste hos den døde som kunde identifisere ham. Ingen dokumenter. Ingen gjenkjennelsestegn. Og for å opklare en mordgåte er det naturligvis først og fremst av betydning å vite, hvem den myrdede er. Jo, jeg kan fortelle Dem noget om ham jeg tenker på. Men -

Whistler satte hanskefingeren betydningsfullt på en dokumentmappe på bordet og fortsatte:

[135]– Først må jeg vite, om det er ham.

Nu var der en besynderlig omstendighet som atter forbløffet Kjeldsen, ti nettop i denne dokumentmappe opbevartes fotografiene av den drepte. Han åpnet mappen nølende. Valgte et par bilder ut.

Det var fotografier av den drepte mann på divanen i Hammels villa, tatt like nærved og uretusjert. Man kunde tydelig se hvert lite trekk i den dødes ansikt. Også blodet, som lå størknet nedenfor såret. Fotografienes fremkomst vilde sikkert på andre mennesker ha virket uhyggelig som et gufs fra forbrytelsens livsfiendtlighet.

Whistler førte fotografiene nær inn til øinene. Kjeldsen kom til å tenke på, at han muligens gjorde det for å skjule sitt ansiktsuttrykk.

Da privatopdageren hadde betraktet fotografiene et minutt la han dem omhyggelig tilbake på skrivebordet og sa:

– Det er ikke ham.

Kjeldsen nikket eftertenksomt og gjentok: Ikke ham hm Men samtidig så han over mot sin kollega med et blick som var tydelig talende: Han lyver. Det er ham.

Til William Whistler sa han:

– Men den mannen De ventet, han er altså forsvunnet.

– Det er ganske sikkert, svarte Whistler, at han er gått på Nordekspressen i Berlin.

– Men hvordan skal vi så få bragt på det rene, om han er gått av et eller annet sted.

– Det er meget enkelt, svarte William Whistler. [136] Hvis han uformodet er gått av noget sted, eller hvis der underveis er hendt ham en eller annen ulykke, så må dog hans bagasje fremdeles befinne sig uinnløst på Østbanens godskontor.

Bagasjen var der, svarte Kjeldsen.

KAPITEL XX. PRIVATOPDAGEREN

[137] William Whistler sått en stund og tenkte sig om. Han blev opmerksom på Kjeldsens skeptiske smil - og forstod, at man ikke trodde ham. Så sa han:

– Bagasjen allerede avhentet, aha, men ikke av den rette, formoder jeg.

Kjeldsen svarte ikke og privatopdageren fortsatte:

– Hvis jeg får se bagasjen, kan jeg avgjøre hvem den tilhører. Om den tilhører min venn, eller ikke.

Kjeldsen tenkte: Det er altså ikke *ham*, som har hentet bagasjen. Han tror det er vi som har den.

– Tja, det kunde jo være interessant å få dette spørsmål avgjort, sa han. La oss nu gå ut fra at De får anledning til å se bagasjen. Så viser det sig at den virkelig tilhører Deres venn, som er forsvunnen på jernbanereisen gjennom Sverige. Men (han pekte på fotografiet av den døde) – *så tilhører jo ikke sakene denne mannen her* – og så har det hele neppe nogen interesse for oss.

– Nei det er riktig, innrømmet privatopdageren – og tilføiet: Isåfall kunde jo jeg likeså godt beholde sakene og vente på at min forsvunne venn skulde dukke

op igjen, ikke sant?

[138]– Jo, naturligvis, svarte Kjeldsen, det vilde der ikke være det minste i veien for.

De to menn stirret på hinannen over bordet og plutselig begynte Kjeldsen å le. Så lo William Whistler også, en unaturlig, hostende latter. Plutselig holdt han op. Blev stiv og alvorlig og vilde gå.

– Så har jeg jo ikke noget mere her å gjøre, sa han.

Men Kjeldsen innbød ham med en håndbevegelse til å bli sittende ennu litt:

– Kanskje vi allikevel kan være Dem til tjeneste, herr Whistler. Vil De ikke fortelle oss litt om den mann som De ventet, og (han la atter hånden på fotografiet) – som altså ikke er denne mannen her.

– Hvorfor? spurte privatopdageren, det har dog bare interesse for mig. Han har ingen andre bekjente enn mig i den norske hovedstad, såvidt jeg vet. Han vil se Norge om vinteren. Han er naturbegeistret, stakkars mann, det er jo meget sympatisk, men det er riktignok ikke noget for vår tid.

Privatopdageren strammet sig op for å vise at han var jernmennesket, den moderne type uten følelse. Men hele posituren passet likesom ikke til hans vevre, elegante iille skikkelse og hans slappe, litt blekfete ansikt.

– Dessuten er min venn romantiker og naiv, fortsatte han. Han vil se fyrstebrylluppet, er det ikke vidunderlig, hvad? Nu kan jeg tenke mig, at han underveis har sett et eller annet smukt landskap eller en smukk dame, – han er nemlig kvinnebeundrer også! -og så er han steget av toget for å oppleve [139]et lite spennende eventyr underveis. Det kunde ligne ham. Men så kan jeg også vente et telegram fra ham, når han er blitt trett av eventyret.

Kjeldsen satt og hørte på ham, mens han tegnet cirkler og andre figurer med sin blyant på trekkpapiret, – nu og da så så han på ham med et blikk over brilleglassene og innskjøt et spørsmål.

Den annen fortsatte å tale på en underlig selvbehagelig måte, likesom han kjælte for sine egne ord:

– Jo, han er tysker av nasjonalitet – min venn. Men han må dog nærmest kalles kosmopolitt. Han reiser stadig meget. Og det er på reiser jeg har truffet ham. En mann i min stilling må jo reise meget. Se verden. Lære fremmede mennesker å kjenne. Komme inn i de store forhold. Det kan ikke nytte for

detektiver å gro fast i et lite Trangvik som Oslo. Da blir det alltid noget hjemmesurt og bondsk over geskjeften .. ja undskyld, haha! Apropos! Vet De, min herre, at det morer mig å sitte i en eller annen av våre store restauranter eller varietéer for å se detektiven, den civilklædte detektiv komme inn! Der er jo alltid en underslagsmann eller en bankbedrøver på ferde, som skal utspioneres. Jeg kan forsikre Dem, herr Kjeldsen, at jeg opdager alltid detektiven, som dog skal være ukjent. Det er alltid noget særlig over ham av ensom, mørk fordektighet, en beskjeden pilsner og dårlig samvittighet. Bankbedrøveren ser ham også straks og forsvinner øieblikkelig ut gjennom bakdøren. Ja, undskyld, herr Kjeldsen, jeg ser De blir utålmodig, men jeg vet virkelig ikke, hvad jeg videre skal fortelle Dem om min venn, derfor kommer jeg med disse avvikelser. Hvad han heter? Han heter såmenn Brehmer.

Kjeldsen stanset sin blyant midt i en sirkel og skrev omhyggelig: Brehmer, Brehmer, Fritzi Brehmer

– Er han gift? spurte han.

– Har vært. Fraskilt.

– Hvad heter hans kone?

– Men hvordan skulde jeg vel kunne vite det! Jeg har aldri sett henne. Jeg har kanskje hørt om henne fra tid til annen, hørt hennes navn nevne også, men det er gått mig av minne.

– Kan hun hete noget sånt som Fritzi? spurte Kjeldsen.

William Whistler satte hanskefingeren mot pannen: Fritzi, Fritzi – Det kan såmenn godt være.

Han stirret tomt på Kjeldsen. Derpå lo Kjeldsen. Så lo også den annen forsert og hostende og holdt plutselig op igjen. Pause.

– De får være hvad De er, sa Kjeldsen, men De spiller utmerket komedie og lyver charmant.

William Whistler gjorde en komplimenterende, teatralisk bevegelse:

– Endelig en replikk, sa han, således bør vi detektiver uttrykke oss.

Kjeldsen svarte:

– Den historien om Deres venn som er så naiv at han vil oppleve et fyrstebryllup og dog samtidig er en kosmopolitt fra de store internasjonale

reiseruter, – den historien er charmant, mener jeg.

[141]– Ja, ikke sant? Således kan store motsetninger møtes i den menneskelige karakter.

Kjeldsen reiste sig brått. Privatopdageren også.

– Jeg håper ikke jeg har skuffet Dem, sa han. Og plutselig var det likesom han erindret noget:

– For å komme tilbake til den bagasjen, sa han, – den som blev avhentet på godsavdelingen, mener jeg, og som muligens kan være min venns. Jeg må virkelig uttrykke min beklagelse over, at det er lykket en eller annen å komme politiet i forkjøpet og hente den. For politiet har den nemlig *ikke*.

– Hvorav slutter De det?

– For isåfall vilde De ha vist mig den. Og nu - William Whistler svinget med hatten med en reverens til de nærværende, således som dårlige skuespillere gjør på scenen, når de skal ta farvel.

– Og nu, mine herrer vil jeg forlate Dem. Jeg vet nok at herrenes evne til skarpsindighet og analyse står langt over en almindelig privatopdagers. Men skulde det allikevel hende at herrene fikk lyst til å spørre mig om noget, rent for morskaps skyld naturligvis, for å se hvorledes jeg kan dumme mig, – så står jeg til tjeneste. Herrene kjenner min adresse. Farvel!

Under den siste del av samtalen var også Krefting kommet inn i værelset. Han fikk sin del av komplimenten og så med stussende nysgjerrighet efter den lille mann, som forstod med så megen verdighet og effekt å trekke sig tilbake. Politifolkene stirret på hinannen og var tause en stund.

[142]Så sa Kjeldsen – det glimtet av humor i hans lyseblå øine:

– For å holde mig i stilen har jeg lyst til å utbryte: Guds død! Er det ikke sånn det heter? Jeg hadde virkelig ikke drømt om at jeg skulde oppleve den berømte scene mellom den geniale privatopdager og den naive inspektør. Men nu har jeg oplevet den – og jeg har ovenikjøpet spillet en av hovedrollene. Altså, Guds død! mine herrer, hvad skal vi nu gjøre? Det er tydelig, at vi har hele den moderne videnskapelige polititeknikk mot oss. Det er Lyonskolens geniale improvisasjoner mot den gammeldagse polititeknikk, erfaringsteknikken. Også dr. Ebner går omkring mystisk smilende. Det er likesom han bare venter på at vi skal renne oss fast, for at han kan få anledning til ved et raskt trekk å vende hele situasjonen. Og

nu denne lille spretten her med det engelsk klingende navn og iøvrig alle attributter for detektivromanen. Forøvrig, fortsatte Kjeldsen eftertenksomt, han er ikke så tåpelig som hele hans utstyr kunde la formode. Han vet noget. Hver og en av oss vet litt mere enn nogen av de andre. Og så er der nok en besynderlig omstendighet: Enhver ny person som kommer inn i spillet, hefter uvilkårlig et ledd til kjeden, uten at det er mulig å se hvor det hele fører hen. Vi har mange ledd nu, virkelig mange. Og hvad denne lille spretten angår, så gir jeg fan i alt hvad han sa, med undtagelse av et eneste lite ord som slapp ut av ham: Brehmer! Det er da ikke et almindelig navn og vi har det før i affæren i form av navnet Fritz Brehmer

[143] Han vendte sig mot Krefthing:

- Nå, spurte han, hvad mere har De fått vite om William Whistler?
- Det er riktig, at han reiser meget, svarte Krefthing. Og han er kapitalist. Han har betydelige konti i bankene.
- Men hans geskjeft? Utspionering av ekteskapsbrudd og denslags, ikke sant?
- Nei, svarte Krefthing avgjørende, slikt foreligger der intet om. Men han driver *visse* forretninger, hvilke må guderne vite. Jeg har en utmerket bankforbindelse som mener at han ikke står alene, men arbeider sammen med et par av byens sikre kapitalister.

Kjeldsen svarte ikke noget til dette, men så på sitt ur:

– *Hammel!* sa han.

KAPITEL XXI. ADVOKAT UDVEJ

[144] Kjeldsen ønsket ikke selv å møte Hammel på stasjonen. Han sendte Krefthing derned. Istedet kjørte han ut til Hammels villa, hvor han vilde vente på den kommende.

Husholdersken fru Halvorsen var blitt underrettet om både Hammels og Kjeldsens ankomst. Hun mottok Kjeldsen i stiv og alvorlig høide. Hun bar i håret en hvit krepkappe, som gjorde hennes mørke skikkelse ennu mere dødsalvorlig.

Hun hadde sin søster hos sig, Isidora, blomsterhandlersken. Også denne dame bar et truende alvor tilsyne. Fru Halvorsen hørte til denslags fødte

husholdersker, som er sitt herskap trofast hengivent i onde som dårlige tider, men kun sålenge hun kan prale med herskapets fullkomne anstendighet. Og som blir dødelig fornærmet, såsnart der viser sig nogen slags ekstravaganser.

Til ekstravaganser hører egentlig alle uforutsette hendelser. Og alle slike uforutsette hendelser som forstyrrer husets blide harmoni, betrakter enhver førsteklasses husholderske som en fornærmelse mot sin person. Et mord er en ekstravaganse som bringer huset i folkemunne. Og da er det ikke lenger et fint hus.

[145] Dette var den naturlige grunn til Halvorsens fornærmelse. Og da hennes logikk var av den vanlige slags, regnet hun også Kjeldsen som en av årsakene til ulykken. Kjeldsen merket straks på den iskalde tonen, at Halvorsen følte sig støtt på det føleligste. Blomsterhandlersken sa også straks: Vi er ikke vant til slikt, min søster og jeg.

– Jeg vil si op, sa Halvorsen, og disse ord i en virkelig husholderskes munn er skjebnesvangert som et ultimatum i diplomatiet.

Kjeldsen forsøkte å trøste damene – spøkefullt såvidt det stod til ham, men de to damer bare så på hinannen forundret over hans dristige form, og så opgav han det.

Om der hadde vært nogen besøk i de siste par dager?

– Nei. Kun advokat Udvej. Advokaten hadde vært innom tidlig i formiddag for å få nøyaktig rede på Hammels ankomst.

Kjeldsen lot som om dette ikke interesserte ham noget videre, men han spurte dog:

– Var advokaten helt inne, for eksempel her inne i dette værelse (de stod nu inne i herreværelset, hvor den døde var blitt funnet) – eller spurte han bare ved døren?

– Han spurte bare ved døren. Jeg bad ham naturligvis gå innenfor, men han svarte bare «nei for guds skyld» og gikk.

Kjeldsen spurte likegyldig:

– Var han da redd for noget?

– Vet ikke. Han kunde da umulig være bange for oss!

[146] Kjeldsen så på de fryktelige kvinner og fant det ikke helt utrolig.

– Og så har mannen fra telefon vært her, tilla fru Halvorsen. Han installerte det nye apparatet. Jeg synes nu det gamle var godt nok. (Dette med telefonen som politiet beslagla var også noget ekstraordinært, som ikke var riktig fint.)

– Ikke noget å gjøre med det, trøstet Kjeldsen, vi har bruk for det gamle apparatet ved politiet.

Fru Halvorsen blev ennu mere avvisende ved nu atter igjen å høre politiet nevne. Så kom hun taus inn med kaffe. Kjeldsen blev alene i stuen, det var varme i kakkelovnen og han lot til å befinne sig riktig vel – det var fremdeles i herreværelset, hvor mordet var foregått.

Han hadde ikke vært her siden hin bevegede formiddag. Han blev stående en stund og betrakte værelsets møbler, – bøkene og draperiene. De stumme vidner til forbrytelsen. Det forekom Kjeldsen, at han likesom kunde skimte forbrytelsens om riss tydeligere nu, når han ikke var optatt av alle detaljene i undersøkelsen.

Der på divanen hadde ofret sittet, og dér i lenestolen likeoverfor ham morderen. Når Kjeldsen nu erindret sig den dreptes rolige uttrykk og hele den uforstyrrede orden som hersket i værelset, da blev det ham igjen gåtefullt, hvorledes morderen i lenestolen kunde ha overrasket sitt offer.

Men så kom Kjeldsen til å huske på tiden for forbrytelsen – langt på natt måtte det ha vært. Sett nu, at bare den grønne leselampen på skrivebordet [147] var tendt, så kunne man kanskje nå til en forklaring.

Dramaets to hovedpersoner har sittet i samtale sammen, kanskje om forretninger. De kan ha studert dokumenter sammen. Herunder kan morderen ha rakt et dokument over til sitt offer og sagt: Les dette. For å kunne lese det, måtte så offeret lene sig litt frem under den grønne skrivelampes skjerm. Derefter kan det tenkes, at morderen har reist sig op for å følge med i lesningen. Han har da lenet sig frem over offerets skulder -

Kjeldsen fastholdt billedet en stund i sin fantasi. Egentlig blir da situasjonen helt plastisk riktig, tenkte han. Han har lest over offerets skulder. Må skje pekt i dokumentet med en blyant i den venstre hand. Og samtidig har han med revolveren i den høire hand skutt ham.

Men hvem var så morderen? Udvej? Det var næsten med ubehag Kjeldsen konstaterte, at den ene omstendighet efter den annen som kom op, egentlig føiet sig til en sterkere og sterkere indiciekjede mot Udvej. Naboskapet. Gummihælen.

Vivianas telefonnummer. Hennes telegram til Hammel. Hennes nervøse engstelse. Uttrykket: «Udvej må reddes!» Men hvilket motiv skulde Udvej ha til en slik used vanlig forbrytelse. Pungenød? Ganske visst. Der var intet motbevis mot rovmordet, men

Kjeldsen kviet sig for teorien Udvej. Han syntes, at advokatens halvfulle presentasjon ikke egentlig passet til den sinnets fryktelige oprevethet, som måtte etterfølge en slik tragedie. Udvej var for tuslet og ubetydelig i sin optreden. I forbrytelsens hemmelighetsfulle mystikk var der større linjer. Da var det mere i overensstemmelse med hele dramaets eiendommelige gåtefullhet, at Viviana, den uberegnelige, excentriske Viviana, hadde noget med forbrytelsen å gjøre. Hun *hadde* det også. Kjeldsen var overbevist om det. Hun visste noget. Hun skjulte noget. Kjeldsen stod og gjentok for sig selv hennes merkelige tilnavn: Storhertuginnen av Speilsalen . . . Himalayabetvingersken Kanalsvømmersken . . Nu var det hertil å bemerke, at hun var ingen av delene. Men en slik internasjonal forfløien dame kunde godt tenkes i forbindelse med en dramatisk begivenhet som denne.

Den omstendighet at Kjeldsen hadde anledning til å gå omkring her alene på åstedet gjorde, at enkelte nærmere detaljer ved affæren rykket ham tydelig nærmere. Således den åpne dør, nøklen. Hvor var nøklen kommet fra? Hvem hadde nøklen til huset? Morderen? Isåfall måtte det være en nær venn av huset, som visste om at Hammel var bortreist. Og her dukket Udvej frem igjen, naturligvis, den evige Udvej, som Kjeldsen ikke uten motvilje så innfiltret i sporene. Men *den drepte* kunde også ha bragt nøklen med sig. Denne mystiske fremmede som straks ved sin ankomst til landet optrådte maskert som en operettefigur. Hvorledes kunde nu han vite, at Hammel var borte? Fordi han kom fra Berlin Og Hammel var samtidig i Berlin.

Men, fortsatte Kjeldsen sine refleksjoner, det var ikke nok å vite for morderen, at Hammel var borte. Han måtte også efter all sannsynlighet være vidende [149]om, at huset i det hele tatt var tomt. At også fru Halvorsen var borte den lørdag kveld. Og hvem kunde nu vite det? Her dukket et navn igjen op i Kjeldsens bevissthet, et navn som han ikke hadde tenkt på synderlig i de senere timer. Axel Axelson, chaufføren. Han visste det. Han kjørte jo selv fru Halvorsen bort til Seter om kvelden. Men Kjeldsen kunde ikke finne nogen rimelig anledning til å sette Axel Axelson i forbindelse med en slik forbrytelse. Han måtte da ned på et

annet nivå, til et simpelt rovmord. Og noget simpelt rovmord var det ikke. Dertil var teknikken i denne forbrytelse for utviklet og for sjelden.

Men hvem andre visste om at huset stod tomt? Fru Halvorsen selv, naturligvis. Og så søsteren, Isidora. Men denne Axel Axelson Kjeldsen stod lenge og tenkte på chaufføren. Og han måtte smile ved sig selv. For i andre affærer var det nettopp han, Kjeldsen, som grep til den simpleste løsning som den sannsynlige. Altså i dette tilfelle, at en chauffør som visste om at hans husbonds hus stod tomt, i nattens mulm og mørke narret en fremmed mann inn i huset, myrdet ham og røvet ham. Dette var alltid Kjeldsens bondelogikk. Mens de andre fra Lyon-skolen, som Ebner og tildels Kjerulf, næsten alltid søkte å innfiltrere undersøkelsen i fantastiske detaljer. Men nu stod han her selv Kjeldsen og lot alle de enkleste løsninger falle. Først og fremst selvmordet. Mulighet av Axel Axelson som rovmorder tok han ikke engang et øieblikk alvorlig. Og også advokat Udvej forkastet han. Han rent ut sagt kjempet for [150]å bli kvitt ham, skjønt Udvejs ansikt blev mere og mere tydelig i forbrytelsens masker. Han, den gamle bondelogiker Kjeldsen, som foraktet alt fantasteri, han hengav sig nu til den rene fabulering for å få en løsning på denne mordgåte. Akkurat som herrene av Lyonskolen. Det var det han smilte over. Men han følte samtidig, at idet han trengte mere og mere inn i dette gåtefulle mørke, så kom han akkurat nærmere sannheten, Et plutselig blink kunde oplyse det hele. Og nu kom Hammel.

KAPITEL XXII. ET MØTE MED HAMMEL

[151]Hammel var i følge med Krefthing. De hadde talt sammen underveis i bilen, og Hammel visste at Kjeldsen ventet på ham. Hammel hilste kort og nervøst.

Axel Axelson bragte hans reisesaker inn fra bilen.

– Det er Deres chauffør? spurte Kjeldsen.

– Ja. Som jeg bruker tilfeldig nu. Ellers er jeg min egen.

– Godt, la ham vente derute ved bilen eller i kjøkkenet litt. Det er mulig jeg må tale med ham.

Hammel gav de nødvendige ordrer. Så vendte han sig mot Kjeldsen med utbruddet:

– I all verdens rike, hvad er det som er foregått her?

Kjeldsen hadde imens hatt tid til å betrakte ham.

Det var en helt almindelig type, den lett amerikaniserte forretningsmann som man kan se i tusenvis på Oslo gater – enten de nu er virkelige forretningsmenn eller ikke. I firtiårene. Mager, litt sleivet i bevegelsene, med en tettklippet børste under nesen. Han virket til å begynne med temmelig nervøs, men det var jo heller ikke så underlig etter å ha til endebragt en – som man nu visste – lang og livlig reise.

[152]– Akkurat således var jeg forberedt på at De vilde spørre, sa Kjeldsen, men la oss foreløpig sløife alle uttrykk for forundring. De har vel lest aftenavisene. Godt. Da er De jo nogenlunde orientert. Kan De tenke Dem nogen forklaring på det som er hendt?

– Ikke den ringeste. Det er mig altsammen fullkommen gåtefullt. Det kan dog umulig være et mord.

– Blir det da mere forklarlig for Dem, hvis det er et selvmord?

– Nei.

– Det er et mord. Og det er ikke utelukket, at De, herr Hammel, kan bli innblandet i affæren som medskyldig.

– Jeg, – som har vært bortreist hele tiden, svarte han, idet han smilte tvilende. Og dessuten: Hvorfor skulde jeg begå et mord?

– Jeg sa også medskyldig.

– Det måtte i såfall være ubevisst medskyldig.

Kjeldsen tygget litt på dette.

– Ja, sa han så. Kanskje.

Han viste Hammel fotografiene av den drepte. Det gikk et sett gjennom Hammel, da han så billedene, og hånden som holdt dem dirret.

– Det skaker Dem op å se slike bilder, bemerket Kjeldsen.

– Ja naturligvis. Jeg er ikke vant til slikt. Jeg ber Dem ikke å legge nogen betydning i det.

– Det gjør jeg heller ikke.

Hammel gav fotografiene fra sig:

[153]– Jeg kjenner ikke denne mann. Har aldri sett ham før.

Heller ikke i Berlin? Tenk Dem nu godt om. Gjennomgå Deres bekjentskapskrets dernede fra, hvis det er mulig.

Hammel syntes litt forlegen, da han svarte:

– Tja, jeg kan naturligvis ha støtt på denne mann i storbyens vrimmel. Men iallfall har jeg ikke noen erindring om ham.

De to herrer hadde sått sig ned ved skrivebordet og Kjeldsen spurte videre:

– De kjenner en ung dame i Berlin som heter Fritzi Brehmer.

– Uff, utbrøt Hammel utålmodig og rykket til bake i stolen, man har altså utspionert mig i Berlin.

– I Kjøbenhavn også, svarte Kjeldsen.

Hammel var begynt å bli irritert og det gjorde ham roligere. Han er krenket, tenkte Kjeldsen, det taler i hans favør.

– Jeg kjenner denne dame, sa Hammel, det er en fornøielig liten pike. Hun blir aldri trett. Og så kjenner hun Berlin ut og inn. Hun er uforlignelig til å holde ut natt efter natt på alle mulige kabareter og dansebuler.

– Og spillebuler.

Hammel trakk på skulderen:

– Nåja, jeg ynder å more mig, når jeg er ute og reiser. Jeg kan gjerne innrømme, at jeg i min egen by, hvor jeg har min daglige forretning, ikke gjerne vil forandre min borgerlige og adstadiige form. Når jeg kommer ut, slår jeg litt til skaglène, som det heter. [154]Men hvad fan vedkommer det politiet. Det er mine egne penger jeg bruker. Og jeg har råd til det.

– De gir mig her et lite innblikk i Deres naturell, sa Kjeldsen, det er ikke noget at si på Deres forhold, gubbevaremigvel, og De må ikke tro at politiet ønsker å blande sig op i det. Men siden vi nu er begynt å komme over i psykologien, som er så sterkt yndet av moderne kriminalister, må De tillate mig å fortsette litt: Jeg vet De er en velholden mann. Men tross det kan De vel ha Deres sorger og ergrelser. Motgang som går inn på Deres sjelefred. Har De det slik, at De for å glemme denslags sorger gjerne kaster Dem ut i -

– Utskeielser, fullførte Hammel, det er et sterkt ord kanskje, men det er iøvrig helt menneskelig, at en mann søker glemsel for private sorger ved

adspredelser.

– Ser man det. Og kanskje har De nettop i denne tid Kjeldsen opdaget en uvillig bevegelse hos Hammel og spant ikke videre på tråden, men fortsatte således: For å komme tilbake til Fritzi. Hun er tatovert!

Hammel slo med papirkniven i skrivebordet og lo.

– Er hun det, sa han, det kan nok være det!

– Hun er tatovert her på underarmen med et tegn således:

Kjeldsen gjorde tegningen med pekefingeren i luften og fortsatte:

– Det er et tegn som går igjen i de fleste tyske ordbøker og som betyr et maritimt uttrykk.

Hammel lenet sig over mot Kjeldsen og spurte:

[155]– Kjenner De også Fritzi?

– Av omtale som De forstår. Men denne tatovering har forbindelse med mordet på en måte. Vi har ikke på den døde funnet det minste som kan tjene til å identifisere ham. Utover dette tegn på hans underarm. Den samme tatovering.

Meddelelsen lot ikke til å gjøre noget inntrykk på Hammel.

– Hva kan det bety, sa han, tatoveringer er nu almindelig innen visse kretser i Tyskland.

– Finner De det merkelig at Berlinpolitiet også interesserer sig for denne Fritzi?

– Akknei. Ikke egentlig merkelig. Berlinpolitiet interesserer sig for alle mennesker. Det er blitt videnskap dernede.

Kjeldsen konstaterte, at hittil hadde ikke Hammel vist den minste bevegelse. Ikke reagert for noget spørsmål uten med en slags utålmodighet. Kjeldsen slo helt over i noget annet:

– Morderen og offeret, sa han, har efter alt å dømme kjent til at De var bortreist lørdag og at huset stod tomt. Også husholdersken var borte - på besøk hos sin søster. De er kommet inn i huset med en av Deres egne nøkler. Låsen er ikke sånn, at den kan åpnes med en almindelig hovednøkkel.

Her var det at Hammel første gang viste tegn til uro. Det var likesom en skygge la sig over hans blikk. Han reiste sig hurtig.

– Det er så mystisk alt dette her, sa han, og luften herinne i værelset gjør mig

nervøs.

Han pekte på divanen og spurte nølende:

[156]– Det var jo der

Kjeldsen nikket.

– Jeg foreslår vi tar en liten pjolter, sa Hammel, det støtter. Har De noget imot det?

– Som De vil.

– Jeg kan selv gå og hente den. Han gikk skyndsomst.

Kjeldsen tenkte: Han gikk for å samle sig og skjule sin uro.

Da Hammel kom tilbake med glass og flasker stanset han i det tilstøtende værelse, satte sakene fra sig på et bord og ropte:

– Kom herinn. Det er bedre her. Det er like som vi ikke er alene derinne i herreværelset, underlig, ikke sant, haha.

Kjeldsen gikk inn og Hammel blandet pjolteren. Han hadde på få øieblikk lagt sig til en viss lystighet. (Han har samlet sig, tenkte Kjeldsen.) Hammel pekte med tommelfingeren over skulderen mot kjøkkenfløien og sa spøkende:

– Hun er ikke i humør den gamle. På dansk heter det, at der er «røg i køkkenet». I sannhet et genialt uttrykk, ikke sant, skål! Han skålte og drakk forsert.

– Altså for å komme tilbake til den nøklen, sa Kjeldsen, De må da vite om De har overlatt nogen av Deres bekjente nøklen til entreen. I Deres fravær.

– I mitt fravær, mumlet Hammel.

– Nåja, i det hele tatt overlatt nogen en nøkkel. Kjeldsen følte, at han var kommet til et avgjørende [157]punkt. Nu kommer to av mine ledd til å klaffe sammen tenkte han. For første gang. Og derefter vil hele herven kunne trekkes ut. Hammel tok en cigarett fra en skål på bordet.

– Nøklen, mumlet han igjen åndsfraværende, en nøkkel Jo, jeg har virkelig for nogen tid siden overlatt en person en av mine husnøkler. Han smilte undskyldende:

– Ja, De forstår, herr Kjeldsen, De forstår at . .

– Bevares De behøver ikke å undskylde Dem, jeg kan så godt forstå en levemanns vaner. Altså til hvem har De gitt den?

Kjeldsen tok også en cigarett fra skålen. Nu kommer det, tenkte han, nu -

– Jeg har i sin tid, svarte Hammel, overlatt en av mine nøkler til Viviana.

Kjenner De henne?

– Ja. Ikke til noen andre.

– Nei, ikke til noen andre.

Kjeldsen tendte i taushet sin cigarett. Han syntes allikevel han ikke merket knekket av de to ledd som klaffet sammen.

Men nu ringte det kraftig på entrédøren. Og fru Halvorsen meldte høi og alvorlig, at det var advokat Udvej som kom.

KAPITEL XXIII. VIVIANA TALER

Advokat Udvej var uhyre formell. Idet han trykket Hamrnels hand, sa han med stille inderlig het «velkommen hjem, kjære venn». Han blev der efter forestillet for Kjeldsen og bukket meget sirlig. Men det lot iøvrig ikke til at han hverken oppfattet navnet eller personen. Kjeldsen forstod at han måtte ha opfrisket sig betydelig siden formiddagen. Og hans høitidelighet hadde steget med opfriskelsen. For ytterligere å markere sin verdighet, hadde han iført sig en fotsid diplomatfrakke, som han hele tiden knipset støvet av. Det falt ham uhyre vanskelig å undertrykke en diskret hikken.

Og ved denne mann skulde mistanken for mordet stanse? Med Kjeldsens tilståelse om at han hadde overlatt sin entrénøkkel til Viviana, var indiciene mot Udvej egentlig blitt så sterke at man kunde forsvare å sikre sig hans person. Men Kjeldsen stred instinktmessig imot. Jo tydeligere indiciene utpekte Udvej, dessmere måtte Kjeldsen lytte til en stemme i sitt indre, som benektet at denne mann kunde ha begått en slik forbrytelse. Udvej var tydeligvis kommet for å tale i enrum med Hammel, og han var skuffet over at en fremmed var tilstede. Han visste ikke, hvorledes han skulde gripe saken an. Dessuten [159] hadde han besvær med å bevare sin verdighet og sin form av usvikelig edruelighet. Plutselig lysnet hans litt bleke og døde ansikt av en idé. Han vendte sig mot Hammel.

– Her har gått forunderlige rykter om at du skulde være død, sa han.

Det gav et sjokk i Hammel.

– Død, jeg?

Kjeldsen grep inn.

– Advokaten har gjort sig skyldig i en forveksling, forklarte han. Han har hørt om den døde mann, som er funnet her i Hammels villa. Derav kommer forvekslingen.

Udvej lyste op igjen:

– Ja, sådan må det være, sa han, naturligvis er du ikke død, kjære venn.

Dermed var han taus igjen, tilbakeholdende og taus og slo støv av sin diplomatfrakke.

Og denne mann skulde kunne begå et mord, tenkte Kjeldsen i sitt stille sinn, aldri! Men han kunde dog ikke komme bort fra det faktum, at sporene førte til Udvej.

Udvej så på pjolterglassene og Hammel bød ham smilende en pjolter. Men Udvej skjøv forskrekket fra sig med hånden. Nei, nei! hvordan kunde dog nogen tenke, at han nød noget!

– Det var uventet, at jeg skulde treffe Dem her i dette hus, advokat Udvej, sa Kjeldsen, men det passer mig godt. Jeg har noget å spørre Dem om.

– Vær så god, hvis jeg kan tjene Dem med noget, sa Udvej fornemt.

[160]– De kjenner William Whistler?

Udvej svarte ikke straks, men hans øine søkte Hammel og det forekom Kjeldsen, at der var noget bønning i dette blikk.

– Kun løselig, svarte Udvej så, jeg kjenner ham kun løselig, min herre.

– Han er privatdetektiv, ikke sant?

Jo, således har jeg latt mig fortelle.

– Men det må De da vite! De har jo selv avlagt ham besøk idag sammen med Deres forhenværende frue.

– Selvfølgelig vet jeg det. De har ganske rett, herr herr

Men plutselig var det likesom i hans omtåkede hjerne sprang ut en liten gnist om at han dog snakket helt usammenhengende og at det umulig kunde anstå sig en jurist.

– Jeg skal forklare mig, sa han, – det er jo så, at når man søker en privatdetektiv, så gjelder det gjerne diskrete forhold. Og derfor vil man jo nødig

være bekjentskapet bevisst.

– Er det tillat å spørre om, hvad besøket gjaldt?

– Nei, min herre, nei det må De ikke spørre om. Det har heller ingen betydning for Dem.

– Denne privatdetektiv, sa Kjeldsen, har senere i ettermiddag vært nede på mitt kontor.

Det forekom politimannen at Udvej atter sendte Hammel det bønnlige blikk.

– Han er en original herre, denne William Whistler, fortsatte Kjeldsen, kanskje er han meget velhavende.

[161]– Det er jeg ganske overbevist om.

– Og forfengelig. Endog affektert forfengelig. Men det kan jo bare være en maske.

– Han vet hvad han vil, mumlet Udvej. Og han er ikke så narraktig, som han later til. Det er en meget klok mann, en farlig klok mann.

– Så har han sannelig spillet en utmerket komedie for mig.

– Hvis han har spillet komedie, sa Udvej, så har han gjort det med hensikt.

Når han spiller komedie og forsøker å bløffe, da må man passe på.

– Jeg spurte ham ut om Dem, sa Kjeldsen, og han svarte, at han kjente Dem, et løselig bekjentskap. Ikke noget vennskap.

– Ikke noget vennskap, gjentok Udvej, det kan jeg forstå.

Kjeldsen rakte ham fotografiene av den drepte.

– Kjenner De denne mann? spurte han.

Udvej stirret som besatt på de uhyggelige fotografier og blev tydelig blekere.

– Uffda, utbrøt han og slapp dem fra sig som om han brente sig på dem.

Hans øine formelig suget sig fast til whiskyflasken og så sa han til Hammel:

– Du var så vennlig å antyde jeg mener jeg tror allikevel at jeg med din tillatelse-

Hammel skyndte sig å bringe et glass og Udvej tømte det hurtig half and half. Hans hand skalv så sterkt, at han måtte bøie ansiktet ned mot glasset for å kunne drikke av det. Men hvad betød [162]denne rystelse over å se den drepte? Var det alkoholists skrekk for onde syner eller var det erindringens frykt? Kjeldsen

mintes en teori av dr. Ebner: Forbrytelsens virkelige helter kan ofte være de største menneskelige ynkrigger. Den mann, som man ikke kan tiltro å drepe en katt, kan dog være kapabel til det grufulleste mord på et menneske. Det bekrefter bare den gamle antagelse, at mordet oftest har feighet som drivfjær. Kjeldsen betraktet Udvej opmerksomt. Mannen var i denne stund et ynkelig vrak, skjønt han kjempet for å oprettholde en fasade av ro og fornemhet. Men Kjeldsen så at han måtte være sønderrevet i sitt innerste av sjelelige rystelser. Skulde der allikevel så meget mot til for denne svake mann å løsne et skudd i øret på sin fiende?

Imidlertid hadde whiskyen livet Udvej litt op. Han hadde fått en svak farve i sine blekfete kinner.

– Det er nogen uhyggelige fotografier De går omkring med, sa han, nåja, det er jo Deres metier.

Han var likesom blitt mere overlegen også.

– Men kjenner De denne mann?

– Har aldri sett ham før, hverken død eller levende.

Udvej vendte sig nu forholdsvis livlig mot sin venn og sa:

– Det er dog forferdelige hendelser, som har utspillet sig i ditt hus. Jeg må si det er nogen nydelige situasjoner du stilles likeoverfor ved din hjemkomst –

Og her tilføiet Udvej noget som hensatte Kjeldsen [163]i en viss forbauselse. Advokaten slo ut med hendene likesom han foran skranken skulde avslutte en vellykket replikk:

– Men hvad *kan* jeg gjøre for det, kjære Hammel, hvad kan jeg gjøre for det. Når ulykken nu engang er ute -

Kjeldsen skyndte sig å bemerke:

– Hvem er det egentlig som har bebreidet Dem noget for denne hendelse?

Nu syntes det igjen å klikke i den alkoholiserter bevissthet. Han slo sig for pannen og mumlet:

– Denne hendelse denne hendelse

Idetsamme gav entrékløkken derute påny signal. Et langt og inntrengende signal. Hammel så forundret op. Det var allerede blitt temmelig sent og han ventet tydeligvis ikke besøk. Da han regnet med at Halvorsen kanskje allerede

hadde gått til ro, gikk han selv ut og lukket op.

Udvej strøk sig betenksomt over haken og mumlet:

– Flere besøk, hm Undskyld at jeg nevner det. Det er ikke for å være uhøflig mot Dem, min herre, men jeg er altså kommet her for å tale under fire øine med min venn Hammel. Og han vet det selv.

– Fordi De har telegrafert til ham.

– Riktig, telegrafert. Meget godt gjettet.

– Det er slett ikke nogen gjetning, svarte Kjeldsen, jeg har nemlig lest telegrammet.

Men han gjorde ikke det ringeste tegn på at han hadde forstått Udvejs fine hentydning. Han blev rolig stående. Ingen av herrene hadde tatt plass [164]herinne. Kjeldsen stod og hvilte sine armer mot en av de høiryggede stoler og Udvej lenet sig mot kamingesimsen – så ledig og elegant som hans tilstand tillot.

Der blev stillhet en stund. Men denne stillhet avbrøtes så av en temmelig høilytt ordveksel ute i entreen. Det var Hammels stemme og så en annen stemme, en damestemme som talte særlig ophisset. Kjeldsen kjente denne stemme straks. Også Udvej skvatt til forskrekket.

Det var Viviana som var kommet.

Litt efter hørte de henne bruse frem gjennom leiligheten etterfulgt av Hammel, idet hun eksaltert gjentok:

– Stans mig ikke! Jeg vil frem! Jeg vil inn!

Hun blev stående et øieblikk på terskelen og anskue den ene efter den annen. En meget dramatisk tilsynekomst i utsøkt pelsverk og med ekstatisk glans i øinene.

Plutselig utbrøt hun:

– Jeg tåler det ikke mer! Ikke denne ensomhet! Disse fryktelige tanker! Denne gjenganger omkring mig! O, Gud!

Så kastet hun sig inn mot Udvej og skrek:

– Hannibal, Hannibal! Der er blod på våre hender!

Kjeldsen vendte ryggen til selskapet og stampet med foten av ergrelse. Han mumlet sint mellem tennene:

– Det satans fruentimmer!

KAPITEL XXIV. NYE GJESTER

[165] Udvej blev så forbløffet over den uventede oplevelse, at han var nær ved å falle om. Han rykket tilbake mot veggen.

Viviana blev hengende om hans hals. Han forsøkte å berolige henne, men det var umulig. Hun gjentok, – og denne gang ekstatisk hviskende:

– Hannibal, der er blod på våre hender!

Efter å ha bitt i sig den første overraskelse betraktet nu Kjeldsen hele optrinet med stor ro. Han la merke til, at Udvej *virkelig så på sine hender*. Han gav et tegn til Hammel og denne skred nu inn.

Han fikk Viviana løsnet fra den heftige omfavelse av den halvfulle Udvej. Han talte beroligende med henne:

– Ta Dem dog sammen, Viviana, sa han, hvad er det De drømmer om? De er overnervøs. Deres nerver er rystet. Vær rolig, Viviana, alt skal bli godt.

Han sa disse siste ord, «alt skal bli godt», med en rolig betoning, som ikke undgikk Kjeldsens oppmerksomhet.

Viviana var sunket ned på en stol, hvor hun i nogen øieblikk blev sittende bøiet og taus og med [166]ansiktet skjult i sine hansker. Plutselig så hun op. Hun gråt ikke, men hennes øine hadde dog en fuktig svømmende glans.

Hun satt en stund og stirret på Kjeldsen. Så sa hun med en viss ro, som måtte være sterkt tilkjempet, for hennes tonefall var hele tiden skurrende unaturlig, – dempet, hviskende:

– Jeg ventet jeg skulde treffe Dem her. De er overalt nu, hvor mine venner eller jeg selv er. Hvad vil De oss? Hvorfor taler De ikke ut? De søker en morder, ikke sant?

– Jo, svarte Kjeldsen, og jeg skal også finne ham.

Viviana kastet et sky blick inn i sideværelset og fortsatte på samme måten:

– Derinne var det. Hvorfor holder De så dempet lys derinne, Hammel, – dette grønne lyset fra skrivebordlampen er dog fryktelig. Det er noget fosforaktig, likaktig over det.

– Jeg kan slukke det helt, sa Hammel og gikk inn og slukket lyset. Viviana så

inn i det mørke stille værelse og gyste.

– Ikke en lyd der innefra, hvisket hun, er mordet alltid så stille?

Hammel stengte mørket ute med å trekke portiérene for.

– Nu er det bedre, sa han beskyttende, nu skal vi snart komme til ro.

Plutselig sa Viviana trossig til Kjeldsen:

– De har rett. Det var lørdagsnatten klokken to det hendte.

Hammel vendte sig febrilsk til Kjeldsen og bemerket:

[167]– De forstår vel at fru Vivianas nerver er sønderrevne. Det er hennes eksaltasjon, som spiller henne et puss.

Et merkelig puss tenkte Kjeldsen, for klokkeslettet stemmer med alle mine beregninger. Høit sa han:

– Hvorledes kommer De til dette nøiaktige tidspunkt, fru Viviana.

Viviana hadde med ett forandret holdning igjen med den overnervøse kvinnes kameleonaktige temperament. Hun var blitt blid, spydig:

– Fordi, sa hun smilende, der blev telefonert til mig et par minutter over to. De har altså også hatt rett i dette med telefonen. Tidligere husket jeg det ikke så nøie. Men nu husker jeg det meget godt. Kan De tilgi mig?

– Så husker De vel også hvem det var som telefonerte.

Viviana overhørte spørsmålet og hvisket drømmende:

– Klokken to ... Og da var det allerede skjedd . . .

Plutselig blev hun opmerksom på Kjeldsen igjen og sa:

– Hvem det var som telefonerte? Det var naturligvis morderen.

Kjeldsen nikket hemmelig beroligende mot de andre tilstedeværende, som om han vilde varsle dem om, at han gikk med på «spøken». Han spurte:

– Og det var til Dem han telefonerte, fru Viviana?

– Ja, det var til mig. Han sa, at nu var det skjedd. Nu vilde han komme, da han trengte til [168]trøst og hjelp. Vent på mig, sa han i telefonen. Jeg må ikke være alene i denne forferdelige natt!

– Og så kom han?

– Ja, så kom han kjørende i sin lille bil.

(Kjeldsen og Krefting vekslet blikk.)

– Men han var ikke ulykkelig, da han kom, fortsatte Viviana, ikke ulykkelig, således som jeg hadde ønsket det. Jeg elsker ulykkelige mennesker. Der er noget rasende interessant over den dype ulykke, den hendervidende fortvilelse over det uoprettelige, hylene foran selvmordets avgrunn. Da er det man endelig lærer menneskets oprinnelighet å kjenne. Og da er det man kan blande sin egen personlighet i selve livets deilige feber. Jeg taler ikke i ekstase nu. Jeg taler så naturlig, så naturlig, det er ikke alle kvinner som kan søke trøst i religiøst svermeri . . .

Kjeldsen så igjen bort på sin kollega. Krefting stod der og lyttet ganske rolig og tilsynelatende uberørt, kanskje fløi et svakt smil over hans leber - og Kjeldsen kunde formelig lese den tanke som lå bak smilet: Himalayabetvingerske . . . Kanalsvømmerske . . . Storhertuginne av Speilsalen . . .

– Hvorledes var han da, morderen, når han ikke var ulykkelig, spurte Kjeldsen.

– Han var trett, svarte hun, trett og sørgmodig. Det er forferdelig, sa han til mig, hvilket arbeide den ubarmhjertige skjebne kan legge på ens skuldre.

– Fortalte han Dem så, om hvad der var skjedd? (Kjeldsen undgikk omhyggelig å nevne mordet.)

– Hun rystet på hodet:

[169]– Nei, hvorfor skulde han vel det? Jeg visste det jo! Kanskje vilde han selv dø, sa han, der var formegen ulykke i verden.

– De hadde kanskje planlagt det hele sammen med ham på forhånd?

– Nei. Hvorfor? Jeg forstod jo alt.

Viviana talte nu eftertenksomt, drømmende. Der var i det hele tatt noget søvngjengeraktig over henne. Hammel vilde igjen avbryte den ubehagelig scene, men Krefting førte ham blidt til side. Kjeldsen hadde satt sig hen til bordet like overfor Viviana. Hans tone var fortrolig og tillitvekkende, rolig. Men advokat Udvej var bestyrtet – og hans skjelvende hender måtte gang på gang ty til whiskyflasken. Han vendte sig til den ene efter den annen med sine avbrytelser. Først høitidelig bedrøvet: Mine herrer, hvilken ulykkelig fantasi! Så forskrekket over sin egen stilling i tragedien: Jeg håper da ikke at nogen mistenker mig for . . . gubbevaremigvel . . . (og her la han hånden på diplomatfrakkens silkeopslag). Så elegisk, medynksfull: Stakkars, *stakkars!* kvinne. Så intimt belærende: Det er

nervene! Det er nervene, mine herrer, som ikke holder lenger. Og derpå betuttet over at man ikke tok hensyn til ham, men lot Viviana gå videre i sin bekjennelse: Jeg må vel for fan kjenne min egen kone! Her lot han whiskyglasset et øieblikk stå for å kunne vri sine hender.

Imens hadde Kjeldsen fortsatt sitt forhør:

– Hadde De talt med ham tidligere på kvelden, før han gikk til denne gjerning?

– Ja, naturligvis.

[170]– Og hvorledes var han?

– Å, han er sterk, sa hun, dirrende av overbevisning. Han er et sterkt menneske. Folk tror han er svak og undfallende, men det er bare det ytre skinn. (Advokat Udvej hadde igjen inntatt sin stive stilling i diplomatfrakken, med hendene på ryggen). Han er spiller. Ingen vet om det. Men han er en stor spiller. Han elsker å spille høit, fordi der er søt lyst både i spenning og tap. Så sa han til mig, før han gikk: Nu går jeg for å spille et spill som er få mennesker forunt å spille. Jeg må ha denne spenning inatt. Det sa han. Og så gikk han. Men han var ganske rolig. Han var blid.

– De har ennu ikke sagt hans navn, sa Kjeldsen, hvem var det?

Viviana så på ham med store tåreblendede øine og svarte:

– Arrester mig. Før mig i fengsel.

– Vet De hvad fengsel egentlig er? spurte han.

– Å, nei.

– Kolde cellevegger. En hard brisk. Ingen komfort. Et toalettspann. Ensomhet, forferdelig ensomhet. Og så kommer forhørene. Den overfylte rettssal. Alle de nysgjerrige ondskapsfulle øinene . . .

(Jeg holder det ikke ut, sa advokat Udvej og tok en ny pjolter.)

Hvad Viviana angikk derimot, lot det til at hun blev rystende beveget over Kjeldsens beskrivelse.

– Jaja, utbrøt hun ivrig, jeg vet det alt sammen. Men jeg vil ingenting si mer. Jeg har allerede sagt for meget. Herefter skal jeg være taus. Intet skal [171]komme utenfor de kolde cellevegger. Og når jeg kommer for skranken, skal jeg bare ryste på hodet. Jeg skal være helt taus. Og helt sortklædt.

Plutselig strakte hun armerte mot Udvej:

– Hannibal, vi er fortapt!

Her blev den dramatiske scene avbrutt ved at dørklokken igjen kimte. Hammel gikk og lukket op og vendte tilbake sammen med dr. Ebner og hans hustru.

– Undskyld, sa dr. Ebner, at jeg kommer litt sent, men pliktene har som sedvanlig opholdt mig.

Kjeldsen reiste sig og gikk dr. Ebner imøte. Halv høit spurte han:

– Hvem er det som har kalt Dem hit?

– Men kjære, svarte dr. Ebner forundret, det er jo Dem som har kalt mig.

– Det er det *ikke*, sa Kjeldsen, men det er godt at De kom allikevel. For her trenges en læge.

Derpå vendte Kjeldsen sig mot advokaten og spurte:

– Ønsker De å gå hjem, Udvej? Værsågod.

KAPITEL XXV. LISELOTTE

Men advokat Udvej vilde vente. Han stillet sig i en uforlignelig positur av mannen som ikke vilde forlate sin post.

– Jeg er ikke den mann som går sin vei, når andre er i fare, sa han, jeg blir, inntil denne ulykkelige misforståelse er opklart.

Dr. Ebners hustru blev stående et øieblikk for å overskue situasjonen. Hun så politimennene, den stive Udvej og Viviana oppløst i bevegelse – og hun kunde regne sig til hvad der var foregått.

Hun ilte hen til Viviana, satte sig ved hennes side og tok henne beroligende inn til sig.

På sitt underlige sprog, sa hun:

– Stakkels barn, hur har de varit unverschämte mot dig!

– Vi er fortapt, sa Viviana og hulket – en underlig tørr hulken inne i Liselottes pelskrave. Liselotte kastet rasende blikke på de tilstedeværende politimenn.

Banditter! utbrøt hun

Og straks efter mot sin mann:

– At du kan omgås slike banditter? Som mishandlar et stakkels oskyldigt fruntimmer.

[173]Dr. Ebner søkte å berolige henne:

– Kjære Liselotte, sa han, jeg er blitt overbevist om, at Viviana slett ikke er blitt mishandlet. Din karakteristikk er fullstendig feilaktig. Jeg kjenner mine kolleger. Hensynsfulle . . . korrekte . . .

Men Kjeldsen selv avbrøt ham.

La det være, sa han, og rystet overbærende på hodet, la damene tale fritt ut, så kommer de straks til ro. Der er noget annet som interesserer mig sterkere i øieblikket. De påstår, dr. Ebner, at det er mig som har kalt Dem hit. Det er ikke tilfelle.

– Nå, så kommer jeg altså ukallet, sa dr. Ebner smilende, kanskje endog uvelkommen.

– Slett ikke.

– I allfall lå der beskjed til mig på opdagelsesavdelingen for et kvarter siden, at jeg skulde treffe Dem her ute i Kjeldsens villa så hurtig som mulig.

– Og denne beskjed skulde være fra mig?

– Det blev sagt mig direkte, at den var fra Dem.

– Jeg har ikke gitt nogen slik beskjed.

– Så må der jo foreligge en eller annen misforståelse.

– Nei, svarte Kjeldsen, jeg tror det er et trekk i spillet. Det er gjort med en viss hensikt. Vi har fått en spiller til.

– Hvad tror De om Viviana? spurte dr. Ebner, hun har naturligvis hatt et av sine innfall igjen. Hun har åndelig sett villet bestige Himalaya. Hun har et ulykkelig temperament.

– Hun har tilstått, sa Kjeldsen.

– Hvad har hun tilstått?

[174]– Meddelaktighet i mordet –

– Naturligvis, mindre kunde ikke gjøre det. Mordet er jo blitt dagens sensasjon. Hvorledes liker De Vivianas fantasi?

– I dette tilfelle utvikler den sig merkelig, svarte Kjeldsen. Jeg har jo samlet

adskillige kjensgjerninger om forbrytelsen, aldeles ufravikelige kjensgjerninger. Vivianas fantasier, som De behager å kalle det, beveger sig omkring disse kjensgjerninger som en tåket, svevende drøm omkring virkeligheten. Hennes fantasier forlater egentlig ikke på et eneste punkt kjensgjerningenes område. Og hvad betyr det? Det bekrefter, hvad jeg alltid har sagt: Hun må på en eller annen måte vite noget. Hun *må* på en eller annen måte være medskyldig. De må kunne fortelle mig, dr. Ebner, De som er psykiatriker, kan man være medviter uten å vite det?

– Vi er her inne på de finere sjelelige undersøkelser, sa dr. Ebner, den side av kriminalistikken, som De alltid har sett skjevt til. Medviter uten å vite det? Paradokset dekker over visse fenomener, som godt kan forekomme. For eksempel, når Viviana sitter her overnervøs og fantaserer over Deres kjensgjerninger, så kan det godt være, at det er Dem som hele tiden leder disse fantasier. De tenker på Deres kjensgjerninger og ad tankeoverføringens vei tvinges Viviana hele tiden til å arbeide i sine fantasier med disse kjensgjerninger. Derved fremkommer det drømmeaktige, svevende i hennes uttalelser ... Nå. Jeg ser på Dem, at De ikke legger megen vekt på dette. Som sedvanlig. Men det er kan hende ad den vei, ad [175]den hemmelige sjeleforsknings vei, at denne forbrytelse skal bli opklart.

– Og allikevel foretrekker jeg kjensgjerningene, svarte Kjeldsen. Jeg har ikveld fått en ny å arbeide med. Nu vet jeg hvorfra entrénøklen er kommet, entrénøklen som morderen og hans offer har låst sig inn med.

– Vet De det, sa dr. Ebner.

– Den er kommet fra Vivianas leilighet. Hammel har gitt den til Viviana, før sin avreise til Berlin. – Kanskje lenge før, sa dr. Ebner og smilte på en besynderlig måte. Dette burde jo være en interessant opplysning for mig å få vite. Forstår De så meget av livet, Krefting, – av livet utenfor politiets spekulasjoner?

– Så har jeg kanskje såret Dem?

Men dr. Ebner vinket av: Bevares...

Liselotte var ennå ikke ferdig med å trøste Viviana. Nu og da kastet hun en forbitret uttalelse mot den politimann som stod henne nærmest, nemlig Krefting – det var likesom utskjelling av en uskikkelig gutt, som hadde gjort en liten pike fortred. Krefting så pussig ut, han bukket fornøyd hver gang som om de harde

ord virkelig fornøide ham.

Da Kjeldsen blev opmerksom på stillingen, sa han til dr. Ebner:

– Det ser ikke ut til at damene kommer til ro på en stund ennu. Og jeg mener at Viviana ikke bør forlate huset, før der er opprettet en slags likevekt. De blir her, ikke sant, dr. Ebner? Jeg foretrekker å gå ut og tale med Axel Axelson imens. Han [176]er sikkert i kjøkkenet. Det er chaufføren, som De husker!

Kjeldsen gikk ut i kjøkkenet – og der fant han ganske riktig Axel Axelson ventende. Han satt ved kjøkkenbenken, hvor han hadde spist smørbrød og drukket pilsner.

Fru Halvorsen var der også. Og søsteren. Halvorsen gikk og stelte med en kaffekjele, men søsteren satt bare og ventet, høi, rett op og ned på stolen og med korslagte armer, alvorlig, som om hun satt og ventet på audiens i et ministerværelse.

Kjeldsen gav sig i snakk med Axelson. Og han lot sig med glede servere en kopp kaffe av Halvorsen, da han visste at enesamtaler under slike forhold går bedre.

De kom inn på hendelsene lørdag ettermiddag. Både Halvorsen og Axelson var villig til å avlegge ed på, at entrédøren var blitt låst omhyggelig, da de forlot huset. Axelson hadde ikke vært her ute siden, da han hadde fullt op med arbeide annensteds, Axelson var jo ikke fast ansatt hos Hammel, men kom på tilsigelse, når Hammel hadde bruk for ham.

Det var især en ting som interesserte Kjeldsen og som han stadig kom tilbake til: Det var flere som visste, at Hammel var bortreist, men det var meget få som visste at huset stod helt tomt, da Halvorsen var i besøk hos sin søster på Seter.

Damene Halvorsen hadde ikke nogen nevneverdig bekjentskapskrets. Det kunde jo tenkes at Isidora hadde sagt til sitt tjenestetyende, at hennes søster hadde forlatt villaen mennesketom, men hun kunde [177]ikke tenke sig at piken kunde forbinde noget som helst med det. Ikke engang erindre det.

Axelson redegjorde for hvad han hadde foretatt sig lørdag, således som han allerede tidligere hadde forklart for opdagelsesbetjenten. Det var ikke noget særlig: En chauffør i arbeide hist og her, litt repasjoner på biler, nogen turer omkring i byen, en tur til Holmenkollen og tilbake igjen og så i seng ved midnatt.

Kjeldsen satt og tenkte efter hele hans rute. Ikke på noget punkt kunde han

oplete nogen tilknytning til den tragiske begivenhet. Her møttes han igjen som på så mange hold i denne sak av taushet, av død stillhet. Men dog var der noget som sa ham, at inne i denne døde stillhet levet der allikevel en stemme som kunde fortelle ham noget.

Han blev gående og drive omkring i kjøkkenet litt, åndsfraværende stirrende på de lange rader av kobber- og messingkar, som var ophengt på veggene.

Han la merke til, at Axel Axelson gikk hen til kjøkkenvinduet som vendte ut mot haven, skjøv gardinet til side og stirret ut.

– Er det noget? spurte Kjeldsen.

– Jeg synes jeg hørte trin i sneen, svarte Axelson.

Han gikk tilbake fra vinduet:

– Nei, det var ingenting.

– Hvad skulde vel folk gjøre inne i den tilsnedde haven på denne tid av døgnet, tilla han.

– For en stund siden satt De og lyttet efter noget, sa Kjeldsen, der hersker en underlig nervøs stemning her ikveld. Overalt i huset.

[178]– Her skjer mange ting i dette huset, bemerket fru Halvorsen.

– Ja, det skal være visst! utbrøt søsteren, fremdeles uforklarlig fornærmet.

– Hvad var det De lyttet efter forresten? spurte Kjeldsen.

– Nå, svarte Axel Axelson, det var ikke noget annet, enn at jeg syntes jeg hørte en bil stanse oppe på veien. Vi bilfolk kan jo ikke la være å lytte efter slikt.

I det samme hørtes inne fra salongen et høit skjærende skrik og larmen av mange stemmer. En av stemmene ropte Kjeldsens navn hele tiden: Kjeldsen! Kjeldsen!

For å komme fra kjøkkenet til salongen måtte han gjennom den store mørke spisesalen.

KAPITEL XXVI. DEN DØDE PÅ VERANDAEN

[179]Kjeldsen tumlet frem gjennom den mørke spisestue og veket et par stoler underveis. Chaufføren Axel Axelson var like efter ham.

Nu var det ikke så lett for ham straks å finne frem til den lukkede dør i

mørket, han var jo ukjent med leiligheten, så det varte kanskje et minutt eller mer, før han nådde dørvrieren og fikk revet døren op.

I de første øieblikk blev han litt blendet av lyset inne i salongen, men han kunde dog hurtig orientere sig.

Værelset var i den frykteligste forvirring, for der hadde hendt noget helt uventet og uforklarlig, som hadde slått de tilstedeværende med skrekk.

Men det var ikke mer enn et lite sekund at Kjeldsen kunde beskjeftige sig med menneskenes adferd. For også hans oppmerksomhet blev tiltrukket av det som hadde skapt forvirringen.

Det var noget ute på verandaen.

Det var et menneske som gjennom den lukkede glassdør søkte å trenge inn i værelset.

Og dette menneske var den myrdede. Eller så likt ham som det var mulig å være. Endog blodet ved tinningen var der.

[180] Senere, da hele denne besynderlige hendelse var spilt til ende og Kjeldsen hadde fått tid til å gjenkalle scenen i erindringen, kunde han fastslå situasjonen ved sin tilsynekomst i værelset sånn:

Viviana var blitt sittende, merkelig nok. Hun satt og stirret på den fremmede utenfor vinduet med fullstendig åpne og uvidende øine, likesom om hun skulde være våknet av en drøm og ikke vite hvor hun befant sig.

Liselotte hadde fart tilbake mot veggen og i farten veltet en stol. Det var hun som hadde skreket. Nu stod hun og trykket sig mot veggen med utstrakte hender, likesom hun søkte å komme ennu lenger bort fra det uhyggelige syn.

Udvej klorte sig krampaktig fast til nærmeste stolrygg med sine hender. Et glass lå knust ved hans føtter. Men hans øine, som nu var så utstående av forundring, at de syntes helt melkehvite, oppfattet tydeligvis ikke hvad det hele dreide sig om, om folk var blitt gale eller om han hadde fått et beklagelig anfall. I forvirringen fulgte han sitt medfødte ridderlige instinkt og søkte å berolige Liselotte med nogen uforståelige talemåter. Således blev det ham alene som, sin uhyre drukkenskap til tross, kom til å bevare en slags åndsnærværelse.

Hammel var også røket op fra sin plass, og styrtet hen til spisestudøren. Det var han som ropte: Kjeldsen, Kjeldsen! Han ropte det ennu, da Kjeldsen stod inne

i værelset.

Dr. Ebner syntes i det ydre minst berørt av hendelsen. Han strøk sig flere ganger med hånden over [181]pannen og rystet hodet som for å få vekk et ondt syn. Han var blitt blek. Og så hadde han et smil om munnen, et smil som Kjeldsen lenge etter husket. Et tvilende og dog nysgjerrig smil, som de vantro presterer, når fakiren gjør sine kunster.

Endelig var det Krefting. Han stod henne ved verandadøren og rev og slet i låsen for å få den op. Men nøklen var naturligvis satt fast i låsen med en slik stålhempe, som det skulde både hammer og tang til å få løs.

Det er gitt, at Kjeldsen ikke gav sig *tid* til alle disse iakttagelser. Han hadde dem i sin bevissthet i en impresjon, og da han senere skulde rekonstruere bildet falt det ham ikke vanskelig å sette alt på plass. Straks da Kjeldsen ved sin inntreden i værelset fikk se den fremmede utenfor ruten, ropte han til chaufføren Axelson, som hadde fulgt med ham:

– Løp ut i haven og grip ham der!

For å forklare hvad der videre hendte, er det nødvendig å vite noget om verandaen. Det var en stor, overbygget glassveranda med tretrapp ned til gressplenene. Fra salongen førte en dør med vindusruter ut til verandaen, døren var naturligvis stengt nu om vinteren. Dessuten var der til høire et vindu, også ut til verandaen. Nu var der naturligvis inne i salongen portiérer både til verandadøren og vinduet. Men i forvirringen efter Hammels hjemkomst hadde man glemt å trekke disse portiérer for, så vinduene dekkes kun delvis av almindelige skrågardiner.

Mellem skrågardinene stod mørket aldeles beksvart utenfor.

[182]Efter hvad Kjeldsen fikk høre siden, var følgende hendt:

Det var Liselotte som hadde skreket først. Fordi hun hadde først sett den fremmede på verandaen, den fremmedes ansikt i vinduet til høire. Mot mørket hadde ansiktet naturligvis skinnet selsomt og skrekkinngydende. Det hadde virket forferdelig på de tilstedeværende, også fordi stemningen på forhånd var så opagitert.

Det så ut som om den fremmede vilde inn gjennom selve glassruten. Krefting som jo fra sin stadige fotografering var vant til å studere ansiktsuttrykk, fortalte, at der var noget forunderlig rådløst over dette ansikt. Det var som om det var

trukket ut av mørket og inn mot lyset i vinduet. De stirrende øine og stive trekk røbet forundring over at mennesket ikke kunde komme inn gjennom ruten, hvis man kan tenke sig til en slik følelse. Vesenet der ute søkte også å finne vei gjennom ruten med hendene, hvite famlende hender, – hvilket naturligvis forøket uhyggen og fikk Liselotte til å skrike sterkere. Men nettop disse famlende hender gjorde hele fenomenet der ute umenneskelig. Til et vesen som søkte å trenge frem utom all menneskelig fornuft og logikk. Et vesen fra det dype mørke, som blev forvirret i lyset.

Og ennu mer besynderlig blev optrinnet, da mannen der ute skiftet plass og gikk over til vinduet i verandadøren, eller rettere sagt *gled* over, for sånn måtte det jo ta sig ut mot det stummende mørke. Her begynte han den samme famlen for å trenge [183]inn gjennom ruten. Men plutselig var det likesom han blev opmerksom på de levende vesener innenfor. Hans ansikt blev nysgjerrig levende, likesom på dyr i menasjerier, som ser andre dyr passere utenfor deres bur.

Nu var det Kjeldsen kom til for å hjelpe Krefthing med å åpne døren. Kjeldsen blev stående et sekund og se på skikkelsen der utenfor. Det var en forbausende likhet. Det var simpelthen likhet med den *døde* -de samme dødens stive trekk, som hos mannen som blev funnet på divanen. Påklædningen var også den samme: Den lille selvbinder i snippen . . . Og så frakken, den var slått tilbake, så silkeforet syntes.

Plutselig vek den fremmede tilbake mot mørket og opsluktes helt av det. Han forsvant utover verandatrappen.

Kjeldsen kunde høre hans løpende fottrin.

Det tok ikke Kjeldsen mange sekundene å komme sig gjennom værelsene og entreen og ut på gårdsplassen.

Herfra måtte han rundt gårdsfløien for å nå havegjerdet. Han svingte sig over.

Det var temmelig mørkt og han hadde ingen lommelykt. Sneen lå temmelig dyp her inne og han snublet et par ganger i begravne busker. Endelig kom han frem til verandaen. Axel Axelson stod her allerede. Men den mystiske fremmede var forsvunnet.

Samtidig var det lykkes Krefthing innenfra å få døren op. Hammel bar en elektrisk lampe ut på verandaen.

[184] Fra veien som i en krumning dreide forbi haven, hørte man en automobil som med stor fart suste vekk.

Det var umulig å se noget der borte. Skogen stod tett over veien som en uigjennemtregelig palisade, og med en takket svart silhouett høit op i himmelen.

– Der fløi han sin vei, sa Kjeldsen, han blev stående uanfektet og lytte efter motorens surren, som litt efter litt blev borte innover mot byen.

Axelson var på sprang for muligens å kunne innhente den flyktende, men Kjeldsen stanset ham.

– Det nytter allikevel ikke, sa han, han er allerede oppe på hovedveien og har blandet sig med de andre bilene.

– Det var den samme bilen, som jeg hørte stanse utenfor, da vi satt inne i kjøkkenet, sa han.

– Kan De virkelig sånn høre forskjell på bilene.

– Åja, vi bilfolk kjenner lusa på gangen.

– Så kan De muligens også fortelle mig, hvad slags bil det var?

– Ikke akkurat merket, men – Jeg er nu sikker på, at det var en toseter iallfall.

Hammel lyste med lykten utover trappetrinene og haven. Der var flere fotspor å se i sneen – efter Axelson, efter Kjeldsen – og den fremmede. Disse spor viste lange sprang efter en mann i vill flukt. Sporene tapte sig i havens mørke. Langt der borte på den annen side hadde han altså hatt bilen stående.

Dr. Ebner var nu også kommet ut på verandaen.

[185] – En fortreffelig forestilling, doktor, finner De ikke? Jeg la merke til at De en stund var ganske beveget der inne.

– Men De så ikke begynnelsen av komedien, svarte dr. Ebner, som nu hadde tiltvunget sig ro, - denne plutselige tilsynekomst av det likhvite ansikt i vinduet. Og så denne famlen md hendene. En forunderlig maske ... Så De blodet?

– Ja, jeg så blodet.

Hvis jeg ikke selv hadde vært til stede ved obduksjonen... Hvem fan kan det ha vært?

– En gal, en søvngjenger eller en glimrende skuespiller, svarte Kjeldsen. Og

som skuespiller har han villet ha tallrikt publikum. Det er sannsynligvis ham, som har tilkalt Dem og Deres frue i telefonen.

Kjeldsen vendte dr. Ebners oppmerksomhet mot den oplyste stue der inne.

– Er det ikke likesom vi fra den mørke teatersalen ser innover en scene, sa han, klimaks er nådd. Det er like mot teppets fall. Se på de to damer der inne og Udvej. En fullkommen dramatisk situasjon. Udvej har nu spilt komedie i hele dag. Kjære dr. Ebner, skal vi ikke fullkommengjøre inntrykket av en teaterforestilling og gjøre mellomakt. Forfriskninger serveres.

– De tar det spøkefullt, sa Ebner.

– Jeg liker ikke teater, svarte Kjeldsen, og det er kanskje hemmeligheten.

KAPITEL XXVII. KLOKKEN 12

[186] Fru dr. Ebner, som i de første øieblikk, da skikkelsen viste sig mot ruten, hadde skreket op som verst og vist den ytterste forskrekkelse, – hun hadde nu fått tid til å betenke sig og hadde allerede en teori ferdig.

– En galning, sa hun. Men nu kan vel den dumme politen her få mysteriet løst. Spør på galehusene i nærheten. Der må vel finnes galehus her som i alle civileserade land. Nogen må være rømt. Hvis dødsfallet ikke kan forklares med selvmord, så må det være et sinnssykedrama. Det er jo noget så typisk sinnssykt over alt detta, detta uforklarliga, detta odefinierbara . . . Si mig ellers en grunn for dette mord . . . Nei, den figuren på rutan, det er morderen som vi har havt besøk av ikveld.

Kjeldsen hadde smilende hørt på den oprørte dames utlegninger om polisens dumhet, nu spurte han:

– Hvorfor skulde det nettop være morderen vi har sett?

Liselotte for heftig ut:

Førstår Ni da inte, at menneskelige instinkter også hos galninger bevarer sin effekt? Og vet Ni inte at et av forbrytelsens urinstinkter bevirker at

[187]forbryteren alltid, før eller senere, vender tilbake til gjerningsstedet. Det er den gale morderen som er kommet tilbake. Grip ham, herr polis!

Kjeldsen svarte vennlig:

De tar feil. Det er jo ikke morderen som har vært her. Det er den drepte.

– Usch, for en jevla smørja, bemerket fruene vredt og vendte sig i sin forvirring atter trøstende mot Viviana: Stakkels barn, hvordan har du det?

– Fru Viviana har det tydeligvis best av alle, sa Kjeldsen, hun var ikke det minste forskrekket over visjonen.

– Nei, svarte Viviana forundret, det var jo bare en mann som gikk feil. Men hvorfor er han ikke senere kommet tilbake kjøkkenveien.

Kjeldsen tenkte: Viviana kjente ham ikke.

Høit sa han:

– Men De, fru dr. Ebner, De kjente ham.

– Jeg har sett ham på klinikken.

– Hvorfor skrek De, da De så ham? Fordi De kjente den *døde* igjen!

Liselotte vendte sig mot sin mann, doktoren, som om hun vilde anrope ham om beskyttelse og dr. Ebner bemerket litt irritert.

– Herr Kjeldsen synes med vold og makt å vilde ha min kone til å tro, at døde kan gå igjen.

– De innrømmer selv, doktor, at det var en besynderlig likhet.

– Høist besynderlig likhet, ja.

Doktoren syntes ivrig etter å støtte sin frue og forsøkte en forklaring:

[188]– Mon vi ikke her allikevel står overfor et sjelelig fenomen. Vi er alle så optatt av billedet av den døde, at vi ubevisst overfører det på en skikkelse som så uventet og fryktelig dukker frem fra mørket. Kanskje så han ikke helt sånn ut, som vi i vår nervøse fantasi tegnet ham. Jeg tenker nu særlig på damene.

– En slags selvhypnose altså, sa Kjeldsen. Han tilføyde tvilende: Mener De om Dem selv, at De har så lett for å henfalle i transe. Jeg for min del har ikke så lett for det.

Doktoren forstod, at hans videnskapelige forklaring vaklet. Derfor svarte han også straks:

– Opriktig talt, heller ikke jeg.

Kanskje forstod dr. Ebner nu, at hans beundrede frues djervhet var ille anbragt i situasjonen. Han så på Kjeldsen med en slags skyhet i blikket, en holdning som var ulik den ellers så selvsikre kriminallæge:

– . . .men hvorledes vil De da forklare dette, fortsatte han. Jeg begynner å tenke over min hustrus hypotese, at det kan være en gal mann -

Også Kjeldsen optok tanken og fortsatte den således:

– En gal mann kanskje, som har lest om mordet i avisene og sett fotografiene av den drepte. I kveldsutgaven står sikkert også fotografiene. Det gåtefulle mord har gjort et så voldsomt inntrykk på hans defekte hjerne, at han er blitt rammet av den innbilning at han er den myrdede. Det er et riktig sinnssykt trekk, at han da maskerer sig som den drepte (med støtte i fotografiene) og går så op i sin [189]rolle at han vil trenge inn i huset for å kunne ligge der på divanen som den myrdede. Det er en slags stormannsgalskap kanskje . . . han vil forestille å være den døde mann som alle mennesker taler om i øieblikket.

Dr. Ebner sa usikkert:

– Jeg mener, at dette kan være en forklaring, når man regner med sinnssykdom blir jo alt forklarlig.

– Men jeg tror ikke på denne forklaringen, sa Kjeldsen, det kan være et tankeeksperiment, men jeg tror ikke på det som virkelighet.

– Men hvad tusan vil da politen tro på? spurte Liselotte høirøstet, på ånder og gjengangere?

– Jeg tror på mannen som virkelighet, svarte Kjeldsen, det var en visitt med beregnet effekt. Et besøk fra «hinsidan», – er det ikke så De kaller det i Deres fortryllende sprog, fru dr. Ebner.

Kjeldsen så på sitt ur.

– Det er allerede blitt sent, sa han, og mitt sammentreff med Hammel har fått et annet forløp enn jeg tenkte. Såvidt jeg kan forstå er det ikke mulig ikveld å komme videre. Hvis vi da ikke vil sitte her ørkesløse og vente på nye overraskende besøk. Jeg foreslår at vi gjenoptar arbeide imorgen ved dagslys.

Alle så på Viviana. Hun var nu kommet mer til ro.

– Så er det Vivianas tilståelse, sa Kjeldsen, i sannhet en merkelig tilståelse . . .

– Bring mig i fengsel, hvasket Viviana.

– Akter De kanskje å flykte? spurte Kjeldsen.

[190]– Nei. Flykte ikke! Jeg er beredt til å ta ansvaret.

Kjeldsen gyste lett over de ubehagelig høitidelige ord, men svarte vennlig:

– Hvorfor så fengsel? Vi vil nemlig sette elskverdige og interessante damer i fengsel. De er sikkert istand til å fortelle oss meget mer, når vi bare behandler Dem pent.

– Jeg sier ikke mer! Ikke et ord. Pin mig, drep mig, men jeg sier ikke mer!

– Nå, så la vær, sa Kjeldsen, fremdeles meget vennlig, men De kan jo tenke på det til imorgen.

Han gav et tegn til dr. Ebner og denne opfattet vinket.

– Min frue følger Viviana hjem, sa han, – og du er nok så snild å bli hos Viviana i natt, Liselotte?

– Naturligvis, svarte Liselotte med begeistring, jeg forlater ikke min veninde. Hun trenger til støtte i denne kris.

Dr. Ebner og hans frue var kommet med en drosjebil som ventet ute på tunet. Det blev nu således arrangert, at Liselotte og Viviana skulde kjøre hjem med denne drosje. Dr. Ebner vilde ta sammen med Kjeldsen og Krefting inn til byen i politiets bil. Udvej bodde jo like i nærheten. Dessuten sa Hammel:

– Udvej kan ikke gå ennu. Vi har viktige ting å forhandle om.

– Jeg vet det, sa Kjeldsen, og idet han trykket Hammels hånd til avskjed, fortsatte han inntrengende og med en slags underforstått betydning: Forsøk å rede Udvej, Hammel.

[191]Hammel syntes konsternert over tiltalen.

– Udvej og jeg har forretninger å avtale, for klarte han.

– Uopsettelige forretninger, supplerte Udvej.

– Hvor lang er fristen? spurte Kjeldsen.

Udvej for sammen: Fristen? Hvad mener De?

Bli ikke krenket, svarte Kjeldsen, jeg taler ut fra erfaring. Jeg vet, at når det dreier sig om uopsettelige forretninger, så gjelder det gjerne en frist, en meget kort frist. Kan det greies innen klokken tolv imorgen formiddag? Kjære Hammel, se å få alt klart innen klokken tolv.

– Hvorfor? spurte Hammel.

Fordi at klokken tolv imorgen må jeg ha fatt i dere begge to. Se å få alt i orden innen den tid.

Jeg er virkelig ikke på det rene med, hvad De vet om Udvejs og mine

forretninger, svarte Hammel, men hvis det nu ikke skulde lykkes oss å bli ferdig til den tid, hvad så?

– Så er det ennu en viktig grunn til at jeg må tale med dere til den tid.

Han gav også Udvej hånden: Altså på gjensyn imorgen.

Hammel fulgte herrene ut (damene var gått i for veien), og da Udvej følte at han skulde være alene en stund blev han så bestyrret, at han påny måtte gripe fatt i et glass.

I entrédøren henvendte Hammel sig hviskende til Kjeldsen:

– De nevnte noget om, at vår samtale var forløpet anderledes enn De ventet. Jeg beklager avbrytelsene.

[192] Men skylden var ikke min. Jeg hadde foresatt mig å ha en uforstyrret samtale med Dem.

– Kjente *De* mannen på ruten? spurte Kjeldsen hviskende. (De to stod nu alene på trappen, da dr. Ebner var gått hen til drosjen for å ta farvel med damene.)

– Nei, svarte Hammel, heller ikke mannen på fotografiet.

Men *jeg* kjente ham, svarte Kjeldsen,

Hammel blev stående en stund i den åpne entrédør og se efter herrene som kjørte bort i politiets bil. Han forundret sig over Kjeldsens bemerkning, som jo ikke egentlig var noget svar.

KAPITEL XXVIII. SPILLEREN

[193] Dr. Ebner hadde imens passet på at damene kom vel på plass i bilen, og gitt chaufføren adressen, Vivianas adresse. Bilen kjørte og Viviana ropte noget ut gjennom det halvåpne vindu, som skulde være en avskjedshilsen til Kjeldsen. Hun ropte også noget annet, som gjorde dr. Ebner mer betenkelig.

Han gav uttrykk for denne uro, da herrene hadde tatt plass i politiets bil.

– Viviana er farlig eksaltert i kveld, sa han, nu ropte hun om champagne.

– Men det er jo utmerket, svarte Kjeldsen, så har hun jo fått sitt humør igjen.

– Hun er istand til å ruse inn i Speilsalen. Hun har stadig mange venner der.

– Ak, hvorfor skulde hun ikke more sig litt, stakkars menneske. Kanskje får

hun anledning nok til å gråte senere. Dessuten er jo Deres frue med. Jeg hadde inntrykk av at Deres frue skulde være barnepike iaften, dr. Ebner.

Dr. Ebner så\att taus en stund. Så sa han:

– De kjenner ikke min frue. Overfladisk kan hun kanskje virke støtende av vesen. Og så har hun sproget imot sig. Men hun er en overordentlig grei karakter. Og så har hun en vilje som få. Fremforalt [194]hater hun enhver borgerlighet. Hun er kunstnersjel. Nettop derfor kunde jeg tenke mig, at hun slett ikke vil sette sig videre imot det, hvis Viviana foreslår en glad aften for full offentlighet.

– Er De engstelig for det?

– Ja, når jeg tenker på Vivianas tilstand.

Dr. Ebner var virkelig bestyrtet ved tanken og tilføyde:

– Hvad hun kan komme til å si! Gud fader bevares!

– Men det er sikkert ikke nogen av hennes venner som legger videre merke til det. Nettop fordi de kjenner henne. De tror det er det sedvanlige Himalayaprat. Og dessuten er jo Deres frue med. Hun vil søke å avsvække Vivianas excentriske tilståelser.

– De sier dette så bestemt, som om De skulde ha overveid det nøie.

– Jeg har overveid det nøie.

Da bilen var kommet et stykke inn på Drammensveien, gav Kjeldsen stoppesignal til chaufføren.

Han sa til Krefthing:

– De kjører nok alene ned til politistasjonen. Jeg har fått lyst til å spasere en tur med dr. Ebner i det vidunderlige vær. Ikke sant, De går med, dr. Ebner?

– Jo gjerne, svarte dr. Ebner nølende og gikk ut av bilen. Han forstod at Kjeldsen måtte ha en særlig hensikt med manøveren.

De tok av til venstre, og mens de vandret langsomt fremover gaten, fortsatte Kjeldsen med å utbre sig over kveldens skjønnhet.

[195]– Dette stille, hvite vintervær, sa han. Dr. Ebner hørte på ham med ubehag. Skjønt det var en meget vakker kveld, usedvanlig klar for Oslo å være på denne tid av året, og med funklende stjernehimmel.

– Jeg tenker på Vivianas opptreden ute i Hammels villa, fortsatte Kjeldsen, nu og da fikk jeg en frysning, likesom av kulde ved å høre på henne.

– Noget forbannet hysterisk pjatt, innvendte kriminallægen, vi kjenner det fra sykestuene.

– Ja. Kanskje hysteri. Men ikke helt. Eftersom jeg hørte på henne var det likesom jeg merket virkeligheten bak hennes fantastiske ord. Det var noget som stod parallelt med fantasiene, likesom to fotografier som er fremkalt ovenpå hverandre. De kjenner vel også den slags fenomener fra Deres praksis, dr. Ebner, det er derfor jeg har villet tale med Dem litt i denne inspirerende klare og kjølige aften.

– Hvor skal vi hen egentlig? spurte dr. Ebner. Jeg ser vi er i Fredrik Stangs gate.

– Ja, vi er i Fredrik Stangs gate. Her i denne gaten bor William Whistler, sa Kjeldsen, med¹³ la oss gå langsommere. Det haster jo ikke.

Efter en pause bemerket dr. Ebner:

– Jeg hørte ikke alt hvad Viviana fortalte.

– Hun ønsket å bli arrestert som medskyldig i mordet.

Dr. Ebner vinket næsten vredt av:

– Ja, som å komme op på toppen av Himalaya og bli verdensberømt som kanalsvømmerske.

– Og dog talte hun på sitt vis sannhet. Viviana [196] har sent lørdag kveld hatt visse opplevelser i sin bolig som stillet alene for sig selv blir ganske betydningsløse, men som får en merkelig sammenheng med virkeligheten, når de forbindes med mordets forskjellige faser. Hun får besøk av en av sine venner, som, idet han går fra henne sier, at nu går han for å spille et stort spill,

– Tenk på Vivianas venner, avbrøt dr. Ebner uvillig, De kjenner dem ikke. Jeg kjenner mange av dem. Der er knapt en av dem, som ikke er ivrige spillere. Farlige pokerspillere i Norske Klubb og andre sirkler. Bemerkningen er falt således kanskje: Ikveld føler jeg at jeg har hell med mig, Viviana, idag vil jeg spille høit.

– Riktig! Men fordi hun i sitt eksalterte temperament blander bemerkningen sammen med sine fantasier om mordet får den en tragisk dybde. Samme natt, meget senere, kommer vennen tilbake og han sier da at han er meget trett. Han er ganske ute av sig og beklager de vanskeligheter, som en ubarmhjertig skjebne

kaster i veien for ham.

– Spilleren har tapt igjen, det er tydelig. Så søker han trøst. Der er mange slike dårlige tapere. De søker bestandig trøst. Især hos fruentimmer.

– Meget mulig. Men det forunderlige er, at i den tragiske tone Viviana forteller det, kan det godt passe inn i forbrytelsens forløp. I allfall i dens stemning. Egentlig er denne fantasi, som synes bragt oss helt fra uvirkelighetens verden, det eneste faktiske som leder oss i øieblikket. Spilleren har på et bestemt klokkeslett om natten telefonert til Viviana.

[197]– Rimelig nok. Formodentlig fra klubben: Er du hjemme, Viviana, kan jeg komme? Det er jo et kjent fenomen. Er det Viviana som har fortalt om denne telefonen.

– Nei. Hun husker det ikke, sier hun.

– Også rimelig. De skulde kjenne Vivianas telefon. Især etter Speilsalens lukning.

– Men nu vet vi tilfeldigvis, at der er telefonert til Viviana fra Hammels telefon om natten. Mordnatten.

– Etter mordet?

– Ja, etter mordet.

De to herrer hadde tilfeldigvis stanset ved hjørnet.

– Og hvad bedre er, sa Kjeldsen, vi har morderens fingeravtrykk.

– Hvorfra?

– De finnes på telefonens trykk-knapper.

– Så kan De jo bare undersøke i arkivet –

– . . .men de finnes ikke der, nei, fullførte Kjeldsen betenksomt.

Plutselig pekte han med spaserstokken nedover gaten.

– De må da innrømme, at en slik Oslogate kan være smukk. Så stille og fredelig og fornem. Og så det vekslende lys i vinduene. Disse forskjellige farver i gardiner og portieren. Det er merkelig å tenke sig, at innenfor disse hjemlig og lunt lysende vinduer kan virkelig oprørende forbrytelser foregå.

– Dr. Ebner så overrasket på sin kollega.

– Jeg begynner å tro, sa han, at De er gått helt over til den stemningsbevegede psykologi.

[198]– Ja. Og det har jeg lært av Dem. Jeg kommer ikke nogen vei uten, innrømte Kjeldsen. For å komme tilbake til spilleren som vi talte om isted. Hvis vi tenker oss, at spilleren ikke var spiller. Men at han simpelthen var morderen. Kan De da regne med den mulighet, at en mann går til en fryktelig forbrytelse på en så melodramatisk måte.

– Hvorfor ikke, svarte dr. Ebner.

– Det må i så tilfelle være en mann, hvis nerver ikke kan berøres synderlig ved å tilintetgjøre et annet menneskes liv. Og han kan dertil være en charlatanbetonet karakter, en dandy, – om De vil en decidert spiller, som også svermer for livets høieste og mest skjebnesvangre innsatser.

– Hvor finner vi denne mann? spurte dr. Ebner.

– Ja, hvor finner vi ham.

Lægen knappet frakken tettere omkring sig.

– De fryser, dr. Ebner?

– Ja, jeg fryser. Hvorfor går vi ikke videre? Hva står vi her og venter på?

Kjeldsen pekte igjen med spaserstokken:

– Ser De det dyprøde lys i det vinduet der nede?

Kriminallægen nikket.

– Dér bor William Whistler . . . Det er dog besynderlig, tilføyde Kjeldsen, hvordan en slik gate kan være folketom. Bare en og annen som hurtig renner hjem med frakkekraven opslått for kulden. Og dog er det ikke så sent enda. Nå, se der svinger en bil om hjørnet.

Bilen, en lukket bil, saktet farten.

Jeg vedder på, sa Kjeldsen hurtig, at den kommer [199]til å stanse utenfor huset med det røde gardin.

Og virkelig, bilen stanset her.

– Så er det allikevel noget De har ventet på, sa dr. Ebner.

Kjeldsen nikket.

– Og hvem har De ventet på?

– På Hammel og Udvej, svarte Kjeldsen, se der stiger Hammel ut.

KAPITEL XXIX. «GRANDKONSULEN»

[200]– Han går alene op, sa dr. Ebner. Udvej blir sittende og vente i automobilen. Men er De sikker på, at han er der?

– Jeg er sikker på at han er der. La oss nu se på lyset.

Der var kommet en bevegelse i det røde lys deroppe, som viste at nogen hadde kikket ut. Så blev ytterdøren åpnet, det var automatisk lås, som dirigertes fra leilighetene, – og Hammel smatt inn.

– Jeg kan se et lite vift av en glød inne i bilen, sa Kjeldsen, det er Udvejs cigar.

De hadde vel ventet etpar minutter, så gikk ytterdøren op igjen og to herrer kom ut. Det var Hammel og William Whistler. De steg inn i bilen.

Det røde lys brente fremdeles i vinduet.

Bilen svinget inn mot Drammensveien og forsvant.

Kjeldsen var nu med ett blitt livlig og foretagsom. Det lot ikke til, at aftenens skjønnhet interesserte ham lenger.

– Her skal være en holdeplass for biler i nærheten. Et minutt etter hadde de vognen, og da chaufføren spurte hvor han skulde kjøre hen, svarte Kjeldsen: Til Speilsalen.

[201]Og idet han vendte sig mot den forbausede læge, forklarte han:

– De har nemlig gitt mig en utmerket idé. De nevnte Speilsalen og det minner mig om at jeg endnu ikke har spist middag. Vi kan endnu få en bit mat der.

– Det kan vi også få andre steder, svarte doktoren.

– Men på andre steder risikerer vi å være uforstyrret. Og jeg vil nødige være uforstyrret akkurat i aften. Jeg ønsker å se mange mennesker omkring mig.

Dr. Ebner satt taus i bilen.

– Eller rettere sagt visse bestemte mennesker, forklarte Kjeldsen.

– Jeg forstår, svarte dr. Ebner bare.

Da de nærmet sig centrum var det likesom de fra en øde time nærmet sig den ennu levende daghelling. Teatrene var nettop sluttet og fra strøket predtes larmende biler utover byen. Karl Johan frembød det sedvanlige billede av et skinnende basseng av lys, som innfanget menneskestrømmene fra teatre, kinoer og kaféer og utstrålte dem igjen. Kanskje den merkeligste konsentrasjon som

nogen by kan opvise innenfor et område av nogen stenkast.

Speilsalen hadde en av sine store aftener, for det hadde vært premiere. De to herrer gikk inn fra Rosenkrantzgaten og måtte tilkalle hovmesteren for å få arrangert med et bord. Mens de stod ute i vestibylen og ventet på at det skulde bli gjort istand, gikk der et bud inn ad døren til det store kabinett - og Kjeldsen fikk anledning til å kaste et blikk derinn.

[202]Dr. Ebner opdaget hans interesse og sa straks:

– Naturligvis er Hammel derinne.

– Ja, og advokaten og William Whistler.

– Jeg finner det besynderlig, sa dr. Ebner, at våre venner under slike omstendigheter søker til offentlige lokaler.

– De glemmer William Whistlers tilstedeværelse. Det er sikkert ham som har ønsket å gå hit. De andres innvendinger har ikke hatt noget å bety.

– Mener De virkelig at en mann som Hammel lar sig befale noget av denne underlige skrue?

Kjeldsen trakk på skulderen.

– Det er William Whistler som befaler i aften iallfall, sa han. Hvis De med Deres uttrykk om ham mener, at han er en excentrisk herre, da har De rett. Men jeg tror, at hans excentricitet dekker over en viss forslagenhet. Dertil er han hardhjertet og uten skrupler. Han er affektert inntil det gyselige. Men han er også istand til å gjennomføre selv et meget farlig kup, hvis det bare tiltaler hans artistiske smak.

– De synes å kjenne ham godt. Hvor lenge har De kjent ham?

– Idag bare, svarte Kjeldsen.

Hovmesteren kom tilbake. Han hadde ordnet med et lite bord, meget tilbaketrukket. Hovmesteren gav hviskende dr. Ebner en beskjed og Kjeldsen kunde se, at beskjeden var av ubehagelig art. Dr. Ebner nikket til ham og sa:

– De er her!

Det var en slik stimmel i de store restaurantsaler, at ingen la merke til de to nye gjesters inntreden. En [203]festlig lys larm slo dem i møte, glade menneskestemmer og munter musikk. Der var stor trengsel av dansepar, som skulde frem og tilbake mellom sine border og dansegulvet Et par stanset dr.

Ebner i farten, damen gjorde et tegn inn mot den røde sal, men støien av stemmer og musikk og klirrende servering var så smellende sterk, at Ebner ikke kunde opfatte hvad hun sa. Men han forstod henne og nikket smilende som om han alt visste det. Derinne satt altså hans kone med Viviana. De hadde ikke villet gå inn i den ensomme leilighet. Kanskje var de også blitt opfanget av venner underveis.

Dr. Ebner kastet fra den åpne dør et blikk over salen. Jo, derhenne satt de begge to. Selskapet var meget stort, flere border var slått sammen og det så ut som om grandkonsul Bjerkebekk var blitt utvalgt til vert. Bjerkebekk var Ebners gode venn og svermet for Liselotte på grunn av hennes originale vesen. Selvfølgelig var hans rette tittel generalkonsul, men da han aldri var å se andre steder enn på Grand, blev titelen ganske naturlig forandret derefter, – hvilket iøvrig passet med hans egen uttale, når det var blitt sent og han med sin blide stemme begynte å sløife overflødige bokstaver.

Da de hadde plasert sig ved sitt lille bord, som stod diskret i ly av en palmedekorasjon og tjeneren kom for å motta ordrer, viste det sig, at Kjeldsen slett ikke var så hungrig allikevel. Han nøiet sig med en meget enkel rett. Men bestilte iallfall champagne.

Det lot til, at han for denne sene time hadde lagt tilside alle sine bekymringer og sitt besvær med den [204]gåtefulle mordsak. Som om han med hensikt ønsket å la problemene synke tilbake i underbevisstheten. Han så sig nysgjerrig omkring og følte sig selv i vrimlen og feststemningen. En slik vinterkveld i festlige lokaler kan også virke særlig charmerende og hyggelig i Oslo. Den er ikke større byen enn at de fleste kjenner hverandre og vet elskverdige og ondskapsfulle ting om hverandre, som gir anledning til belivede og interessante samtaler.

Og hvor denne varmen herinne var velgjørende, iallfall for dem som ikke danset. Den veldige flom av elektrisk lys varmet og de små bordlamper varmet alene ved sine lune farver. Men gjennom hele den lysskinnende tummel, var det dog en særegen indre glød i stemningen, som hevet den, – hvad skal man kalle det, vingloden eller vingleden. Der blev alltid på slike aftener i Speilsalen drukket dyrt og godt.

Dr. Ebner derimot, var ikke i videre humør. Han hadde tapt noget av sin sikkerhet og syntes å ergre sig over, at situasjonen var blitt så komplisert: Hans

to damer derinne i stort selskap, de tre herrer under ledelse av William Whistler i kabinettet i et eller annet gåtefullt anliggende. Og han selv her med sin kollega fra politiet, som sannelig lot til å være litt naivt interessert i selskapstummelen. Dr. Ebner tømte sitt champagneglass tilbunns og Kjeldsen nikket tilfreds.

– Meget riktig, sa han, når humøret nøler med å komme, skal man hjelpe det litt på vei. Er De nervøs på damenes vegne? Det behøver De ikke å være. Se der kommer Viviana forbi. Hun skal inn og danse. [205]Hun ser oss ikke. Men hvad er det for en deilig tykk mann hun har med sig.

– Det er Bjerkebekk. Grandkonsulen som man kaller ham.

– Å, javist. Nu husker jeg ham. Han glinset herlig.

Og grandkonsulen glinset virkelig, idet han tørte Viviana gjennom vrimlen, selve hans fedme glinset, og så var der ovenikjøpet smurt godt på med diamanter i skjortebrystet, hans runde ansikt bar tilskue et formelig salig uttrykk av sorgløs tilfredshet, en menneskevennlighet, en vertsfornemmelse utover alle grenser, når han konverserte sin dame var det med en smektende smak på tungen, som om han nevnte alle de berømte vinmerkene ett etter ett.

På tilbakeveien fra dansegulvet kom de tett forbi dr. Ebner og Kjeldsens bord og Viviana så dem. Man skulde tro at hun var blitt overrasket. Men nei. Hun var ikke mer forbauset over deres tilsynekomst enn om de hadde hørt til selve grandkonsulens selskap og kun satt sig avsides et øieblikk for å passiare. Kveldens oprivende hendelser syntes å være slettet ut av hennes bevissthet. Kanskje levet hun bare i en eller annen sensasjon, forskjellig hver gang, og glemte den ene for den annen, det er ofte, at overnervøse kvinner lever slik, i flyktige cocainstemninger, uten cocain.

– Her er storartet iaften! utbrøt hun, ved Gud jeg kunde ikke gå hjem. Ikke Liselotte heller. Vi kunde ikke glemme den gale mann på vinduet. Vi måtte få ham vekk fra våre tanker Og så traff [206]vi alle våre gode venner. Skal jeg fortelle Liselotte at De er her, dr. Ebner?

– Hun har sett mig, sa Ebner, jeg har nikked.

Dr. Ebner forestillet grandkonsulen for Kjeldsen. Grandkonsulen var ytterst forbindtlig og inviterte herskapet til sitt bord. Et glass champagne. Moet et Chandon, som grandkonsulen uttalte fullstendig uforståelig høit oppe i ganen, Moeésjangdo, likesom han hadde en varm bolle i munnen.

– Viviana er strålende i aften sa han – grandkonsulen skarret sterkt og kjælent på r'ene, – i sannhet strålende, perlende, som champagne, som Moeésjangdo'!

Viviana tok Kjeldsens arm. Hun var plutselig blitt alvorlig igjen og hadde fått dette søvngjengeraktige drømmeblink i øinene.

– Er De kommet for å hente mig? spurte hun hviskende. Midt under dansen. Hvor herlig!

KAPITEL XXX. DEN NIENDE

[207]Kjeldsen tok det spøkefullt.

– Det vilde da være synd på den vakre fest, sa han, og hvis jeg skulde føre Dem bort fra Deres selskap, vilde sikkert generalkonsulen bli meget forarget.

– Det vilde være et uutholdelig støt for oss alle, sa generalkonsulen, han hadde opfanget Kjeldsens bemerkning. De må ikke ta fru Viviana fra oss, herr politimann, da tar De fra oss selve kilden til livets herlige fest, det skummende, blendende, champagnen...

Viviana hengte sig fast i Kjeldsens arm. Det skremte uttrykk i hennes øine var ennu ikke veket.

Hun talte usammenhengende og fort som sedvanlig:

– Så må De danse med mig! Danser De? (Og uten å vente svar): For en stund siden danset jeg med Digre. Kjenner De Digre, ikke? Å, han er henrivende, umåtelig kontinental, Paris og London uavbrutt på en gang. Og han danser rasende uforlignelig altså. Vi danset Tango Schelletro, Skjelettangoen. Den kjenner De naturligvis. Den er selsom. Den rasler likesom. . Og så midt inne i dansen kom jeg til å tenke på den gale derute i Hammels villa. Den gale utenfor vinduet. Og da så jeg mig om i svermen av de dansende, [208]og så syntes jeg at jeg så ham sveve forbi midt inne blandt de dansende. Jeg kunde ikke riktig få tak i ham med øinene, han svømte liksom bort i alt glitteret. Men jeg kjente ham. Naturligvis var han ikke så forpjusket som der ute på verandaen. Men allikevel. Tenk, om han skulde være her!

– Hvorfor ikke, svarte Kjeldsen, for gale mennesker er jo alt mulig.

– Vil De danse «Brummel» med mig?

- Jeg kjenner ikke «Brummel». Og forøvrig danser jeg nødig.
- Det er den nye Charleston. Praktfull. Alle mennesker taler om den. Ikke sant, Tykke? tilføiet hun og dasket grandkonsulen på maven.
- Prrrraktfull, snerret grandkonsulen med mange bløte r'er, det er som å ha champagne i benene. Vi er nettop ved etterretten, mine herrer, – druer fra Cypem, og så en gammel Tokayer, tør jeg by Dem velkommen, en gammel Agramer Tokayer fra trre-og-trrredve!

Grandkonsulen formelig vrinsket i de mange r'er og smekket med tungen. Så rullet han av med Viviana. Forbausende vivace, tross sin tykkelse, det var likesom han ikke veiet noget videre, men holdtes oppe av selve vinens ånde.

Kjeldsen hadde hele tiden mens han stod og talte med Viviana hatt fornemmelsen av, at nogen fikserte dem skarpt inne fra menneskevrimlen. Hans blikk hadde etpar ganger streifet omkring, men det var ham ikke mulig å opdage hvem det var som stirret. Der var for mange øine i svermen, for mange lysende ansikter.

[209]Men nu, idet han igjen tok plass ved bordet, så han en herre som stod og betraktet ham ved inngangen til marmorhallen. Og Kjeldsen forstod straks at det var dette blikk han hadde følt i nakken. Det var William Whistler, som stod der – cigarettøkende, i smoking og med en monokkel i sort silkebånd klemt i øiet. Blikket svømte unaturlig stort inne i dette monokkelglass, og det var dette store og usedvanlige øie Kjeldsen hadde følt som en fysisk fornemmelse.

Willem Whistlers arroganse var i denne pose steget ytterligere. Kjeldsen så nøiere på ham og øieblikk betraktet de hinannen gjensidig uten å hilse på hverandre. Det forekom Kjeldsen, at den annens ansikt var blitt eldre, og han fant det besynderlig. Kanskje var det restaurantens lysgnitter, som frem bragte dette resultat. Whistlers hud var blitt ennu mere ufrisk enn ellers, mere murstensaktig grov, og der var kommet en skygge ved munnen, en skygge av alder og gremmelse. Kjeldsen fant at hans ansikt var mere fengslende slik, det var et ansikt man måtte legge merke til blandt tusen.

Dr. Ebner hadde straks opdaget hvem som var gjenstand for Kjeldsens opmerksom. Doktoren smilte og forsøkte sig med en spøkefull bemerkning:

- Og enda påstår man, at bonvivant'enes tid er forbi hertillands!
- Jeg bare tenker på, svarte Kjeldsen, at et slikt ansikt er lett gjenkjennelig.

– De tenker alltid identifikasjonsmessig, når De ser på folk.

[210]– Kanskje. Men et slikt ansikt som Whistlers måtte kunne bli gjenkjent av hele byen. Oslo er ikke større.

– Han sees ikke meget på offentlige steder.

– Nettop derfor. Et sjeldent ansikt huskes meget et ansikt som offentlig er utslitt av å være sett på. Et ansikt som det der vil huskes selv etter et flyktig glimt – for eksempel i en forbifarende bil.

– Så må han være forsiktig, hvis han vil ut og gå med dolk i måneskinnet.

– Men det er også noget annet som kommer frem nu i det blåhvite elektriske lys. Det er en skuespillers ansikt. Det er det som alment kalles guttaperkauttrykk. Men det er ikke det allikevel. Det treffer ikke. Over slike ansikter ligger likesom et skimmer av roller som er spilt, skygger av mange karakterer flyr over det. Det er en mann som er vant til å forstille sig han dér – og tilegne sig andre menneskers fysiognomier. Nu kommer han hit!

William Whistler nærmet sig langsomt. Det store stirrende øie i monokkelglasset og det uforstyrrelig alvorlige ansikt gjorde hans fremskriden gjennom den blendende larm næsten hypnotisk betonet. Han stanset bordet og uten å fortrekke en mine pekte han først på den ene og så på den annen, som for å telle dem, en, to. Hans eleganse var innsatt med den særlige form for slapphet som er så mondén, som er skapt av flyvning og automobilisme og negerkunst, lett kokainisert iøvrig og som når sitt høidepunkt når man lespende kan manifestere at man ikke har vanskelig for å telle til to.

[211]– Tillater De? spurte han, og da han ikke møtte nogen innsigelse, tok han plass ved bordet.

– Vi er her allesammen iaften, sa han.

Og idetsamme så han sig om i restauranten, hvorefter han lot monoklen falle i en grimase.

– Mener De hele selskapet med dette uttrykk? svarte Kjeldsen, da må jeg si, at vi må være flere hundre, men om vi er her allesammen. . .

– Det er ikke slik jeg mener det. Det er vi andre som er her allesammen.

– Kan De telle til så mange? spurte Kjeldsen. Inne i det store kabinettet sitter Udvej og Hammel. Det er to. Regner De Dem selv med, så blir det tre.

- Naturligvis regner jeg mig selv med. Så er det fru Viviana og fru Liselotte . . . og så er det . . . (han nevnte flere navn og regnet mumlende): det blir ialt ni.
- Jeg får det til bare åtte, sa Kjeldsen.
- Har De da regnet med kelneren derborte ved det grønne speilet?
- Ja.
- Godt, med ham blir det ni.
- Så kan De kanskje fortelle mig hvem den niende er?

William Whistler svarte ikke straks. Han lot tjeneren bringe Martel og champagne, som han blandet og drakk. Dr. Ebner betraktet ham med uvilje og gjorde et tegn, en hevelse med øienbrynene som sikkert skulde bety: Han er jo full.

William Whistler skålte ytterst formelt.

– Herr Kjeldsen, sa han, De skulde ikke være så [212]sikker på Deres egne tall. Tenk på hvad De har oplevd tidligere iaften. Hvad er det jeg har hørt for underlige historier inne i kabinettet om en gal eller kanskje en død, som viser sig på terrassen og forsøker å trenge inn gjennom et lukket vindu . . . Her iaften, i denne veldige støi, kan der også være tilstede et menneske, hvis nærvær De ikke aner.

- Det skulde da være den gale mann fra verandaen, sa Kjeldsen.
- Hvorfor ikke?
- Eller også morderen?

William Whistler løftet monoklen med det sorte band og satte den omhyggelig fast i øiet. Påny stirret han på Kjeldsen med sitt store runde blikk og svarte:

- Javel. Morderen er her.
- Danser han godt?

William Whistler nikket ivrig:

- Han danser ypperlig.

Så lenet Kjeldsen sig litt fremover mot ham og spurte inntrengende, men dog velvillig overbærende (og samtidig lo dr. Ebner):

- De har sikkert drukket meget iaften, herr William Whistler?

William Whistler senket hodet.

– Forferdelig, svarte han med grøtet stemme, jeg har drukket forferdelig
Så reiste han sig med nogen vanskelighet. Men han blev stående ved bordet, idet han støttet sig ved å holde om sitt glass.

– Mine herrer, begynte han...

[213]Dr. Ebner fór sammen i forskrekkelse: Vilde han virkelig holde en tale?

– Jeg beklager, at jeg må forlate selskapet, fort satte William Whistler. Jeg skal danse «Brummel». Men jeg vil bare si Dem, mine herrer, at situasjonen interesserer mig. På et gitt tidspunkt går vi alle inn i en dansebule . . Hvorfor? For å hvile våre tanker? . . For å være fra hverandre et øieblikk? Nei, for å iaktta hverandre! Hvad gjør den ene og hvad gjør den annen Vi kan ikke undvære hverandre lenger Vi henger fast i spindelveven som fluer Det er livets reperbane

Han gjentok med den fulles henrykkelse over et uttrykk:

– Det er livets reperbane.

Plutselig bøiet han sig over mot Kjeldsen og sa hviskende:

– De skulde bare vite hvem jeg mener med den niende.

KAPITEL XXXI. BRUMMEL

[214]Kjeldsen reiste sig hurtig op, tok William Whistler hyggelig under armen og gikk nogen skritt sammen med ham.

– Hvem er så den niende? spurte han.

– Fritzi, svarte William Whistler, har De glemt Fritzi Brehmer. Vi savner henne jo allesammen.

– Men hun kan umulig være kommet fra Berlin. Så må hun være kommet med det samme tog som Hammel.

– De regner ikke med vår moderne tid. Det er noget som heter luftekspressen.

Kjeldsen så mistroisk ut.

William Whistler hevet pekefingeren i været, som om han igjen vilde til å telle, men denne gang til én, og sa:

– De tror, at jeg har drukket for meget. De har rett. Jeg har drukket for meget. Det er av sorg. En mann som ser sine planer knuses, drikker for å trøste

sig. Og hvad er det som har knust mine planer? Den rene tilfeldighet, tror De? Et par gummisko, eller noget slikt? Nei, det er ikke det . . .

Her blev William Whistler skubbet så sterkt av [215]forbidrassende mennesker, at han var nærved å helle overende. Kjeldsen støttet ham og lyttet til hans underlige snakk opmerksomt og forbindtlig.

– Det er *skjebnen* som har knust mine planer, fortsatte William Whistler, skjebnen som ikke har stillet menneskelige fornemmelser mot mig, men en maskine, en ikke-følende maskine . . .

Og plutselig blev William Whisller fortrolig:

– De er klok og opmerksom, sa han, De står og tenker, hvad er det for noget vås jeg prater. Og allikevel vil De høre på mig i håp om, at de gjennom alt våset kan opfange en eller annen mening At jeg røber mig. Men jeg røber mig ikke.

– Det må være anstrengende å være så aktpågivende.

– Når man har drukket så meget, ja. Skal jeg hilse Fritzi fra Dem?

De har sittet inne i kabinettet sammen med Udvej og Hammel og så har De hørt hennes navn. Kanskje har Hammel skrytt litt av sine opplevelser i Berlin. Derinne har De også hørt om den gale på terrassen.

William Whistler løsnet sig fra ham. Og han nikket til ham, idet han gikk, og spurte igjen:

– Skal jeg hilse Fritzi?

Kjeldsen blev stående og se efter ham. William Whistler gikk langsomt fremover, idet han formelig bautet sig vei, med hendene i lommene og cigarettens dinglende i munnen. Der var ingen som festet sig ved om han var belastet eller ei, festen hadde utviklet sig til én summende hvirvel. Et karneval uten masker.

[216]Folk gikk på besøk til hverandre, stod i klynger mellom bordene, passierende, leende, munterheten blev båret oppe av et lyst smellende hastverk, som varslet at slutningen nærmet sig, gledens innspurt, den sprudlende munterhet behersket nu helt larmen, og dansemusikken nådde frem til de fjerneste border alene som en støtvis tråkling av lyd gjennom en blendende og forvirret vevning.

Kjeldsen la merke til, at William Whistler hadde adskillige kjente, som enten

ropte til ham fra bordene eller slo ham på skulderen med en munter hilsen, idet de passerte. Og hver gang stanset han, vendte sig om og så efter dem. Fullstendig uforstående og med en hestedum stirren, som ellers kun kan frembringes, foruten i dyp drukkenskap, av den ytterste blaserthet.

Ikke uten en viss spenning stod Kjeldsen og betraktet hans reise. Han tenkte på mannens siste ord: Skal jeg hilse Fritzi? Var hun her? Og hvem var hun? Var det henne, som var den niende? Gikk han for å finne henne? Til sin forbauselse så han at William Whistler stilet like mot grandkonsulens store og gjestfrie bord. Så snart han dukket op i nærheten bredte grandkonsulen sine armer ut og bød ham velkommen. Også de andre mottok ham med spøk og latter. Han blev stående en stund og mønstre gjestene, den ene efter den annen, som om han tellet dem, en chic nonchalanse som straks gjorde megen lykke. Og så gikk han hen til Viviana, som strålende strakte begge armene op mot ham.

Kjeldsen hadde ikke ventet dette møte. Derfor interesserte det ham plutselig nu. Han grep sig i å [217]tumble med de to navn, Viviana, Fritzi, Viviana, Fritzi Og han fulgte denne scene med opmerksomhet: William Whistler bøiet sig ned over Viviana for å kysse henne bak øret, det var allikevel en vovet frihet, selv i dette selskap, men grandkonsulen applauderte med sine fete hender, men ganske svakt, likesom de kongelige i teatret . . .

Da reiste Viviana sig plutselig, la sig om halsen på William Whistler og kysset ham midt på munnen så heftig, at monoklen dånende gled ut av hans øie. Selskapet ved bordet stemte op gledeshyl og grandkonsulen tilkalte med brede lader hovmestre i hopetall, han forsøkte høirøstet å få ørensyld og man kunde se på hans skinnende ansikt, hvad han forlangte, champagne: Moeésjangdo, Moeésjangdo! William Whistler gled stille ned på stolen ved siden av Viviana. Mange andre ved bordene i nærheten hadde også lagt merke til optrinnet, men det var likesom ingenting, bare en liten munterhet mere, man smilte: Viviana To *satte* herrer *stod* i nærheten av Kjeldsen og den ene sa til den annen: Det er storhertuginnen av Speilen, nå er hun istand til hvadsomhelst. Fint stykke fruentimmer forresten. Den annen *satte* herre rullet sin cigar så kjælent mellom lebene at han spilte aske på sin hvite vest, han svarte: Fin-fint stökke

Kjeldsen gikk tilbake til sitt bord. Dér sått dr. Ebner alene, tankefull, med bøiet hode, han dreiet langsomt champagneglasset med hånden. Kjeldsen

stusset. Det sikre, overlegne, det alltid sarkastisk smilende var strøket vekk fra lægens fysiognomi. Det var en dypt sorgfull mann som sått der nu, hensunken [218]i gremmelse. Da Kjeldsen tok plass, hevet lægen langsomt blikket og så på ham som på en fremmed. Men plutselig blev han igjen sig selv, smilende: Nå, er De der, sa han.

– Jeg treffer Dem i dyp eftertanke, svarte Kjeldsen.

– Jeg sov simpelthen. Jeg dupper.

Kjeldsen tenkte: Han lyver.

– Jeg har sovet dårlig i de siste netter, forklarte lægen, det er alltid vi læger allikevel som rutsjer først utfor nervene, mener jeg. Dette med den koldblodige læges nerver er egentlig noget snakk Hvor gikk han hen? spurte han plutselig.

– Til Viviana.

Dr. Ebner svarte bare med en grimase

– Han kysset henne bak øret.

Dr. Ebner svarte fremdeles ikke. Han hadde igjen lagt sig til sitt fine ironiske smil.

– Men så kysset hun ham midt på munnen.

– Neste dans danser hun med ham, sa dr. Ebner, skal vi ikke ha en stram whisky? Jeg synes denne evige champagnen er vemmelig . . som denne ustanselig sprudlende fest i det hele tatt.

Kjeldsen knipset med fingrene, som om han hadde funnet doktorens forslag overraskende og fortreffelig. Men i virkeligheten tenkte han slett ikke derpå Der er i en manns liv øieblikk, da tilsynelatende ganske likegyldige omstendigheter, løsner en lynsnar tanke, en idé, som igjen kaster et blendlys utover et helt kompleks. Et slikt øieblikk hadde Kjeldsen nu. Han så igjen scenen for sig, hvorledes William Whistler [219]kysset henne på øret naturligvis, – det var ikke *det*, som foregikk. Det var William Whistler, som hvisket noget til henne, gav henne en hviskende meddelelse. Og i glede over denne meddelelse reiste Viviana sig op og kysset ham. I neste sekund hadde Kjeldsen den logiske følge av denne tankegang ferdig, og han blev så slått av dens riktighet, at han uvilkårlig fullførte tankegangen halvhøit:

– Ved Gud, sa han, *Udvej er reddet!*

Da var det at dr. Ebner lenet sig over bordet mot ham og sa: *Endelig!*

Og han sa det med en tone, som om han lenge hadde sittet og stirret efter det avgjørende trekk i et spill og først nu oplevet det.

– Bestill whiskyen, sa Kjeldsen, jeg går i telefonen imens.

Han ringte op opdagelsesavdelingen og traff Kretting.

– Er De meget trett? spurte han. Det er mulig, at De må i tjeneste inatt igjen.

– Godt. Men fra hvilken tid?

– Jeg antar, at det ikke blir før klokken tre eller fire. Legg Dem til å sove på avdelingen imens. Har De apparatene i orden?

– Blir der fotografering?

– Formodentlig. Vi kan bruke de sterkeste lampene.

– Godt. Jeg skal ha alt i orden. Og si til, at identifikasjonseksperterten også må være tilstede til den tid. Han må forberede sig på den poroskopiske metode.

[220]– Han er på laboratoriet i øieblikket. Jeg skal varsle ham.

– Og så den store bilen.

– Godt.

Da han kom tilbake til bordet så han, at dr. Ebner allerede hadde tømt sin første whisky og var iferd med å blande en ny. Kjeldsen vilde nødig gjenopta det gamle samtaleemne og han spurte derfor:

– Denne dansen, som alle taler om, «Brummel», hvad er det for noget merkelig med den?

– Det er det nyeste vanvidd.

– Danser De det?

– Ja, det er jeg nødt til. Vet De ikke, at jeg er en såkalt mann som lever med. Ikveld har jeg ingen å danse med.

Dr. Ebner drakk igjen et langt drag av glasset.

– «Brummel», sa han, er en slags charleston, blott ennu mere vanvittig. Den kan også danses med mat i munnen. Forsåvidt passer den godt for en førsteklases restaurasjon. «Brummel», som er opkalt efter den mest excentriske engelske motelaps, søker å tolke i musikk negrenes urinstinkter. Til denne

musikk føier sig negerkrålels fineste plastikk, som i de ubeskriveligste vridninger gir et sjelfullt uttrykk for selve det svarte Afrikaindres degenerasjon, selve perversiteten. Nå, det ser man jo også ved andre moderne danser. Men ved den deilige «Brummel» er pointet det, at også negerhylet, det ville skrik fra urskogens indre kommer til sin rett. Når saksofonekstasen er på sitt høidepunkt, setter musikerne selv i med hylet, [221] som forplanter sig til de dansende – og da dåner det dansende Oslo.

Og neppe var dr. Ebner ferdig med sin utlegning, så slo musikken de første takter an, og ved dette signal reiste der sig et brus gjennom alle sålene, et brus av lyst og stemning, og med en lyd som av et fugleberg som letter. Overalt lød det: Brummel! Brummel!

KAPITEL XXXII. DØDSDANSEN

[222] De dansende strømmet inn på dansegulvet. Blandt dem som kom inne fra den røde sal var også Viviana og William Whistler. Idet han passerte bordet, sa William Whistler til Kjeldsen:

– Fritzi er i kabinettet. Hun danser heller ikke.

Viviana grep Kjeldsen i armen og hvisket til ham:

– Hold øie med mig mens jeg danser. Jeg skal speide efter ham.

– Efter hvem, fru Viviana?

– Efter ham, som jeg så sist inne i dansevrимlen. Efter den gale på terrassen.

Den døde. Hvis jeg ser ham igjen så skal jeg peke på ham.

Liselotte kom også forbi. Hennes kavalier var grandkonsulen.

– Jeg morer mig, sa Liselotte og nikket til sin mann.

Grandkonsulen formelig svevet av stas og glede.

– Deres frue er uforrrlignelig prrrraktfull, sa han, mine tenner løper formelig i champanj, når jeg ser på henne.

Så begynte «Brummel».

Fra sin plass kunde Kjeldsen ikke overskue hele dansegulvets utstrekning. Men nettop den omstendighet, [223] at dansevrимlen for synet beveget sig i et avgrenset område, på den halve danseplass alene, gjorde optrinet ennu mere

mysteriøst.

Det var det fullkomne vanvidd. Alt hvad den menneskelige fantasi kan utfinne av naturstridige bevegelser var satt sammen til en selsom orgie. Alt hvad der lå utenfor all fornuft søkte her å manifestere sig. Men der var dog en slags rytmikk i galskapen, en hemmelighetsfull rytmikk, som blev opfattet av de menneskelige sanser og var en slags hypnose, en hengivelse i desperasjon. Musikken med sin skingrende mislyd og drønnende, hylende, jamrende passasjer nådde det høieste i dissonansens effekt, når saksofonenes fantastiske klage hadde jaget stemningen inn i en ganske umenneskelig verden, i en støiens og mislydens nirvana, i den sløveste vrikkehypnose, da var det ganske naturlig, fordi nervene ikke kunde holde lenger, at ekstasen utløstes i skriket. Det begynte inne i musikken, et hissig tilrop, et hanegal, et hynehyl, og det samlet sig sluttelig i en lang tone, en lang og sørgmodig vånden som steg til et smerteblandet fortvilelsens dødsskrik som med uimotståelig makt forplantet sig utover de dansende, lik en panikk – i et øieblikk stod det ville skrik i taket, men da var musikken allerede i overgangen til en smektende Havajistrofe, det hele et orkestralt mesterverk, som fikk hele restauranten til dånende å lytte.

I døren til det store kabinett stod advokat Udvej og beskuet dansen. Kjeldsen lot dr. Ebner sitte uforstyrret i sine stille betraktninger over sin kones dans med grandkonsulen og gikk hen for å hilse på Udvej. [224] Det var forresten vanskelig å passere, for alle hadde strømmet til for å betrakte dette ville optrin inne på dansegulvet.

Udvej var ikke mere belastet enn sedvanlig, tvertimot lot det til at de siste timer hadde gjort ham mere balansert. Stemningen var dessuten i rask stigen rundt omkring ham, så der kunde ikke lenger konstateres nogen synderlig individuell forskjell. Der var også foregått en tydelig forandring med Udvejs humør. Han var ikke lenger så nervøst irritabel, der var kommet en viss velgjørende ro over ham og han hilste endog med hjertelighet på Kjeldsen.

Kjeldsen kastet et blick gjennom portièreene til kabinettet. Derinne satt Hammel. Kjeldsen kunde også se skyggen av en dame derinne.

– Det morer mig å se på den nye dansen, forklarte Udvej, det er besynderlig hvad ungdom og galskap i forening kan finne på. Men ungdommen må jo ha rett til å more sig. Der er ellers ikke meget av fornøielser i vor kjedelig tid. Er De ikke

enig med mig herr Kjeldsen, – tør jeg by Dem denne cigarett, det er et fortreffelig merke.

Kjeldsen tok mot cigarett. Bevares, hvorledes Udvej nu optrådte med en sikkerhet i den store stil. Det var likesom han ønsket å presisere, at han nu var utenfor alle vanskeligheter – og den betydningsfulle formel lå atter Kjeldsen på leben: Udvej er reddet. .

– Jeg må beundre fru Vivianas humør, sa Kjeldsen, tenk efter alle de rystelser hun har vært utsatt for i dagens løp. Så danser hun allikevel Brummel, det er beundringsverdig.

[225]– Således er hennes nerver innrettet, forklarte Udvej, det er i dansens hvirvel hun søker beroligelse. Nogen kaller det excentricitet . . . Akk, min herre (Udvej smilte overbærende) det er slett ikke noget annet enn hennes natur, ekte natur Dengang jeg var gift med henne, kunde det aldri falle mig inn å demme op for hennes naturs frie utfoldelse. Mitt hjerte vilde aldri ha tillatt en slik taktløshet -

For å tydeliggjøre sine følelser la han hånden mot brystet, men der var samtidig noget så selvbevisst over ham, at Kjeldsen ikke kunde befri sig for det inntrykk, at Udvej klappet sig på brystlommen, hvor tegneboken lå.

«Brummel» blev naturligvis applaudert da capo. Viviana danset ustanselig. Også Liselotte. Kjeldsen lot som om han med stor opmerksomhet lyttet til Udvejs konversasjon. I virkeligheten hørte han bare halvt efter. Han holdt uavbrutt øie med Viviana. Han hadde en merkelig forutføelse av at denne ville dans måtte bety noget. Det var noget skjebnesvangert truende over dens forvredne lystighet. Det var også nu kommet noget annet til, effekten samlet sig ikke alene om de sinnssyke bevegelser og den desperate musikk, men røkstøvet hadde over den dansende vrimmel dannet forunderlige lysbrytninger, frembragt av bevegelser i luften, blå bjelker av lys som stod på skrå, i den tette drivende tobakksrøk bølget de heftige elektriske lynkast likesom nordlys. Således lå selve dansen litt efter litt i et utydelig skimmer, i en grønlig, absintaktig lysning, som på en uhyggelig måte la farve til stemningen.

[226]Kjeldsen fanget ofte Vivianas øine. Han trodde å bemerke at hun så efter ham, hver gang hun passerte. En gang smilte hun til ham og rystet på hodet – en særlig bevegelse, som han godt kunde adskille, tross hele legemets almindelige

hengivelse i vrikking og rysten, og som kunde bety: Jeg har ennå ikke sett ham Hun ser etter den gale mann fra terrassen, tenkte Kjeldsen, eller den døde Ja, herinne i dette ondskapsfulle, absintgrønne liklyset kunde han kanskje finnes.

Grandkonsulen svevet forbi med Liselotte. Han vinket med sin fete hand til Kjeldsen og Kjeldsen kunde på den skinnende fryd i hans ansikt gjette, hvad han tenkte på, en eller annen perlende vin, kanskje musserende Assmannhausser eller en spritzig Mosel Men alt svevet nu, ikke bare grandkonsulen, men alt, vrikkende, rystende, sjokkende, op og ned, tilbake og frem og til siden, skjelvende, knekkende, glidende, hoppende – og hør på bruset, hvor ekstasen er stigende, det er skriket som begynner igjen inne i musikken, negerhylet fra de svarte sjelers vånde, det kastes innover de dansende og tender, grandkonsulen er allerede grepet av hylets henrykkelse, hei! Moeésjangdo!, Moeésjangdo!

I dette moment er Kjeldsen igjen fast i Vivianas øine, og han ser straks forandringen. Hun forsøker å komme løs av sin dansers armer, men William Whistler holder fast på henne, denne underlige fyr som danser med et hestedumt alvorlig ansikt, likesom han er ute i livsfare. Viviana senker sitt hode bakover sin dansers arm for å komme lengst mulig bort fra ham, [227]og idet den del av dansevrимlen som hun tilhører, likesom en del av en spiraltåke, passerer Kjeldsens plass peker hun ivrig mot danserens ansikt, ser på Kjeldsen og roper noget, skriker, men Kjeldsen hører ikke hvad det er, for selve det store hyl er i utvikling. Men han har sett hennes ansikt og han griper uvilkaarlig Udvej i armen.

Hennes ansikt som var blitt meget blekt, viste skrekk og fortvilelse så tydelig, at Kjeldsen blev grepet av forvirring. Det var også ganske klart, hvad hun mente med sitt signal: Dér er han! Der er han fra terrassen. Det er ham jeg danser med Hennes partner måtte forstå, at der var noget galt fatt med henne, men han slapp henne ikke. Han førte henne videre frem i hvirvlen, alvorlig og ubarmhjertig som selve skjebnen.

Og så kom skrikets høidepunkt. Negerhylet. Viviana skrek med, men stakkars Viviana tilhørte ikke lenger det orkestrale vidundernummer. Hun skrek for sin egen del. Kjeldsen kunde høre henne tydelig. Hun skrek for livet. Et hjerteskjærende skrik i den ytterste redsel, således som mennesker kan skrike når de våkner av det forferdeligste mareritts omfavelse, en omfavelse av en dødning eller en vanvittig.

Også de dansende og de nærmeste tilskuere blev opmerksomme, men da de så det var Viviana, lo de bare og vinket og skålte og hylte med, en fryktelig munterhet midt i tragedien, grandkonsulen opfanget glededrukken Vivianas ekstatiske lystighet, som han trodde, og svevet ennu høiere av lykke og nedkalte kaskader av Moeésjango. Og dansen fortsatte.

[228] Men Viviana var ferdig. Kjeldsen og dr. Ebner var samtidig i hennes nærhet. Lægen hadde fra sin plass sett optrinnet, og øieblikkelig styrtet til, fordi han forstod at noget særlig var på ferde. Viviana senket sig dødblek i hans arme og hun blev hurtig ført inn i kabinettet. Der blev nogen uro omkring, forstyrrede og forskremte spørsmål, men dansen fortsatte, for melodien var glidd over i de sentimentale havajanske harmonier, – og så blev der hvisket fra bord til bord: Et lite illebefinnende . . . Viviana . . . William Whistler blev stående i en krets av nysgjerrige, han klemte monoklen fast i øiet og sa fullkommen uberørt:

– Sånn er «Brummel», mine damer og herrer, det er dansen fra helvete. Egentlig skulde den danses med hestefot.

Men inne i kabinettet grep Viviana heftig Kjeldsens hand og hvisket:

– Det var ham jeg danset med! Den døde! Jeg kunde se blodet også.

KAPITEL XXXIII. FRITZI OG LOTTE

[229]– Hør nu ikke for meget på hvad hun sier, bad doktoren, dette er et nervøst anfall og kanskje et alvorlig.

Viviana lenet sig dypere inn i sofahjørnet, hun lukket øinene som hun var meget trett.

– La mig ha ro litt, sa hun, det er ikke så farlig. Det var den fryktelige varmen der inne og så lyset og musikken.

William Whistler kom inn i kabinettet. Han betraktet selskapet litt og bemerket tørt:

– Brummel. Det er Brummel.

Ved å høre denne stemme slo Viviana øinene op og en sitren for gjennom henne.

Kjeldsen nærmet sig William Whistler hurtig, som om det var hans hensikt å kaste ham ut av kabinettet. William Whistler blev stående uanfektet og vente på

angrepet. Og Kjeldsen behersket sig uvilkårlig, da han så den annens næsten patologisk følelsesløse ansikt. Han kom igjen til å tenke på ham som skuespiller. Hvor var nu hans fullskap henne. Utrolig nok hadde den sinnssyke dans gjort mannen edru, hvis han da i det hele tatt hadde vært full. Hans blikk [230] var ikke noget svømmende alkoholblikk, men stikkende og iakttagende.

For første gang falt det Kjeldsen inn at der kanskje lå en skjult hypnotisk makt i dette blikk.

William Whistler pekte med sin hanskefinger på sitt bryst. Det var en gestus uten ord som tydelig spurte: Er det mig De vil noget?

– Det er jo Deres dame som er blitt attackert av dansens anstrengelser, sa Kjeldsen, så jeg synes De burde anvende en annen tone. Det er ikke nødvendig å trekke spøken fra dansegulvet her inn akkurat nu.

– Viviana? spurte Whistler stupid og med halvåpen munn, det var likesom han først nu blev opmerksom på hennes navn. Å, Viviana, la han til, det er ikke så farlig. Det er hennes sedvanlige dosis. Men kanskje var den sterkere i aften enn ellers.

Whistler kunde ikke undgå å legge merke til Kjeldsens uvilje. Han fortsatte derfor i en høfligere tone:

– Det er hotellets feil, beste herr Kjeldsen. Samtidig med å innføre Brummel burde hotellet ha innført en nett liten røde kors-stasjon i et av sidekabinettene. I London har man nu sanitetsvakt i de store danseklubber. De moderne dansers utvikling har gjort det nødvendig. De må da også innrømme, at det er noget krigersk over de siste danseformer. Krigsdans, ikke sant? Og oppbruddet til en «Brummel» er ikke ulikt en mobilisering i det mindre. Tillat mig iøvrig . . .

Whistler presenterte en dame, hvis nærvær i kabinettet Kjeldsen hadde lagt merke til. Han kjente henne ikke, men han forstod hvem det var.

[231]– Det er Fritzi, sa Whistler på tysk, han sa bare fornavnet. Min gode veninde fra Berlin, tilføide han.

Fritzi virket ganske sympatisk, endog beskjedent tilbakeholdende, men det kom kanskje av at det urolige optrin desorienterte henne. Hun tilhørte tydelig den moderne halvverden i Berlin, som svermer for all slags teknikk, bensindemimonden, som kjører med halvannethundre kilometers fart gjennom

avenyene. Over sin engelske reisedrakt hadde hun en flyvermantel av lær og på hodet en flyverhette med klappører, og ulveskinns hansker stakk i hennes belte, hun kunde smile med cigarett i munnen og nikket allerede kameratslig til Kjeldsen, nei, hvor var hun chic og moderne, umåtelig lettere enn luften, hun kom like fra postmaskinen.

Hun rakte Kjeldsen en liten medisinflaske.

– Gi henne noen dråper av dette i vann, sa hun, det vil hjelpe. Jeg har det alltid med mig i flyvemaskinen.

Kjeldsen gav flasken til doktoren, som bare sa på den hoderystende og satte den vekk.

Garderobetjeneren kom inn med Whistlers yttertøi og han tok det på sig inne i kabinettet. Samtidig gjorde han op regningen. Men det skjedde meget nonchalant. Han lot regningen ligge ubesett på bordet og halte seddel efter seddel ut av sin frakkelomme. Han slapp pengesedlene ned på bordet fra sine hansker, likesom om han slapp fra sig noget uhyre skiddenferdig.

Så kom Liselotte inn i kabinettet. Hun hadde endelig forstått at det var noget iveien med hennes [232]veninde. Hun hadde da straks forlatt sin dansepartner. Grandkonsulen hadde svevet med henne helt til kabinettets dør og Kjeldsen kunde høre ham utenfor tigge om å få bli med inn. Det var en bønn med mange uttrykk om «bedårrrende veninde» og «ubarrmhjerige dame», men Liselotte sendte ham vekk – og så fløt han nynnende tilbake gjennom svermen til sitt store champagnegilde.

Da Liselotte hadde trøstet Viviana og stelt med henne litt, vendte hun sig til det øvrige selskap, – og nu kom et nytt utbrudd. En rivende ordstrøm. En høirøstet klage over menneskenes hårdhet og ondskap mot denne ulykkelige og uskyldige kvinne. Kjeldsen opgav å blande sig i denne ordstrøm. Han kunde jo ha konstatert, at det var ingen som hadde tvunget Viviana til å kaste sig ut i vanvittige danseeksesser, men han fant det lønnløst. Liselotte vendte sig påny mot Kjeldsen med bitre anklager for hårdhet og urettferdighet.

– Og dumhet! utbrøt hun. Hvad vil politen med denne kvinna? Hvad mener politen med å la denne uskyldige kvinna lide for at en utenlandsk hallunk tatt livet av sig! Søk istedetfor efter brottet, hvor det sikkert er å finne! Hvorfor skal allid den døde være den uskyldige? Hvorfor skal inte den døde en enda gang

iallfall være den skyldige?

Kjeldsen opfanget et uttrykk i dr. Ebners ansikt, et svakt triumferende uttrykk, som kunde bety at han var enig med sin frue. Og han viste Kjeldsen dette. Men ellers syntes han ulykkelig over hele optrinet. Han forsøkte også å berolige Liselotte, men [233]hun skjøv ham til side, formelig feide ham vekk. Der var stor stil over hennes vrede, rovdyraktig i sin hensynsløse pågåenhet.

Whistler vilde også forsøke å stanse henne. Han steg op på en stol for å kunde avbryte henne og påkalle den offentlige oppmerksomhet. Imens sørget Hammel for at dørene til kabinettet forblev lukket. Utenfra salen lød fremdeles dansemusikk, men det var ikke lenger «Brummel».

Whistler lot til å ta det hele som en komedie, en avveksling. Han talte fra en tribune:

– Madame! ropte han til Liselotte, idet han presenterte mot Fritzi, madame, må jeg forestille Dem -

Men dette gav optrinet et helt nytt sving. Nu gjaldt det ikke lenger Kjeldsen eller Hammel eller den døde. Nu gjaldt det plutselig den nye kvinne. Fritzi.

Til selskapets forbauselse viste det sig, at nogen presentasjon slett ikke var nødvendig. Liselotte og Fritzi kjente hverandre.

Liselotte tiltalte henne med du. Hva hun skulde her å gjøre? Om der ikke fantes fornøielser lenger på Kurfürstendam. Om man hadde stengt spillebulene i Französische Strasse? Om der var blitt baisse i utenlandske generaldirektører? . . . Fritzi svarte slett ikke, men hun hadde reist sig op og stod og stirret på den annen, behersket og avventende, med hendene i flyverjakken og cigarettens dingle i munnen.

Under andre omstendigheter vilde Kjeldsen ha nytt dette optrin, for det gav et sjeldent inntrykk av et robust temperament. Liselotte minnet ham [234]ikke alene om en rasende sigøinerske, men der var noget av sirkusfurien over henne. Og så det herlig ekte berlinersprog, som tydelig gav typen: Individet fra Alexanderplatz og omegn, som på en måte behersker det muntre offentlige liv i Berlin. I dette demoniske utbrudd kom alt til sin rett, det utrolig robuste, den sjofleste råhet, det mest storstilede forsøk på fornemhet, en slags humør også blandet i det hele, en rå likefremhet, som gav plass for de naturligste og forferdeligste ord, og fremforalt en rørende venindekjærlighet, skammens heroiske opofrelse, som kan

være religion blandt visse mennesker, – det hele var farveprektig og strålende i kameleonaktig skiften. Whistler gikk nølende ned fra stolen og han så på furien som på et naturunder, men der var noget søkt overdrevent i hans forundring, som fremdeles plaserte ham som komediant. Han tok Fritzi omkring skinnmantelen, bukket stivt for selskapet og sa:

– Jeg anbefaler mig.

Så gikk han med Fritzi.

Men i døren vendte Fritzi sig om – ti hun var egentlig fra samme strøk som Liselotte og det bød hennes natur imot å forlate feltet uten en gjenhilsen – og derfor la hun hodet på skakke og smilte hånlig og giftig, slik som den slags mennesker kan det så utmerket og sa to ganger:

Lotte! Lotte!

Dermed skulde den annen være satt på plass.

Liselotte beroliget sig nu med nogen forsinkede, halvt utydelige skjelsord, sendt efter aeroplandamen [235] og gav sig igjen i kast med Viviana. Kjeldsen vinket på dr. Ebner. Doktoren så meget trett ut.

– Ved Gud, dr. Ebner, sa Kjeldsen, jeg tror jeg har ham nu.

– Hvem?

– Morderen.

– Det er vel mulig, svarte dr. Ebner, at Deres hypoteser er de riktige.

– Går De hjem snart?

– Min kone og jeg blir foreløbig hos Viviana.

– Godt. Jeg kjører til kontoret. Hvis det skulde hende noget, så må De straks telefonere.

– Det skal jeg gjøre. Men hvad kan vel hende mer? Venter De noget?

– Jeg venter et eller annet. Vil De love mig å underrette mig, når noget uventet eller usedvanlig, selv det aller minste, skulde inntreffe.

– Ja, jeg lover Dem det.

Da Kjeldsen på utgående passerte Hammel, sa han:

– Jeg har noget å spørre Dem om.

KAPITEL XXXIV. KJELDSEN VENTER

[236] Det var blitt omslag i været. Sippregn. Kjeldsen stod og ventet utenfor hotellet med opslått frakkekrave, det skarpe regn sved i ansiktet. Litt etter kom også Hammel.

Som etter en felles avtale begav de sig sammen til fots bortover gaten, det svirret forøvrig av biler i strøket, for nu var det lukketid.

– Det er et fælt vær, men egentlig friskere og behageligere enn der inne.

– Jeg forstår bare ikke at De samme kveld De kommer hjem fra den muntre reise styrter på restaurant igjen.

– Det var virkelig ikke med min egen vilje. Det var Whistler.

– Og De måtte følge befalingen?

– Ja, jeg måtte. Forholdene var slik.

– Hva synes De om ham?

– Et mystisk og uhyggelig menneske.

Nederdrettig?

– Ved første bekjentskap ser det slik ut. Senere må man betenke sig.

Fremforalt uhyggelig.

– Og dog mottar De befalinger av ham.

– *Har* mottatt.

– Er det Dem som har sendt bud efter Fritz?

[237]– Nei Det er Whistler. Hun kom med tysklandsflyveren. Og W. W. hadde avtalt møte med henne i restauranten. Derfor ...

Kjeldsen stanset på Ekertorvet og gav et signal.

– Jeg tar allikevel bilen her, sa han, men ennu et ord: Når De kommer til mig imorgen klokken tolv, da er alt klart mellom Dem og Whistler?

– Da er alt klart.

– Og mener De at Udvej *er reddet*?

– Ja, jeg mener det.

Hammel så forskende på politimannen og spurte så:

– Mener ikke De det samme?

Kanskje. Kostet det mange penger?

– Er tredve tusen mange penger?

– Ja, i våre dager er det adskillig, svarte Kjeldsen, tok farvel og kjørte bort i bilen.

Og nu satt han igjen ved sitt arbeidsbord med den grønne lampeskjerm. Han tok sin blyant, tegnet sirkler og figurer på trekkpapiret som sedvanlig når han tenkte – og så grep han sig i at han uvilkaarlig satt og skrev tre ord på trekkpapiret, – de samme tre ord som var hans avskjedsord til dr. Ebner: Jeg har ham ...

Og hadde han ham virkelig?

Ennu for noen timer sider, hadde det hele vært forvirret og uten plan. Mordets tilsynelatende meningsløshet var den første store vanskelighet. For å forklare den, måtte man først søke å forstå, hvorfor det tydeligvis hadde vært så viktig at alle gjenkjennelsesmerker blev fjernet fra den drepte. Forstod man det ene, forstod man også det annet.

[238]Og således var det også med de andre indicier, gummimerket, telefonen, automobilen, den stjalne koffert og alt det øvrige. Hver enkelt ting man fant hadde åpenbar forbindelse med mordet, formelig ropte inn i ens ansikt. Hør mig, jeg tilhører mordet ... Hver ting var en liten lenk av en stor kjede, men alle delene måtte festes sammen på en bestemt måte, for å bli til lenken. Og det var nettopp det som var det forbistrede ved efterforskningens puzzlespill, man kunde ikke få bitene til å passe sammen! Det var som et sifferkompleks, hvortil man manglet den løsende formel. Når man først hadde *den*, vilde bitene flyte sammen og lenken ligge der ferdig, blank og skinnende.

Den løsende formel . . . Kjeldsen reiste sig, ivrig av sin egen tankegang. Det behøvde ikke å være nogen lang formel . . . bare nogen få ord. Har jeg virkelig funnet denne formel, så har jeg også rett, tenkte han, da *har jeg ham*.

Han drev frem og tilbake på gulvet. Det var så stille i den store bygning for tiden, og den rolig skinnende grønne skjerm over skrivebordet gjorde det enda stillere. Der lød heller ingen larm fra gaten, kun en bil nu og da, – alt flyktet hjem for regnet. Kjeldsen småmumlet for sig selv, likesom han regnet efter en matematisk løsning. For hvert punkt sa han: Det stemmer! Derpå regnet han igjen. Og så: Det stemmer!

Han var så dypt inne i sine beregninger at han ikke engang lot sig forstyrre av

at døren forsiktig åpnedes [239] og Krefting trådte inn i værelset. Han så halvt åndsfraværende på Krefting og gjentok: Det stemmer!

Krefting nikket spøkefullt og så spørrende på sin kollega.

– Det er den gamle idé han har forsøkt å virkeliggjøre, forklarte Kjeldsen, den gamle idé, som har beskjeftiget alle moderne forbrytere.

De to politimenn behøvde ikke å varsle hverandre om at mordet var samtaleemne. Når de møttes, begynte de å tale om dets enkelte punkter, de fortsatte rett og slett sin tause tenkning høit – og enhver av dem var straks orientert.

– Den gamle idé, fortsatte Kjeldsen, om å planlegge og utføre et mord inntil de minste detaljer, så overveiet at det ikke kan opdaget. En raffinert morder kan naturligvis opnå et vidunderlig, næsten feilfritt resultat. Men jeg tror allikevel at opgaven er uløselig. Den er det, fordi det er en ting morderen ikke kan mestre, nemlig *tidens løp*. Han er herre over alle de ting han kan sette fast, om enn bare for et øieblikk. Men imens går tiden. Den kan han dog ikke stanse. Og tidens gang, hvad er det? Det er at der alltid hender noget. Og som oftest noget uforutsett. I dette tilfelle behøver det ikke være noget annet enn det at sneen begynte å falle lørdag kveld.

Han gikk hen til vinduet og så ut i den regnstrimete natt.

– Sneen skal snart komme sig vekk med dette regnet, sa han, det er allikevel besynderlig med den [240]sneen. Den kom da mordet var begått, og skjulte dets gåte med sitt hvite dekke. Nu smelter sneen allerede. Nu er vi også snart ferdig med løsningen. Det har ikke tatt mange dagene.

Det er da også som bare pokker, fortsatte Kjeldsen påny ivrig, idet han vendte sig mot Krefting, at vi ikke straks opdaget hemmeligheten med det mystiske møte i Fredrikstad. For så hadde vi hatt mordets ledende prinsipp foran oss. Vi kan gå ut fra, at morderen hører til de moderne kunstnere, som har villet gjøre mordgåten så fullkommen, at den ikke kunde løses. Forberedelsene tyder på det. For nu kan vi også se forberedelsene og bedømme dem. Morderen må forutse selv de minste detaljer, de ubetydeligste muligheter for opdagelse. Men nettop hans kloke forhåndsdisposisjoner kan komme til å røbe ham. Et slikt arrangement virker nemlig ofte kunstlet. Han har slått for stort på for å skjule en liten ubetydelighet, som eventuelt kunde inntreffe, og denne uforholdsmessighet

skriker så høit at den kan gi et spor.

Hvorfor er han reist mannen imøte i Fredrikstad. Fordi han ikke vilde bli sett på stasjonen i Oslo. Morderen har et karakteristisk utseende, som er kjent i byen. Han er endog så forsiktig, at han arrangerer møtet ved kirken, fordi han vet, at i mørket der er det ingen som legger merke til dem. Han frykter altså for endog i provinsbyen Fredrikstad å bli gjenkjent. Det kan være venner han har der, eller tilfeldig besøkende fra Oslo, det er en uhyre forsikhetⁿ⁴ han utviser, men muligheten han skal verge [241]sig mot er så ringe, at forberedelsene blir uforholdsmessige og istedensfor å dekke ham, forråder de ham. Forberedelsene viser nemlig at vi har med en usedvanlig kaldblodig fyr å gjøre. En mann som fra første stund vet hvad han vil. En mann hvis nerver er fullkommen i orden. Som slett ikke rygger tilbake for et mord, fordi han på forhånd vet, at en slik gjerning, som dog avskrekker de fleste, slett ikke vil affisere ham i minste måte. Dér har vi dog fått vårt undersøkelsesområde innskrenket betydelig, ikke sant, for en slik *uhyggelig fyr*, som kan tiltros en sådan handlekraft, er ikke almindelig. Nettop hans forberedelser røber ham som et særpreget viljemenneske

Kjeldsen så på sitt ur.

– Er De ferdig? spurte han.

Krefting nikket.

– Alt iorden.

Og identifikasjonseksperter?

– Også rede. Han holder på med sine greier der inne. Hvad venter De på?

Kjeldsen svarte bare:

– Jeg venter . . .

Så satte han sig ved skrivebordet og gjenoptok sitt tema. Kanskje talte han for sig selv– Det kunde være en forelesning i enrum over et filosofisk problem. Hver gang han blev opmerksom på den interessert lyttende Krefting, vendte han sig direkte til ham for ved motsigelse å opnå ennu større klarhet.

–Man kan følge mordets utvikling fra første [242]stund, sa han, dets gang er ubarmhjertig som skjebnens. Det begynner allerede i Berlin. I samme øieblikk den ukjente setter sig på toget er han bestemt som offer. Alt det som hender ham underveis, bidrar bare til mordets fullbyrdelse. Morderen legger alt minutiøst til

rette. Egentlig er den myrdedes ferd intet annet enn en uavvendelig vandring mot det øieblikk da han skal ha revolverløpet bak øret Hvorfor lar han sig lede slik? Det er det som gjør det hele så uhyggelig. Han går mot døden med en hypnotisk sikkerhet.

– Men hvorfor reagerte han ikke mot alle disse underlige påfund, innvendte Krefting, avstigningen i Fredrikstad, møtet ved kirken, den hemmelighetsfulle bilferd i sluddværet til Oslo – og fremforalt maskeringen.

– Ja, hvorfor, svarte Kjeldsen ivrig og takknemlig over motsigelsen, fordi han var medskyldig i sitt eget mord.

KAPITEL XXXV. DET RINGER FRA VILLAEN

[243]– Medskyldig i sitt eget mord, et underlig uttrykk, Krefting, men det dekker meningen. Offeret er slett ikke blitt tvunget til alle disse forholdsregler, han er gått villig med på dem. Der har foreligget en avtale mellom ham og morderen. Allerede forinnen offerets avreise fra Berlin var denne avtale truffet.

– Offeret, hushold fortsatte Kjeldsen, la oss kalle ham den ukjente, skjønt det vil ikke vare lenge før vi kjenner ham, reiste til Oslo i et bestemt ærend, som hadde en lyssky karakter. For å realisere sin oppgave i Oslo, måtte han samarbeide med morderen. Her er flere muligheter: At de to sammen skulde gjøre et kup i Oslo. At kupet allerede var gjort. i Berlin og skulde fordeles i Oslo. At kupet skulde gjøres i Oslo, men gå ut over morderen. ..

Under alle tre forhold blir mordet forklarlig. Se her, Krefting, vi kan sette det op i paragrafer:

Under 1: Han dreper ham, fordi han vil være alene om kupet,

2: han dreper ham, fordi han ikke vil dele rovet, men ta det hele og

3: han dreper ham i selvforsvar.

[244]Meget avhenger av den ukjentes personlighet. Allerede straks efterat vi hadde funnet ham der ute på divanen i Hammels villa, festet jeg mig ved følgende omstendighet: Morderen har fjernet fra den døde alt som kunde tjene til å identifisere ham. Det var meningen at han skulde forsvinne ukjent for all verdens øine. Men nu må man spørre sig selv, hvorledes kan det være mulig, at en død mann forblir ukjent, bare fordi man tar papirene fra ham?

Man må på tro at det er folk som savner den døde, familie eller venner, som vil komme til å reklamere ham. Morderen skulde altså her i sitt forehavende ha vist en utillatelig naivitet. Men i motstrid til denne naivitet står morderens ellers så koldblodige foranstaltninger. Hva viser det? Jo, at den drepte hørte til den slags mennesker, som kunde forsvinne fra livets overflate uten at noen kom og spurte. Og at morderen visste dette. Nu kan det sees på den dreptes ytre person, at han ikke er en hvilken som helst landeveistravende lasaron, som ingen kjenner eller savner. Han er iallfall i det ydre en gentleman. Og til tross for det kommer han fra et hemmelighetsfullt mørke som ligger utenfor den almindelige borgerlige tilværelse, og når man finner ham død, så er det ingen fra dette mørke som kommer og melder sig. Hvor finnes dette mørke? Jo det finnes i den internasjonale forbryterverden. Der er det ingen som spør når noen blir borte, og derfra er det ingen som melder sig for å opklare en gåte.

Altså, nu vet vi med temmelig stor sikkerhet, at den [245]drepte tilhørte forbryterverdenen i Berlin (eller annensteds). Når morderen avtalte alle disse forholdsregler med ham, gikk han villig inn på det og fant det rett og slett merkelig. Ham kunde jo så godt forstå morderens tankegang: La oss ikke møtes på hovedstasjonen i Oslo, vi har opmerksomme og bereiste detektiver dér ved kontinentaltogenes ankomst, det kan være noen som kjenner Dem, la os heller møtes i en liten by. Og så: Min person er kjent i Oslo. Det må ikke kunne sies at jeg ved en bestemt leilighet har sett sammen med en person av det og det utseende. Altså masker Dem! Alt meget rimlig, tenker den ukjente. Og enn videre: For at ingen skal se oss sammen er det nødvendig at vi fører underhandlingene på et sted hvor vi ikke kan bli forstyrret, helst i et ubebodd hus. Alt dette viser, at her gjaldt det en forbrytelse allerede før mordet blev begått. Den ukjente hadde intet å innvende mot de anmodninger, som skritt for skritt førte ham inn i døden. Han fryktet intet, fordi morderen på en måte var hans medskyldige. *Eller var i hans makt. Var i den ukjentes makt.* Der har vi forklaringen på hans blide, sorgløse uttrykk.

Men hele situasjonen tegner påny morderens uhyggelige trekk. Han har fattet sin ufravikelige beslutning og en kold og klar beregning leder ham. Stadig tenker han: Intet spor på efterlates, intet holdepunkt! Selve det grufulle ved forbrytelsen ofrer han ikke en tanke, men kun å skjule den. Der er egentlig noget storstilt over

ham, noget desperat og kunsterisk forfinet. Han er så åndsnærværende efter [246]mordet, at han fjerner den dreptes hodeplagg, det var kanskje en reiselue, for at ikke fabrikkmerket skulde gi en ledetråd. Men allikevel gjør han feil, det er det tragiske, alle gjør feil. Han har villet skape den fullkomne forbrytelse, men har ikke nådd det. Fabrikkmerket i den dreptes støvler gir oss det første vink fra Berlin. Så er der gummisålen. Det var næsten en grov feil. Så telefonen.

Og for at vi skal se ham tydeligere kommer selve omgivelsene til, det almindelige og fredelige norske vinterlandskap, den borgerlige Hammelske husholdning, den litt forsofne Udvej, den store provinsskue spillerinne Viviana. I denne krets ferdes han. Ti han har visst om Hammels fråvær og nøklen hos Viviana. På bakgrunn av dette ytterst enkle og lettfattelige selskap viser den kyniske morders skikkelse sig, desperat, ubarmhjertig målbevisst, elsker av sensasjonelle effekter, næsten komediantaktig koldblodig. Skulde det være vanskelig å finne ham?

– Jeg kan i dette selskap ennu ikke se forbryteren, sa Krefting forvirret, den store forbryter, som det jo må være.

– Neivel, men han utstiller sig heller ikke naturligvis, De må også regne med hans store evne til å skjule sig bak en maske. Han spiller en rolle for å skjule sig. Han kan være De og jeg og Udvej og Hammel og Ebner og hvem som helst. Og Viviana. Krefting stod og tenkte sig om:

– Det skulde da være, mumlet han, det skulde da være . . . hm, demonisk, desperat, komediantaktig, det skulde da være . . .

[247]I det samme ringte det i telefonen.

Kjeldsen tok imot.

En stemme spurte: Kan jeg treffe dr. Ebner.

Kjeldsen svarte ikke straks, for selve stemmen i telefonen gjorde plutselig inntrykk på ham. En dypt uttrykksfull, alvorlig, næsten sørgmodig stemme.

– Dr. Ebner er ikke her i aften, svarte han så.

– Det var kjedelig. Kanskje kommer han senere?

– Det tviler jeg på. Han er kanskje hjemme i sin bolig nu. Og han er ikke her.

– Nei det er han ikke. *Jeg* er nemlig hjemme hos ham nu. Og han er ikke her.

– Hvem taler jeg med? spurte Kjeldsen.

– Mitt navn kan jeg ikke si Dem. Vær ikke utålmodig. Tilgi mig ...

Stemmen hadde fått en bønnlig klang.

– Hvem har lukket Dem inn? spurte Kjeldsen.

– Ingen har lukket mig inn, svarte stemmen, jeg har lukket mig inn selv.

Gjennom vinduet.

– Og så ringer De til dr. Ebner for å meddele ham det?

Mens han talte skrev Kjeldsen følgende hurtig ned på et stykke papir som han rakte over til Krefting: *Undersøk en annen telefon, hvem som taler.* Krefting forsvant.

– Neida, svarte stemmen i telefonen, jeg ringer til ham for å spørre ham om noget. Jeg kan ikke finne hvad jeg søker.

Hvad er det da De søker?

–Å! det kan jeg ikke fortelle Dem. Men det er [248]vanskelig å komme frem her. Jeg har måttet brekke op skrivebordet.

Her kom Krefting tilbake og skrev på en seddel: *De taler med dr. Ebners villa!*

– De skulde være forsiktig, svarte Kjeldsen mildt, (så mildt som man taler til en gal). Dr. Ebners skrivebord er et meget verdifullt møbel.

– Ja, det får ikke hjelpe. Jeg blir visst nødt til å brekke op fruens skrivebord også. Det er ennu mer verdifullt.

Kjeldsen skrev på en ny seddel: *Telefoner til dr. Ebner hos Viviana, at han øieblikkelig må komme hit med bil og alene.*

Inn i telefonen spurte han:

– Hvorledes er De kommet forbi hunden?

– Å! den har jeg drept. Jeg fryser, sa stemmen.

– Ja, det er allikevel ganske koldt ikveld. Dette sure vær . . . De får legge på peisen.

– Det har jeg også gjort. Men jeg har ikke nogen ved.

(Her kom igjen Krefting tilbake. Kjeldsen skrev ny seddel: *Parat til utrykning sa snart dr. Ebner kommer. Underrett eksperten!* Krefting avsted.)

– Men hvad brenner De så? spurte Kjeldsen vi der i telefonen?

– Jeg brenner papirer. Dokumenter og slikt fra skrivebordene. Jeg har en ganske deilig flamme nu. Bare jeg ikke vekker tjenestepikene.

– Ja, vær endelig stille.

Men jeg synes jeg hører støi fra tjenerværelset. Hysj, jo ganske riktig, jeg hører stemmer. Slike [249]dumme jenter er alltid så forskremte. Bare De ikke kommer her inn. Jeg er bevæbnet.

– Ta det med ro. De stakkars pikebarn gjør Dem ingen skade.

– Men De forstyrrer meg ... (Pause. Kjeldsen kunde høre den annens tunge pusten i telefonen. Så fortsatte stemmen.) Kjenner De meg ikke på røsten?

– Nei.

– Nei, det er sant. De har kanskje ikke hørt mig tale før. Jeg er den døde. Mannen på terrassen, som forsøkte å trenge inn gjennom vindusruten. Men nu kan jeg ikke tale med Dem mer. Tjenerne lytter. Godnatt!

Et knepp i apparatet, avbrudd.

Kjeldsen ropte et par ganger inn i telefonen: Hallo. Hallo! – slengte den så fra sig og løp ut. Under løpet iførte han sig sitt yttertøi.

Da han sammen med sine kolleger kom ned på gaten, kjørte nettop dr. Ebners bil frem. Dr. Ebner vilde stige ut, men Kjeldsen stanset ham: Vi skal videre, sa han.

KAPITEL XXXVI. FINGERAVTRYKKET

[250]Under farten gav Kjeldsen en kort meddelelse om telefonsamtalen, og nu fikk også Krefting rede på, hvad der var passert. Dr. Ebner hørte efter og sa intet. Han så meget trett ut. Såvidt Kjeldsen kunde se i den elendige bilbelysning var han også blek. Han hadde et uttrykk som fikk Kjeldsen til å spørre:

– Er der noget galt med Viviana?

– Nei. Egentlig ikke. Hun er blitt roligere nu. Og min kone er jo dessuten hos henne. Stakkars Viviana med sin glubske lyst på livet. Hun forlanger alltid sensasjoner. Men livet er ikke bestandig sløtaktig nok til å gi henne dem. Forøvrig gir jeg Dem rett, Kjeldsen, hun vet noget om mordet.

– Er det mer enn anelser? spurte Kjeldsen forsiktig.

– Ja. Det er mer. Hun har en hemmelighet. Men gudfader hvor hun taler om den. Hun taler om den hele tiden.

– Men hun blander det sammen med noget annet også.

– Ja, riktig. Men man kan allikevel se sannheten bak det hele sammensurium som bak et gitter.

Bilen var nu kommet ut av byen, forbi Kongshavn, [251]det regnet temmelig stridt og når bilen hoppet i gropene jog kaskader av søle op mot: vinduene.

– Om nogen minutter er vi der, sa Kjeldsen, kanskje finner vi ham ikke.

Dr Ebner var tilsynelatende helt likegyldig.

– Det er jo mulig, at han har gått sin vei, sa han.

– Har De store verdier i villaen?

– Ingen større pengeverdien Enkelte pretiosa. Men det er ikke den slags verdier han søker.

– De har allerede en formening om hvorfor han er brutt inn i villaen?

– Ja. Og det har De også. Jeg vet det.

– Skal vi forlate teorien om at det er en gal mann det gjelder? spurte Kjeldsen.

– Gjerne. Men så må vi også forlate teorien om at det var en gal mann vi så på verandaen.

– Da kan det være morderen som er i Deres hus inatt.

– Det kan det være. Det står i aftenavisene, at den bekjente kriminallæge dr. Ebner deltar i undersøkelsen, og at han har funnet enkelte betydningsfulle spor. Kanskje har morderen da tenkt at det er bevismidler. Det er så dem han har villet opsøke og tilintetgjøre.

– Men hvorfor telefonerte han sa?

– Fordi han er en excentrisk herre. Jeg har engang skrevet en avhandling i Lægevidenskapelig Tidsskrift om mordets psykologi, fortsatte dr. Ebner, han var plutselig blitt interessert igjen, og i denne avhandlingen søker jeg å bevise, at alle mordere er gale. Alle som begår mord med overlegg. At de [252]beskjeftiger sig med mordets planleggelse er latent galskap, som kommer til utbrudd i selve mordet. Akkja, det er lenge siden jeg skrev den avhandlingen. Mange år siden. Hvor var jeg den gang begeistret for min livsoppgave, rettsmedisinen og den

videnskapelige defensjon mot forbrytelsen. Så går tiden og interessen sløves . . .
Hvad er det også for forbrytelser man har her hjemme, ullent, smålig,
skiddenferdig simpelt!

– Men nu har vi da fått en fremragende morder iallfall, innvendte Kjeldsen.

Dr. Ebner så på ham nysgjerrig fra siden og spurte:

– Hvad mener De om morderen?

– Meget av en kunstner i sitt slags. Desperat, fantasifull og fremforalt fullkommen uten skrupler. Det eiendommeligste ved ham er det, at det tydeligvis ikke har kostet ham den ringeste overvinnelse å begå selve handlingen, mordet. Det har hele tiden stått for ham som et ganske almindelig foretagende, en nødvendig aksjon som han måtte tilendebringe uten at hans nerver i den anledning reagerte. Beundringsverdig er også hans omhyggelige planleggelse. Men alle begår feil. Alle. Og denne her morderen styrter på fingeravtrykkene i telefonen.

– Ja, jeg har hørt om dem. Kan det ikke være Hammels?

– Nei. Dessuten har vi jo konstatert mastiksen. Han har fjernet det falske skjegg fra den døde og derefter telefonert. Der er blitt sittende litt mastiks igjen på fingrene hans.

– Så hvis det er morderen som besøker mitt hus ikveld . . .

[253]– Har han sikkert efterlatt sig fingeravtrykk ja. Og så faller han.

En lyskaster som kom imot dem flammet inn i bilen. Vognen vek til side for den møtende bil.

Det var en liten toseter, oplyst. En enkelt mann i vognen, han som kjørte, ingen annen. Krefting grep fatt i Kjeldsens arm.

– Så De ham? spurte han.

Kjeldsen nikket:

Ja. Det var William Whistler.

– Men hvor satan kommer han fra?

Kjeldsen viftet med hånden fremover veien, som om han vilde si: Etsteds der ute fra.

– I den retning ligger også mitt hus, sa dr. Ebner. Chaufføren hadde uvilkarlig saktet farten. Man kunde høre toseteren fjerne sig, hardt arbeidende i

den vanskelige vei.

– Skal vi ikke vende om og ta ham igjen? spurte Krefting.

– Nei, hvorfor? La ham løpe i aftnen, svarte Kjeldsen, jeg skal allikevel møte ham imorgen.

Han beordnet farten satt op og noen minutter etter svingte den inn en allévei og stanset utenfor dr. Ebners hus. Der var lys innenfor og bevegelse av mennesker som gikk gjennom rummene.

Dr. Ebner trengte sig først inn, fulgt av Kjeldsen.

To forstyrrede, livredde tjenestepiker kom styrtende imot dem. De talte i munnen på hverandre:

– Her har vært en tyv. En røver. Han har slått istykker skrivebordet. Vi hørte at'n tellefonerte. Så våknet vi. Vi kunde se'n gjennom dørsprekken.

[254] Han hadde maske på ansiktet. Han var'ke no videre høi. Men han var'ke så liten heller. Han var ellegant. Da han hørte vors, gikk'n mot døra og skrek: Vekk med dere! Og vekk var vi.

Dr. Ebner jaget pikene inn på deres værelse og bad dem forholde sig rolige der. Han gikk gjennom huset og satte lyset på. Det var bare i hans arbeidsværelse at det var forøvet hærverk. Skrivebordet var brukket op, stumper av splintret tre lå strødd utover gulvet sammen med nedkastede papirer. Ødeleggeren hadde gått voldsomt frem, det hadde også vært et hardt arbeide å få det solide bord åpnet.

Fruens arbeidsbord hadde ikke vært låst. Skuffene var tatt ut og satt ovenpå hverandre på gulvet.

Politimennene stod en stund og overså det hele. Så begynte fotograferingen og undersøkelsen efter fingeravtrykk – med stor forsiktighet. Ikke en treflis eller et stykke papir blev flyttet. Særlig var den blankpolerte skrivebordsplate gjenstand for ekspertens ivrige oppmerksomhet. Plutselig kom der fra Krefting et forbauset utrop. Han tok noget op fra gulvet, som han hadde funnet der. Det lå på gulv teppet like ved skrivebordet. Det var et fint armband av gull med en edelsten i låsen. Låsen var gått istykker. Krefting gav det til Kjeldsen, som så på det et øieblikk bare. Han kjente det straks igjen.

– Det William Whistlers armband, sa han. Det er W. W., som har brutt sig inn her.

– Så var det også ham, som telefonerte til Dem.

Ja, det var ham.

– Men De kjente ikke stemmen hans?

[255]– Jeg har jo sagt Dem at han er en god komediant. Jeg kjente ikke stemmen til å begynne med. Men siden visste jeg hvem det var. Han har mistet armbandet under arbeidet med skrivebordet. Vi kan gi ham det imorgen.

– Gi ham det imorgen, gjentok Krefting undrende og så tilføide han: Desperat . . . komediantaktig . . . koldblodig ... Det er *ham!*

Kjeldsen svarte ikke, men gikk hen til den åpne peis. Han rotet litt i asken.

– Det er nu løgn med den flammen, sa han halvt for sig selv, der har ikke vært ild i peisen på mange timer. *Men jeg er ikke den første som har rotet i asken.*

Det fotografiske lys flammet uavbrutt. Kjeldsen gikk hen til eksperten:

– Finner De noget?

– Glimrende materiale, svarte eksperten, innbruddstyven har ikke brukt hansker. Se her på bordskiven og rundt den sønderbrutte lås er der tydelige merker.

Kjeldsen drev litt omkring i værelsene. Dette hjem bekreftet hvad han allerede visste om dr. Ebner: En mann med rikdom og smak. Inne i fruens værelse hang der to laurbærkranser på veggen, to uendelig gamle og visne kranser med falmete silkebånd. Kjeldsen forundredes. Det er slikt som man ser hos skuespillerinner, tenkte han og han mumlet halvhøit for sig selv, forfølgende en tankerekke: Skuespillerinne . . . primadonna . . . varieté . . . Berlin.

Der var tyske innskifter på silkebåndene.

[256]Eksperten kom hen til ham i stor bevegelse, fulgt av Krefting:

– Jeg kan allerede nu med sikkerhet fastslå, sa han, at de papillarmønster vi har funnet etter innbruddstyven, er de *samme som de på telefonskiven i Hammels villa.*

– Og det faller han på, sa Krefting.

– Det faller han på, gjentok Kjeldsen.

Han hørte, at dr. Ebner telefonerte fra apparatet ute i korridoren.

– *William Whistler altså!* sa Krefting, – han trodde han skulde finne

bevismateriale her og brøt sig inn for å ødelegge det. Hvorfor skal vi ikke ta ham inatt?

Kjeldsen svarte ikke, men hevet hånden advarende i været. Han vilde høre hvad dr. Ebner hadde å si i telefonen.

Dr. Ebner hadde ringt op til Viviana og talte med Liselotte.

Han talte dempet.

– Blir du der inatt, sa han, så må jeg jo være alene . . . Hva det gjaldt? Nei, det var ingenting. Her har vært en innbruddstyv i huset, det var det hele. Ja, det var det hele . . .

Om litt sa han så: Liselotte . . . Liselotte, er du der? Jeg må si dig noget før du går vekk. Jeg må fortelle dig, at jeg er forferdelig trett.

Avringning.

Den natt skjøt dr. Ebner sig.

KAPITEL XXXVII. STATSADVOKATEN

[257]– Han forstod, at jeg hadde funnet ham . . . Det var Kjeldsen, som talte om dr. Ebner: Allerede tidlig ante han, at jeg var på den riktige vei men han tvilte på at det skulde lykkes mig a finne frem i labyrinten. Den var for inviklet. Han hadde forberedt alt så snedig.

Men plutselig ved en bestemt leilighet var det at tåken drev vekk og alt blev tindrende klart. Det var under den lystige Brummel-aften pa Grand, da det med ett gikk op for mig, hvilken rolle advokat Udvej spilte i saken. Klarheten kom sa plutselig over mig at jeg uvilkarlig ropte over til dr. Ebner: Ved Gud, nu er Udvej reddet! Og Ebner svarte: Endelig! Da forstod han: Nu er det forbi ...

Således fremstillet Kjeldsen saken for statsadvokaten efter dr. Ebners uventede død. Statsadvokaten skulde ta standpunkt til eventuelle videre forføininger mot de impliserte personer. Kjeldsen forklarte sig først muntlig, senere skriftlig – og det er trekk av den muntlige forklaring som gjengis her, den som utviklet sig gjennom en rekke spørsmål og svar.

Da statsadvokaten til å begynne med hadde fått saken referert i store linjer, bemerket han:

[258]– Inntil hans død er der ikke noget som berettiger en mistanke mot dr. Ebner. Tvertimot, alle indicier peker mot en annen person. Sluttelig føier et direkte *bevis* sig til indiciene. Det er fingeravtrykkene. Det er lykkes eksperten Holm å frembringe meget bruk bare fingeravtrykk fra telefonen i mordværelset. Inn bruddstyven i dr. Ebners villa er den mysteriøse fyr William Whistler. Man har funnet hans fingeravtrykk på det opbrutte skrivebord. Disse fingeravtrykk er identiske med dem fra mordværelset. Efter all menneskelig fornuft skulde der altså foreligge fellende bevis mot W. W. Isteden er det nettop nu, da saken skulde være klar og W. W. felt, at dr. Ebner påtar sig all syndeskylden og soner den med sin død.

Hertil svarte Kjeldsen:

– Statsadvokatens spørsmål er meget viktig og må falle enhver på leben. Hvorfor mannen hvis skyld synes bevist, går fri og hvorfor den annen faller, som ingen har mistenkt, det vil bli forklart så snart min utredning når dette punkt. Hadde jeg ant denne sørgelige utgang, vilde jeg igår gått til arrestasjon.

– Arrestasjon av W. W.? spurte statsadvokaten.

– Nei. Av dr. Ebner. Han ventet det selv. Da han talte med sin hustru i telefonen, som spurte ham hvorfor han var blitt hentet, svarte han at det gjaldt ikke noget særlig, det gjaldt bare et innbruddstyveri i hans hus. Det skulde dog synes å være alvorlig nok, men han hadde ventet noget verre.

Det neste statsadvokaten festet sig ved var det hemmelighetsfulle punkt: Udvej er reddet. Her følger [259]i sammentrengt form den forklaring, som blev tilrettelagt.

ADVOKAT UDVEJ

Udvej er reddet! Det kan synes gåtefullt, at en slik bemerkning avslører et hovedmassiv i saken. Det kan for så vidt være likegyldig om Udvej reddes eller ikke. Men ved dette punkt blev jeg klar over at Udvej, den mest impliserte på et visst tidspunkt, den hvortil alle sporene førte, – at han slett ikke hadde noget med saken å gjøre! Udvej var reddet riktignok. Men han var ikke reddet fra mordsiktelsen som ikke vedkom ham. Nei han var reddet fra noget ganske annet, som ikke hadde noget med mordet å gjøre.

Idet Udvej således blev løst ut, tok han en mengde indicier og andre uvedkommende antagelser med sig bort fra selve hovedkomplekset, så dette blev

stående enklere og klarere. Og idet Udvej blev skjøvet til side gled også Hammel ut av spillet og egentlig også Viviana. Hammel hadde festet oppmerksomheten på sig ved sin eksalterte optreden under reiser og ved det S. O. S.-telegram han hadde mottatt fra Viviana. Fordi mordet var begått i Hammels villa blev dette særlig mistenkelig. Men Udvejs redning løste fullkommen gåten omkring Hammel, både hans eksalterte optreden og S. O. S.-telegrammet. Altså strek over Udvej, strek over Hammel.

Dét var nemlig hendt, som ikke skjer så hyppig, men dog kan forekomme, at to vidt forskjellige saker blander sig med hinannen. Dermed blander [260]sporene sig naturligvis også til en uløselig herve, fordi de filtrer sig inn i hverandre. Neppe har man begynt å spinne på en tråd i den ene sak, så fanger man inn en tråd fra den andre saken, som man tror tilhører ett og det samme mysterium, – og så blir det hele til en knute, som synes umulig å løse. Ennu verre blir forholdet, når disse to vidt forskjellige angår folk som har daglig omgang med hverandre. Det var dette som var tilfelle her. Med Udvej kommer W. W. tydeligere inn i spillet. Tydeligere – for han ér der allerede, men vi ser ham ikke selv. Når vi tenker på den stakkars forsofne, gjeldsplagede Udvej, som ennu elsker sin dyre og fordringsfulle Viviana, blir det umulig å plasere ham i den fryktelige morders rolle. Dertil skal der nemlig en viss helteposisjon.

Men *en tid* bærer Udvej dog mistankens tyngde på sig. Med den figur han gjør, forflater han tragediens storhet, rent artistisk sett. Han var nu også særlig uheldig, Udvej, og naturligvis skulde det hende, at tilfeldigvis også han hadde gummihælede støvler, kjøpt av det samme parti, som støvlene i mordværelset stammet fra.

Men så kom den replikk som egentlig straks satte ham utenfor mistanken. En replikk av Udvej. Det var i vestibylen til Grand Hotel, efter det første besøk på Speilsalen, da Viviana hviskende og ivrig forsøkte å forklare Udvej noget, selvfølgelig noget om mordet, om den døde mann, som man hadde funnet i Hammels villa. Men Udvej misforstod det og trodde der var tale om Hammels død. Er Hammel død? [261]spurte han forundret. En slik replikk er avgjørende for mannens uvidenhet om mordet og uskyldighet. Under andre forhold kan en slik replikk redde sin mann fra galgen.

WILLIAM WHISTLER

– Men advokat Udvejs sak, sier statsadvokaten, den saken som skilte sig ut fra hovedkomplekset, hvori bestod nu den?

Her følger politimannens utredning:

– Vi visste jo, at advokat Udvej hadde elendige økonomiske forhold. Vi burde ha tenkt oss muligheten av straks, at det var en eller annen økonomisk skandale Udvej skulde reddes fra. Det passet jo også bedre til hele hans presentasjon. Dermed hadde vi fra begynnelsen av fått denne opdeling av saken *i to*, som vilde ha gjort det hele klarere.

Hammel kjente til Udvejs vanskeligheter, og da han i utlandet fikk S. O. S.-telegrammet, var han straks på det rene med hvad det gjaldt. Hammel optrer nu adskillig forjaget og nervøst og han faller for den svakhet som er likeså gammel som menneskenes ulykker, han søker trøst i flasken – om man så kan si, han drukner sin sorg i sagosuppen. Her kom mer også motsigelsen som burde vakt vår mistanke.

Kan man regne med, at en forholdsvis vel organisert mann som Hammel, alene fordi en av hans venner er kommet op i pengekluss, tar så sterkt på vei? Disse pengevanskeligheter må være av en særlig art for å forklare Hammels optreden, og især: De [262] må true hans gode veninde Viviana med skandale. Hvis vi nu hadde vært opmerksom på dette og samtidig sett Udvejs og Vivianas ivrige konferanser med William Whistler, så hadde vi ikke hatt vanskelig for å finne ut, at Udvej økonomisk var i klørne på W. W. *Og det har han vært.*

W. W. hører til den slags hemmelighetsfulle individer, som har sin virksomhet i storbyenes skygger. Han har mange forbindelser i verdensbyene, etterretninger som har betydning for hans geskjeft kommer til ham gjennom mange underlige kanaler. Han er en spiller i den særlige stil, som spiller med ulykkelige mennesker. Typen er lite kjent her hjemme, men i de store kriminalcentra har den vakt stadig mere opmerksomhet og blitt gjenstand for inngående studier. Det er mannen som snylter på forbryteren, han er overforbryteren om man vil, høken over høken. Hans største aktivum er hans viden. Hvor et rov skal deles er han til stede for å få sin del, som er betalingen for det han vet. For ikke å røbe. Han er sannelig ikke nogen elsket type, den mann, men han betaler sine hjelpere godt og han mangler aldri tilførsel av ny og verdifull viden.

Det er typen W. W. Og personen W. W. gjør typen ennu mere interessant. Han avslører en karakter. Han er fullt opmerksom på sin nederdregte bestilling, men han ønsker å gjøre hvad han kan ut av den, så han ikke kjeder sig. Han er en stor komediant og han liker å spille en rolle, især hvor han kan optræ i en slags moralsk narredrakt og med narrefakter og komiske sprell jage ulykkelige [263]mennesker stadig lenger inn i tragedien. Hans forhold er disse:

Han er meget velhavende nu og har sannsynligvis alltid hatt penger. Han har alltid yndet å beskjeftige sig med den slags virksomheter som kan bringe ham i forbindelse med mange slags mennesker, især litt lyssky eksistenser. Det har vært hans wurm, også for å tjene penger naturligvis, men især for å tilfredsstille sin hang til spenning, til å se dramatiske situasjoner utvikle sig katastrofalt for sine øine, til å spille med i de store optrin med den farefulle risiko. I forbrytelsesens verden og spille med, så hans forslagenhet og dristighet alltid bragte ham selv utenfor faren. Han har vært reisefører, nattportier, handelsspion, reporter, privatdiskontør og privatdetektiv. Som privatdetektiv forfrisket han sig med virkelig komedietalent. Han spilte privatdetektiven med alle de attributter som man så romantisk utstyrrer denne herre med – fra den evige cigarett til det iskolde blikk.

Men legg merke til det metier han velger. Overalt lærer han nye mennesker å kjenne, han kommer nettop ned i de sjakter av befolkningen som han har bruk for ... I vår affære interesserer han oss som privatdiskontør. Men tror man at han gad operere med hederlige vekselforretninger pr. ti procent? Nei, *naturligvis diskonterer han falske vekslar*. Det var her Udvej satt i saksen. Viviana også. Der skulde naturligvis skaffes penger til hennes fantastiske foretagender. Og Hammel forstod, hvorledes det hele hang sammen, han måtte redde Viviana, S. O. S.! [264]Hvad er skjedd? Vekslene er vekk. Kan vi gjøre noget med W. W.? Umulig, han vil bare le av forsøket og Hammel har nok med tapet på 30 000, han vil ikke også ha vrøvl attpå. Og Udvej? Han vet jo, at vekslene er tilintetgjort. Han vil bare i tilfelle komme til å innta den sedvanlige posisjon som man kjenner, fornærmet, verdig krenket – med hånden inn på brystet: Hvad ønsker De, mine herrer! Således er *den ene* av de to saker, som har forstyrret oss så meget bragt ut av verden, og vi har bare hovedaffæren igjen, det viktigste: Mordet.

DR. EBNER

– Denne fullkommen uvedkommende saks hovedperson er W. W., sier statsadvokaten, hvorledes rimer det, at denne uvedkommende person ved et avgjørende punkt i selve hovedaffæren, befinner sig som innbruddstyv i dr. Ebners hus.

Hertil bemerkes i politimannens erklæringer:

– Det er utvilsomt, at W. W. har fått informasjoner fra sine hemmelige forbindelser i Berlin om at noget var i gjære. I slike kretser hviskes det alltid, når noget skal foregå. En eller annen reiser bort og så spørres det: Hvor skal han hen? Hvad har han i sinne? En mann som er kjent for det og det «speciale» reiser til Oslo. Et telegram flyver avsted til W.W.: Pass på, her er noget igjære. Da W. W. gjennom de falske vekslere har kontakt med kretsen Hammel, kunde han meget lett gå direkte inn i affæren. Der var store ting å gjøre. Dr. Ebner var en meget formuende mann.

[265]Vi er nu ved dr. Ebner. For å forstå hans handlemåte må man ikke alene regne med hans karakter, men også hans utdannelse til sin gjerning, – den nemlig å trenge inn i forbrytelsens mysterier for å kunne bekjempe ondet. Dr. Ebners første prøveår falt i Lyon under Locard, senere i London og Berlin. I et par år i Berlin har han deltatt i store mordaffærer, han er blitt fortrolig med visse kretser i det underjordiske Berlin, de samme kretser, som også W.W. kjenner. I disse kretser har han funnet sin hustru, Liselotte. Det vil ikke være vanskelig å få nærmere rede på, hvorfra hun stammer. Fra den atmosfære av varieté, halvprostitusjon og forbrytelser, denne selsomme underverden, som nu engang tilhører en storby og som kan henrive selv normale naturer til et slags unormalt svermeri.

Dr. Ebner forgudet sin hustru. Det var ikke vanskelig å se, at hennes særpregede sinn, hennes voldsomme, rå temperament, som nettop hører med til hin underverdens bestikkende atmosfære – at dette utøvet en stor makt over ham. Kanskje har han vært henne så slavisk hengiven, fra første stund i den grad under hennes makt, at han ikke engang har betenkt sig på å gå med i hennes mystiske vennekretser. Disse mafiacirklere som finnes i alle storbyer og hvis medlemmer har tatoveringer (tatoveringen!) og andre merker som kjennetegn. Liselotte bærer det samme hjul på armen som Fritzi og den døde ukjente. Fritzi skjuler sitt merke under armbåndsurets brede lærrem.

– Hvem er den døde ukjente?

[266]DEN DØDE

Det var også statsadvokatens spørsmål og takket være det internasjonale, kriminaltekniske samarbeide kunde politiet hurtig gi svar. Det var igjen Jørgensens system for telegrafering av identifikasjonstegn som kom til anvendelse. Man fant den døde i Meldwesen:

Nettop sloppet ut efter flerårig fengselsstraff. Tross politiopsikt var det lykkes ham å unddra sig opmerksomheten. Vært forsvunnet fra Berlin i den siste uke. Typisk moderne forbryter efter linjen: Lommetyv, hotelltyv, falskspiller, checkbedrager, pengeavpresser, alfons. Særlig elegant i fremtreden, ynder å utgi sig for officer eller adelig . . .

Kjeldsen mente, at en slik identifikasjon egentlig var uten viktighet. For man hadde den dødes person på det rene allerede på grunn av dramaets indre sammenheng. Han måtte stamme fra disse kretser, fra disse hemmelighetsfulle mafiacirkler, hvorfra dr. Ebner har hentet sin hustru. Dr. Ebner har kjent ham og forstått, at når nu denne mann nærmet sig, så betød det, at hans og hans hustrus hele tilværelse var i fare. Men dr. Ebner visste også, at hvis han kunde utslette ham spørlost, så vilde der ikke bli noget spørsmål efter ham. Ebner følte at han var i hans makt. Ikke så meget for sin egen del som for [267]hustruens. Hvad kan der ikke være for usonede gjerninger i en slik kvinnes liv? Kanskje gjaldt det ikke så meget Ebners penger som den ansette kriminalists makt og innflytelse. Ebner hadde jo et stort navn ute i Europa blandt kriminaleksperter, og slynglene har tenkt: Ham har vi! Han vil under alle omstendigheter dekke sin hustru. Og så sendtes den elegante og drevne avpresser i ilden.

Men dr. Ebner fattet hurtig sin beslutning – og her kommer hans personlighet helt til utfoldelse. Han besluttet mordet. En mann som han kunde ikke handle anderledes. Et steilt, målbevisst, usentimentalt, fullstendig moderne tenkende menneske, som kjente forbrytelsen i dens dype sjakter og som umulig efter alt hvad han hadde sett kunde belaste sig med moralske anfektelser. Å tilintetgjøre fyren var bare for ham som å drepe et kryp. Og selve mordhandlingen stod naturligvis heller ikke avskrekkende for denne koldblodige læge, som var vant til obduksjoner, døde og døende, mordere og selvmordere og

all forbrytelsens uhygge. Og så, – ja så er der én ting til. Hvem kan lodde det dypeste i en slik karakter? Hvilke innflytelser har satt merker i hans innerste vesen? Kanskje også en viss artistisk trang er skapt, ønsket om å kunne gjøre det ypperste, det feilfrie, som han hadde bebreidet så mange, at de ikke kunde – det fullkomne mord.

Og så følger forberedelsene. Avtalen treffes med mannen i Berlin, at han skal komme hit iakttagelse av slike forsiktighetsregler, som også etter [268]den ukjentes mening må tjene den fornuftige hensikt å hemmeligholde møtet. Men som i virkeligheten er dr. Ebners forberedelser for mordet. Med kjennskap til Ebners karakter kan man lett forestille sig, at dr. Ebner nu ser på foretagnet som et videnskapelig eksperiment.

Tilfellet er ham i begynnelsen gunstig. I den av gjørende eftermiddag får han av *Axel Axelson*, mens denne retter en liten feil på Ebners bil, vite, at Hammels hus står tomt. Dr. Ebner har på forhånd beregnet dette. Han bor jo i nærheten av husholderskens søster og har hørt hussladder. Han kjenner den gjestfrie Vivianas forhold til Hammel og vet vel også, at hun har hans entrénøkkel. Dr. Ebner har kunnet tilvende sig nøklen i Vivianas leilighet, for Viviana lot jo alt flyte omkring i sine værelser, stort og smått.

Hvor klokt det var å få mannen ut av toget i Fredrikstad viser den omstendighet, at W. W. var på Østbanestasjonen, for å se ham komme. W. W. hadde naturligvis fått et varsel fra Berlin, fra en av sine fortrolige i kretsen, at nu var noget under forberedelse, som kanskje kunde bringe det fete utbytte. Han går ned på stasjonen, men mannen er undsluppet ham. Da han så leser om mordet, forstår han, hvem den drepte er. Men morderen? . . . Og imens har dr. Ebner begått sin skjebnesvangre feil. Ikke den lille forglemmelse med gummihælen. Men den store, den avgjørende feil, den som han styrter på, nemlig at han efter mordet fra Hammels værelse telefonerer til Viviana.

[269]VIVIANA

– Jeg forstår godt, sa statsadvokaten, at Vivianas problem streifer patologiske fenomener. Men det er dog besynderlig, at det eneste bevis vi har, nemlig W.W.s fingeravtrykk og den eneste tilståelsen vi har, nemlig Vivianas, begge skal være verdiløse.

For å forklare Viviana tok Kjeldsen utgangspunkt i dr. Ebner mordaftenen:

Kanskje alikevel Ebner ikke har følt sig så sterk som han mente, at han kunde være. Mord hører alikevel til de store, gripende handlinger i livet. Han har villet distrahere sig litt og komme til ro hos den alltid glade Viviana. Og kanskje var han på den tid Vivianas såkalte eneste. Og så har han villet legge fra sig Hammels entrénøkkel.

Og Viviana selv, – hun er ikke så vanskelig problem ser det ut til. Hun er lettfattelig, fordi hun er psykologisk forklarlig. Hun har alle hysteriens urolige merker. Hun er opskaket i sin inneste sjel ved tanken på de falske veksler, skandalen henger truende over hennes hode . . . Når hun så hører om mordet i Hammels villa, blander hun alt sammen i én røre, hun faller i en slags sensasjonstranse, om man vil en slags Himalaya-ekstase, hun ser sig selv optræ for et glubsk lystent publikum, elegang, hemmelighetsfull, "*Helt sortklædt*", midtpunktet i alles blikk. I denne transe avlegger hun en halv tilståelse, presset frem av en nærvøs attack. Hun fabulerer om morderen som har besøkt henne forut for mordet og kommer tilbake til henne etterpå. Den mann som [270]besøkte henne etter mordet var ganske riktig dr. Ebner, men hun har ikke personifisert ham i sin bevisst het som morderen. Under truslen fra de falske veksler når hun en ren skrekkpsykose, hvorunder løsrevne forestillinger om mordet flagrer inn i hennes bevissthet, alt er bare følelse, bare angst, derfor kan hun heller ikke gi svar på Kjeldsens direkte spørsmål: Hvem var så morderen? Men hennes forfenglighet narrer henne til å blande alt sammen, så der blir stil på det, slik som hysteriske damer pleier. Hennes eksaltasjon kulminerer under festen på Grand, og da W. W. løser henne fra skrekken for vekslene, kommer reaksjonen under «Brummels» ville gledesrus som et sammenbrudd.

DEN GALE PÅ TERRASSEN

Statsadvokaten fremkastet den hypotese, at kanskje også den gale på terrassen kunde være et hypnotisk fenomen.

Nei. *Alle* så mannen på terrassen. Det var W. W. Det er den desperate komediant W. W., som skaffer oss de besynderligste vanskeligheter. Han vet at morderen er å finne i den krets som omgås Hammel og Viviana, for han tror naturligvis ikke på, at dramaet ganske tilfeldig er foregått i Hammels hus. Han vakler litt i sin mistanke til Udvej, Axel Axelson, dr. Ebner, Liselotte og Viviana selv. Men han vet, at kan han finne morderen, så kan han operere videre med den

dreptes givende aktivum.

Og så får han det i sig selv utmerkede innfall å maskere sig som den drepte og vise sig på terrassen [271] efter å ha sørget for, at alle de mistenkte er til stede innenfor. Det er jo ikke nogen ny måte. Den forekommer allerede i renessansen, således som Pier Fiorentino forteller i sine kriminalnoveller. Det er et eksperiment like så gammelt som kriminalogien selv, det er simpelthen konfrontasjon med liket på en annen måte enn den sedvanlige. Liket stabled levende op, en metode som tiltaler W. W.s orientering mot det burleske og fantasifulle. W. W. vet at morderen uvilkårlig vil reagere sterkest. Det blev dr. Ebner.

Viviana var så bortflytt i selvhypnose, at hun ikke oppfattet noget annet av scenen enn at det var et menneske med et dødsstivnet ansikt, som forsøkte å gå inn gjennom glassruten. Da hun senere på kvelden danset den vanvittige «Brummel» med W. W. har hun sett trekk fra det dødsstive ansikt trenge frem i William Whistlers åsyn. Liselotte var bare skremt, skremt som et barn i mørke, hun trodde på spøkelset, mennesker fra Liselottes verden tror alltid på spøkelses og spåkoner. Hammel hadde straks sett likheten med skikkelsen på verandaen og fotografiet av den døde og hans første reaksjon var naturligvis å rope: Kjeldsen! Kjeldsen! Både Krefting og Axel Axelson blev grepet av det høist fornuftige initiativ – å forsøke på å få fatt i mannen. Udvej så ut som om han var fornærmet over en dårlig spøk. Men Ebner bar den store fortvilelses merke på sitt ansikt og da hans øine søkte mine (sier Kjeldsen) så jeg den sikre viden i hans blick om at alt var tapt.

W. W. var også blitt overbevist. Han hadde tydelig sett morderen tre frem i billedet i en indre lysning [272] av gru og håpløshet. Han vilde forsøke den siste chance og regnet som så: Det er dr. Ebner som har tatt den myrdedes bagasje på stasjonen. Hvis nogen av de kompromitterende papirer ennå var i behold, måtte de befinne sig hos ham. Og han benyttet anledningen, da de andre var optatt av efterspillet på Grand til å bryte sig inn i villaen. Her fant han intet utenbrent papir i peisen. Dr. Ebner hadde tilintetgjort det hele.

Jeg var forberedt på dette innbrudd, sier Kjeldsen. Da jeg var klar over, hvilken rolle W. W. spilte i saken, trakk all sannsynlighet henimot et forsøk av W. W. på å tilvende sig de kompromitterende papirer eller på annen måte attackere

dr. Ebner for eksempel ved Fritzi's mulige viden. Men jeg hadde regnet med at dr. Ebner skulle være i sitt hjem da forsøket blev gjort. I stedet for telefonvarselet fra Ebner kom oppringningen fra W. W. Det var egentlig en storstilet avskjedshilsen denne telefonopringning, helt i stil med W. W.s drillaktige komediant vesen. Han vilde gå med en fin gestus ut av spillet, et siste narreoptrin med politiet, og samtidig arrangerer han møtet mellom morderen og den som skal ta ham, værsgod, ferdig! papirene er brent, han etterlater sig bankerotten, setter sig i sin bil og kjører bort.

Og nu får endelig statsadvokaten svar på det spørsmål, som han fant så avgjørende:

Da ekspertene kom med meldingen om, at «innbruddstyven»s fingeravtrykk var funnet på skrivebordet hos dr. Ebner og at de var identiske med morderens, [273]forstod dr. Ebner selv at han faktisk allerede var fanget. Både eksperten Holm og Krefting tok feil. De hadde også funnet «innbruddstyven» W.W s spor. Men de hadde naturligvis fremforalt funnet dr. Ebners egne fingeravtrykk på hans eget skrivebord, de samme som fantes på telefonskiven.

Dr Ebner etterlot sig et brev, hvori han tok skylden på sig alene og angav personlig hevn som grunnen. Saken stansedes dermed. Å rote mere op i den vilde bare bety, at private forhold blev bragt frem som ikke hadde nogen betydning for en offentlig undersøkelse. Statsadvokaten inntok derfor det standpunkt, at ved dr. Ebners død var saken egentlig sluttet med den enkle løsning, som er den riktige. Brøde og soning.

Således gled sakens personer igjen tilbake i dagliglivets almindelighet; hvad de umulig kunde ha gjort hvis det var kommet til en opprivende rettssak. Enhver kunde igjen beskjeftige sig med livets puslerier, dets gleder og sorger, hjemmets hygge eller uhygge og selskapslivets triumfer eller skuffelser. Og her i dette beroligende miljø dukker igjen hin dame op, som skimtes et øieblikk i begynnelsen av denne beretning, fru Udvej nemlig, den annen fru Udvej. Vi så henne beskjeftiget med forberedelsene til kongejubileets festligheter. Hun hadde tre sydamer hos sig. Og da hun hørte om fundet av den døde mann i Hammels villa, kom hun på gråten og med den ekte kvinnelige logikk, som på en uforståelig måte [274]forbinder en ulykke med alle slags personlige forhold:

– Å, så *kjolen* min da!

Det er i så henseende betegnende for hvorledes alt gled stille og rolig over, at *kjolen* blev ferdig og fru Harriet Udvej *kom* på slottsball.

Noter:

[n1.](#) setterfeil

[n2.](#) setterfeil

[n3.](#) setterfeil

[n4.](#) setterfeil

Stein Rivertons *Storhertuginnen av speilsalen* er lastet ned gratis fra

bokselskap.no